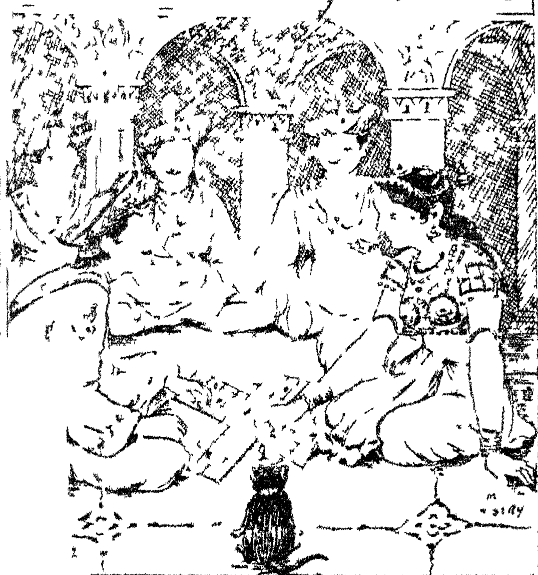
સચિત્ર

ગુલબંકાવલીની વાર્તા

Reg. no 106

ઠાભાચો ભાભ પ્રી પ્રેસમાં છાપ્યો છે. રીચીરોડ–અમદાવાદ.

(વાંચો) સચિત્ર ધાર્મીક પુસ્તકો

સચિત્ર

ગુલબંકાવલીની વાર્તા

બુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ.
રીચીરોડ—અમદાવાદ.

સચિત્ર ગુલબંકાવલીની વાર્તા.

બુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ.
રીચીરોડ—અમદાવાદ.

સચિત્ર ગુલબંકાવલીની વાર્તા.

બુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ.

રીચીરોડ–અમદાવાદ.

સચિત્ર ગુલબંકાવલીની વાર્તા.

બુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ.

રીચીરોડ—અમદાવાદ.

(વાંચો) સચિત્ર ગુલબંકાવલીની વાર્તા.

કીંમત ૦-૮-૦

બુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ.

રીચીરોડ—અમદાવાદ

(વાંચો) સચિત્ર ગુલબંકાવલીની વાર્તા.

કીંમત ૦-૮-૦

બુકસેલર રણછોડલાલ મોતીલાલ.

રીચીરોડ—અમદાવાદ.

ધી "સૂર્યપ્રકાશ" પ્રીન્ટિંગ પ્રેસ, કાલુપુર ટંકશાળ—અમદાવાદ.

ગુલબંકાવળીની વારતા.

મંગલાચરણ—દોહરો.

શ્રી ગણપતી આરાધીએ, પુજુ બેઉ કરજોડ;
સહુ મળી કવી કરૂણા કરો, કોઇ મ દેશો ખોડ. ૧
સરસ્વતી મા કરૂણા કરો, વાણી આપો શુદ્ધ;
ખોટું ખરૂં લેતો નથી, ક્યાં તમારી બુદ્ધ. ૨
પ્રથમ ઇષ્ટ દેવને પરણમું, જેની મુજપર સહાય;
કરૂણા કરો હું કરગરૂં, આ ગ્રંથ ચાલતો થાય. ૩

ચોપાઈ—સીરકસ્તાન નામે એક ગામ, જલદસંગ રાજાનું નામ રાજ ચલાવે રૂડી પેર, ઘણી અલખત છે તેને ઘેર, વરણ અઢારે વાસો રહે, શોભા ઇંદ્ર સરખી વહે; રાજાને પ્રધાનજ સહી, તે પણ ડાહ્યો છે તહી. તે રાજાને રાણી એક, તેહ તણો શું કહું વીવેક, તેને પુત્ર પ્રગટ્યા છે ચાર, તેની શોભાનો નહી પાર ફરી પુત્ર જનમીયો એક, તેના લેખ કર્યા વિવેક;જોશીએ રાજાને કહ્યું તે લેખમા એક કૌતક થયું. ત્યારે રાજા બોલ્યા વાણ, કહો જોશીજી ચતુરસુજાણ; સાંભળો જોશી કહે રાય, લેખ તણો સુણો મહીમાય. પુત્રનું મુખ જોશો જહયારે આંખે અંધ થશો તમો ત્યારે,ત્યારે રાજા ચમક્યો મન, જોશી કહે તે સત્ય વચન.

દોહરો—રાજાએ વજીર તેડાવીયો, કહી માંડીને વાત; કહે વજીર હવે શું થશે કાર્ય શું કરવું ભ્રાત. ૧ પુત્રનું મુખ જોવું નહી. શું છે પુત્રનું કામ, મુકો એને વન જઈ ન આવે આ ઠામ. ૨ વજીર તમો ચોકી કરો. ના મુકો વીજો એહ; જાળવજો જુગતે કરી, સાચું કહું છું તેહ. ૩ વજીર ત્યાંથી સંચર્યો, ગયો વન મોઝાર; બાર ગાઉ ઉપર જઈ, કરે જતન અપાર. ૪

ચોપાઇ—એ વાત તો અહીંથી રહી, ઘેર રાજાની શી ગત થઈ; વજીર ગયા પછી શું થયું. પેર તેહની પ્રીતે કહુ. એક સમે પોતે રાજન, નીકલ્યા મીજબાનીએ વન, ભુપ બેઠા વાડીમાં જઈ, ખાનપાન કરે છે સહી. પછી નીકળ્યો અગીયા બહાર, સાથી પોતે તેડયા સાર; સાથે સાથી તેને સહી, સીકાર કરવા ઇચ્છા થઈ. મરઘ એક દીઠુ વન મોઝાર, સાંધ્યું બાણ મુકયો તોખાર; જાણે ઘાયલ કરૂ આવે લાગ, નાસે હરણ તે અથાગ, પુંઠે રાયે મુકયો તોખાર, નાસે તે વન મોઝાર; સાથી સહુ પછવાડે રહ્યા, રાજા હરણની પુંઠે ગયા, સાત જોજન તે નાઠુ જાણ, તે હરણના લીધા પ્રાણ; અશ્વ રાખ્યો ઉભો તે ઠામ, થઇ ગયું રાજાનું કામ. પુત્ર પાંચમો તાજલમુખ નામ, જેને નીજ તજાવ્યું ગામ; મુખ જોયે અંધજ થાય, જાણી કહાડયો જંગલમાંય. એક દી-વસ પ્રધાનજ સહી, શીખનાં વચન કુંવરને કહી; તેથી ક્રોધ ચઢાવી કરી આવ્યો સુત વન ભમતો ફરી. તેના જોગ આવીતે મળ્યા ભ-ખ્યા લેખ ટળે નહી ટલ્યા, દીઠો આવતો રાજકુમાર; જાણે બીજો ઇંદ્ર તણો અવતાર. ધન ધન એ જનુની તન જેની કુખથી થયું રતન; દ્રષ્ટ ભરી જોયો જેટલે, રાજા અંધ થયો તેટલે.

છપ્પો—ટળશે ભુંડી ભુખ, કંઇક ઉદ્યમ કરવાથી, ટળશે શત-રૂનો ભેદ, દેશ પરદેશ ગયાથી ટળશે દેહમાં રોગ ઓસડ કરવાથી, ટળશે દુરબળ દેહ, અહો જપ તપ કરવાથી, પુણ્યે તો પાપ હળે સહી

મહાજનો કહે છે કથી, કવીજન મુખ વાણી કહે,લખ્યા લેખ ટળતા નથી. જાય જેરાવર શરણ, મેરૂ ઉપર જઇ બેસે, બેસે ગીર ગુફાય જાય દેશ કે વીદેશે. પેસે જો પાતાળ, આપ આકાશે જાયે, જાય શેષને શરણ રહે વચે દળ માંયે, જોગી થઇ જંગલ ભમે, અનેક ઉપાય કરે કથી, કવીજન કહે સંત માનજો, લખ્યા લેખ ટળતા નથી.

દોહરો—પુત્ર જાણે કોઇ રાજવી, રાય જાણે રાજકુમાર દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ બેઉની મળી, ત્યાંથી ચાલ્યો અસવાર. ૧ નજર ભરીને નીહાળીયું અંધ થયો અશ્વ ને રાય, લખ્યા લેખ આવી મળ્યા,શાસ્ત્ર ખોટાં કેમ થાય ૨ રાજાએ મન વિચારયું, એ મત મહારો જાણ,જોશીએ કહ્યું નિશ્ચે થયું, મેં નિશ્ચે કર્યું પ્રમાણ. ૩ શોકાતુર મનમાં થયો, તેને દુખ તણો નહી પાર, જાવા મારગ સુઝે નહી, વજીર આવ્યો તે ઠાર, ૪ પ્રધાન જે પોતા તણો; બુધબળ જેનું નામ; પુત્રને શોધવા નિસર્યો. આવી પહોંચ્યો તે ઠામ. ૫ આવીને ઉભો રહ્યો, કરી દંડ પ્રણામ. રાજા કંઇ નથી દેખતો, વિચાર્યું તે ઠામ. ૬ રાજા કેમ નથી બોલતા, મેં તમને કર્યા પ્રણામ, તમને અડસટે ઓળખ્યા, ક્યાંથી આવ્યો આ ઠામ. ૭ રાજા કહે શું બોલીએ, અંધ થયો હું જાણ; રાજકુંવર દીઠો અહી. તેહ પુત્ર સુરવાણ.૮ છુટો કેમ મુકયો તમેઅહિં કેમ આવ્યા આપ, મારી શીખ માની નહી,નડયાં કરમના પાપ. ૯ શોકાતુર સરવે થયાં, સુણી આવાં વચન, પછી તેડી આવ્યા પુર વીશે સૈન્યા સહીત રાજન. ૧૦ વારતા ચાલી પુરવિશે, પામ્યા શરીરે દુખ, પાપી પુત્ર પેદા થયો; દીઠું તેનું મુખ. ૧૧ બાહે ચાહે સઉકો કરે. વરણ અઢારે લોક.નીંદા કરે સહુ પુત્રની, ધરે છે મનમાં શોક ૧૨ રાજા ચાલી ઘેર ગયા તેને દુખ તણો નહી પાર, ભરી સભા બેઠા સહી, સરવે કર્યા જુહાર. ૧૩ જોશી પંડીતને તેડીયા, વદે વિપ્ર અપાર, આશીર્વાદ દીધા સહી, સુખ બોલ્યા તે ઠાર. ૧૪ શાસ્ત્ર વચન સાચાં

થયાં અંધ થયો હું આય, પાછાં ન આવે મુને, એવો છે ઉપાય ૧૫ ત્યારે વીપ્ર સહુ બોલીયા, વઇદક શાસ્ત્રનું કામ, પુછો તેડી ધનવંતરી, ને પુરે મન હામ. ૬.

ચોપાઇ—વચન વીપ્રનાં મનમાં ધરી, વઇદ સભા રાજાએ કરી, મુલક મુલકનાં હકીમ જેહ; તેડાવ્યા સહિ આણિ નેહ ભરી સભા સહુ બેઠા સાથ રાજા બોલ્યા જોડિ હાથ, કયે પ્રકારે પામું આંખ, શાસ્ત્ર પ્રમાણે પુરો શાખ, મારે ધનવંત સહુ તમો, નિશ્ચે કરીને બોલ્યા અમો, એમ કહીને નમાવ્યું શીશ, ત્યારે વેદ બેલ્યા કશવીસ અનેક ઉપાય કરશો રાય, તોયે આંખ સારી ન થાય; લખીત વાત એ નીશ્ચે થઇ દેખતો કરનારી છે તહી. ગુલબંકાવળી પુષ્પજ સાર, તેહ મળે તો થાય કરાર; સાત જનમનો અંધજ હોય, અડકે ફુલ કે નજરે જોય. તે મળે તો કામજ થાય, બાકી બીજો નથી ઉપાય એવાં વઇદનાં સુણી વચન હરખ્યુ ઘણું રાજાનું મન. ખોળ કરાવી અપરમપાર, શોધવા મોકલ્યા કારેકાર, જે લાવે બંકાવળી બાળ, તે નરને હું કરૂં નિહાલ, અખુટ ભંડાર ભરાવું ખાસ,વછીર કરાવીને રાખુ પાસ,સહુએ જન થયા તયાર, શોધવા નીકળ્યા હારોહાર પાહાડ પરવત જોયા બહુ ઠામ, પણ ના મળે બંકાવળી નામ. પુરવ પશ્ચિમ ઉત્તર દક્ષિણ સહા કોઇ જોવામાં બાકી નહિ નીરાશ થઇ પાછા આવીયા, કાંઈ ભાળ તો નવ લાવીયા;લાચાર થઇ બેઠા સઉ સાથ ત્યારે ઘસ્યા રાજાએ હાથ. અરે દઈવ આતે શું થયું વઇદ વચન મિથ્યા તો થયું, કયાં જાવું હવે શું કરૂ, દેહત્યાગ કરીને મરૂં અંધ તણો ધિક અવતાર, લાચાર થઇ બોલ્યો તે ઠાર.

દોહરો લાચાર થઇ વાણી કહી, ત્યારે ઉઠયા સુત ચાર;પાસે જઇ ઉભા રહ્યા, કરીને તાતને જુહાર. ૧ ઓશીયાળુ થાશું અમો અંતરીક્ષ લક્ષણા તંન બંકાવળી લાવીએ, મુખ બોલ્યા એમ વચન.

૨ ચતુરાઇએ શોધી લાવશું, ઓશીગણ થાશું તાત; રજા આપો અમને તમો, બોલ્યા સભામાં વાત ૩ રાજા કહે હું અંધ થયો, વળી તમો જાવ છો તંન; ધીરજ કેમ ધરી શકું, કેમ વાળીશ મુજ મન ૪ થોડા દીવસમાં આવશું, નીશ્ચે કરીશું કામ; માટે રજા આપો તમે, આ વેળા આ ઠામ. ૫ નથી આશરો બીજા તણો, સરવે બીચારા રાંક અમ વીના કામ સરે નહી, એ નીશ્ચે આડો આંક. ૬ સભા સરવે વાણી વદે, એ બત્રીશ લક્ષણ તન, લાવે તેમાં સંદેહ નહી,એમ બોલ્યા સરવે વચન. ૮ ધીરવીર મહા પરાક્રમી, શુપ શીરોમણ સાર; એ ચતુરાઇથી પેદા કરે, ગુણ તણા ભંડાર. ત્યારે રાજાએ હીમત ધરી બોલ્યો, તણે ઠામ; લ્યો ખજાનો અતીઘણો, સીદ્ધ કરો એ કામ. હસ્તી પાંચ અઇરાવતી, પાંચસે અશ્વાર; ખજાનો આપ્યો અતી ઘણો, કહેતાં ન આવે પાર. ૧૦ શુભ મહુરત જોઇ નીસર્યા કુચ મુકામે જાય; એ વાત રહી એટલે, બીજો કહુ મહીમાય.

ચોપાઇ—તાજલમુખને ખબરજ થઇ, પીતા અંધ થયો મુજને જોઇ; તેહની ચરચા મારે જોવી સહી, એ વાતમાં સંદેહ નહી મળ્યા જંગલમાં મુજને તાત, સાચી માની કુંવરે વાત; ધીક્કાર પડયો મારો અવતાર, મુજ શીર બેઠી મોટી ગાળ ધીક્કાર પડયું એ મારૂં રૂપ જઇ પડું હું મોટે કુપ શું મુખ લઇને હું ફરૂં, માટે વીખ ખાઇને મરૂ. એ વિચાર કર્યો જેટલે, કાસદ એક આવ્યો તેટલે મુખથી વાણી કહી, રાજા કુંવર આવ્યા છે અહીં. બંકાવલી લેવા કારણે ઘર તજી નીકળ્યા બારણે તે મળે તો રૂડું થાય, તો એ દેખે રૂડો રાય. એવાં વચન કાસદના સુણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી; વીચાર કર્યો પોતાને મન, હું જઇ મળુ મુજ બાંધવ જન પછી પાર હું તેહનો લઉ, તે પ્રમાણે હું પણ જાઉ તોરી ઉપર થયો અસવાર, મારગે ઘોડા ન લાગી વાર. મુકામ કરી રહ્યા તા જ્યાં, તાજલમુખ આવી

પહોચ્યો ત્યાં; ઘોડા મધે ઘોડા સહી, કોઇએ તેને ઓળખ્યો નહી, એક સઈયદ તેના લશ્કર મહી, તેણે પુછ્યું રાજકુંમાર જાઇ; કોણ છો તમે બાળે વેશ, કેમ નીકલ્યા છો પરદેશ. ત્યારે તે નર બોલ્યો બોલ, જાણે ઉભયા અમરતની તોલ; પંથી મુસાફર છીએ અમો.

પુછો છો તો સુણજો તમો. નથી ભાઇબંધ સજન સાથ, તમ શરણે આવ્યા ઝાલો હાથ; ત્યારે બોલ્યા સૈયદ સહી, ચીંતા ફીકર કાંઇ કરવી નહી, સુખે રહો અમારી, પાસ. લશ્કર સાથે કરજો વાસ.

દોહરો—એમ અરસપરસ વાતો કરે, રહ્યા તેને સાથ; પ્રાતકાળ તહાં થકી, સૈન્ય સંગાતે જાય. ઘણા પંથ કાપ્યા સહી, એમ કરતાં આવ્યું એક ગામ દેશ તંબુ તણીયા, કીધા સરવે મુકામ. તે નગર તણી શોભા ઘણી, મુખે કહી નવ જાય; નવનવા મહેલ શોભી રહ્યા, દીસે ઘણી શોભાય. રાજા ત્યાંનો સતવાદીઓ, પ્રજા તણો પ્રતીપાળ દુઃખ નહી તે દેશમાં, શોભા અપરંપાર. ૪ તારીફ સુણી એવી શહેરની, હરખ્યા સહુ તેઠામ; ચાર ભાઇ તે ચતુર નર, જોવાલાગ્યા તે ગામ. ૫ દરવાજા પોળ ને બારીઓ, ગલી કુંચી ને બજાર; જળ.- હળ જોત ઝળકી રહી, શોભા હારો હાર, ૬ જોતાં જોતાં આવીયા જ્યાં ભર્યો બજાર; ત્યાં એક મહેલ દીઠો સહી, તેની શોભાનો નહી પાર. ૭ છજાં ઝરૂખાં રાવટી, સહુ મેનાકરી કામ; ચક નાંખ્યો જરી તણો, જાણે ઇંદ્રપુરીનું ધામ. ૮ ઢોલ દીઠો એક બારણે, ત્યાં છે સુંદર કામ; ત્યાં સુંદર નાર એક અવનવી, ને ઉભા બહુ અવાસ. ૯ ચારે ભાઇ માહા ચતુર છે, પૂછે તેહીને પાસ; આ મહેલ છે કોણ તણો, કોણ છે એની જાત. ૧૦ આ ઢોલ મુકયો શા કારણે, એ સંદેહ સરખી વાત ૧૧.

ચોપઇ—એ રીતે ચારે બોલ્યા વાત, ત્યારે જોડયા પેલે હાથ; એતો ગુણકા કેરૂં છે દ્વાર, રાજદ્વારથી શોભા સાર. દેવાંગના છે સુંદર રૂપ, નામ કન્યાથી શોભા અનુપ; પદમણી હંસણી ચીત્રીની નાર, તેને ગણતી નથી લગાર. જાણે ઝળકે જલહળ જોત, ઉદેકર શોભે ઉદ્યોત; મોહની રૂપ છે સુંદરી, પૃથ્વી ઉપર એક અવતરી. લાખી ગુણકા એનું નામ, ઘેહેલું કીધું સઘળું ગામ; લાખ રૂપીઆ આપે જેહ, મુખ વીનતાનું નીરખે તેહ. પ્રથમ દ્રવ્યના ઢગલા કરે, પછે દાંડીયા કરમાં ધરે; એક લાખનો એકજ નાદ, વીનતાને કાને પડે સાદ. સાદ સુણીને દે છે માન દાસી સાથે મોકલે છે પાન; તેડી જાય છે મહેલની માંહી, જે કહેશો તે કરશે તહીં. દ્રવ્ય હોય તો નાદજ કરો, નહી તો મારગ માહી પરવરો; એવાં દાસીના સુણી વચન વીચાર કરવા લાગ્યા મન. એટલો તોલ રાખે સુંદરી, જોવી એને નજર ભરી લાખ; રૂપઇયાનો એક ટોલ, તે પ્રમાણે જોવું તોલ. પાસે દ્રવ્ય તેને થી વાર, ચાર ઢગલા કરયા તે ઠાર; પછે ડાંડીયા લીધા હાથ, અવાજ કર્યો ચારે જણ સાથ. લશ્કર પડયું પાદરે સહી, ચારે આવ્યા ગુણકાને તહીં; તાજલમુખ રહ્યો લશ્કરની પાસ, ચારે આવ્યા ગુણકાને આવાસ.

દોહરો—કીધો નાદ ચારે જણે, થયું વીનતાને જાણ; પ્રસન્ન થઇ ઘણું કામની, બોલી મુખે વાણ. ૧ કે નર આવી પહોતા સહી, દાસી દે જઈ માન; તેડી લાવો મુજ આગળે, આપો ફોફળ પાન ૨ એવાં વચન દાસી સુણી, ઉતરી તેની વાર; સોળ સજ્યા છે શોભતા, તેની શોભાનો નહી પાર. ૩ જુહાર કર્યા નીચી વળી, બોલી મુખથી વાણ; ભલે પધાર્યા રાજવી, છોજી ચતુરસુજાણ. ૪ શેઠાણી મારી તેડે સહી, મોકલ્યા બીડાં પાન; ચતુરને ચતુર મળે, એમ કહીને દીધું માન. ૫ તેડી ગઈ તે તારૂણી, ચારે ચતુરસુજાણ; બેઠક મધે લાવી સહી ત્યાં

શોભે ઉગીયો ભાણુ. ૬ પાટ પરવાળી તણો, જડીત હીંડોળા ખાટ; એ વિશ્વકર્માએ રચના રચી, ઘણી શોભા છે ઘાટ. ૭ એક વીનતા દીઠી બેઠી તહી, તેની શોભાનો નહી પાર; જેવી કાને સુણી હતી તેવી સુંદર નાર. ૮ અગાનેણી કટી કેશરી, શોભે સકલ અવતાર; જાણે વીજળી ચમકી રહી, વદન કમળ આકાર. ૯ ઘણી ચપળતા નારની શુધ તણી ભંડાર; શોળ વરસની સુંદરી દેખે છે ચતુર નર ચાર. ૧૦ વીનતા ઉઠી ઉભી થઇ, બોલી હાસ્ય વચન; ભાલે આવ્યા પ્રથ્વીપતી, ઘણું રીઝ્યું મારૂં મન. ૧૧

ચોપાઇ—વીનતા બેઠી ઉભી થઇ, જોતાં ચારની શુધ નવ રહી, આપી ખુરશી દીધાં માન, તે વીનતાએ આપ્યાં પાન. કંઠે નેત્ર ચપળતા કરી, ચીત ચારેનાં લીધાં હરી. ચારે ચતુરાઇ ભુલી ગયા, જોઇ વીનતાને વ્યાકુળ થયા. વીનતા બોલી મધુરી વાણ, ભલે પધાર્યાં ચતુર સુજાણ, કંઇ આગ્યા અમને દીજીએ, તમે કહો તે અમો કીજીએ એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, ચારે જણે વાણી ભણી, લાખ રૂપીઆ ઇચ્છો છો તમે, તે કારણ પુછીએ અમો. ત્યારે વિનતા બોલી વાણ, સુણજો ચારે ચતુરસુજાણ, મારે રમત રમવાના કોડ, પરઠુ પહેલી નરશું હોડ, ચોસર તણી રમત છે જેહ, રમત રમવા આણી નેહ, જો હારૂં તો તો સર્વે દઉ, દાસ થઇ તેની પાસે રહુ. જે નર હારે આકાર, તો તો કાઢી મુકુ બહાર, હારે તો દ્રવ્ય મુકીને જાય, જીતે તો મુજ સ્વામી થાય. બતરીશ લક્ષણા તેનું છે કામ, મુરખ શું સમજે આ ઠામ. એવાં વચન વિનતાનાં સુણી, વીમાસણ થઇ ચારને ઘણી, ગમે તેવી પણ આખર નાર, એને જીતતાં કેટલી વાર વારાફરતી રમશે સહી જે જીતશે તેવરસે લેઇ, એવો મનમાં કર્યો વિચાર, માંડી બાજી નવ લાગી વાર.

દોહરા—માંડયા પાટ કંચન તણા, ચતુરંગી સોગટી સીર,

વીનતાએ ત્યાં મુકીયા, આવીને બેઠી નાર ૧ બિલાડીને શીર દીપક ધર્યો પછી બોલી મુખથી વાણ, હવે વારાફરતી રમો સહી, તમો છો ચતુર, સુજાણ. ૨ જીતે તેની હું તારૂણી, હારે તેના લેઉં દામ, એમ કહી બેઠી સહી. વીનતા તેણે ઠામ, ૩ એવાં વચન વિનતાનાં સુણી, રીસ ચડી અપાર, તે મધેથી એક ઉઠયો, સનમુખ નાર. ૪ ઘણે ઠેકાણે ફર્યા તમો, આજ મુકશો મામ. એમ કહી પાસા ગ્રહી, નાખ્યા તેણે ઠામ ૫ સાચવે નજર એક એકની. નાંખ્યા દઈ દાવ; ચાતુરી ચલાવે ચોગણી રાખી મનમાં ભાવ. ૬ ગમે તેવી કરે ચાતુરી, પણ પડે છે અવળા દાવ, વીનતાની જીત બાજી થઇ, તેને હઇડે હરખ નવ માય. ૭ એક હાથ રહ્યો, જો પડે પાસા પોબાર; તો તો જીતે તારૂણી હારે રાજકુમાર. ૮.

ચોપાઇ:— પડયા પોબાર ને જીતી નાર, રાજકુમાર હાર્યો તે ઠાર; ઉતરી ગયું છે મુખનું નીર, આઘા જઇને બેસો વીર. બીજો બાંધવા ઉઠયો સહી, વીનતા સનમુખ બેઠો જઈ, તેણે પાસા લીધા હાથ, રમવા લાગ્યો વીનતાની સાથ તે પણ હાર્યો જોતાં સહી, તેની હોંશ પણ પોતી નહિ, ત્રીજો બોલ્યો ત્યાં વાણ, ઉઠી બેઠો ચતુર સુજાણ. મુજને કોઈ જીતી ન જાય, નથી સુંઠ ખાધી કોની માય, એમ કહીને પાસા લીધ, રમત હતી તે જારી કીધ ઘણી ચતુરી કીધી સાર, તે પણ હાર્યો. ન લાગી વાર, ચોથાએ ચતુરાઇ બહુ કરી, તે પણ જીતી લીધો સુંદરી; ચારે નરનાં ઉતર્યાં માન હળવા પડયા જેમ પીંપળપાન; રાંડના જીત્યા જાશું ફોક; હસશે પુરના સઘળા લોક; એવો મનમાં કર્યો વીચાર, ફરી રમવા માંડયું તે ઠાર ચચાર લાખની પાડી હોડ સોળ લાખ ભરા તે ઠોર, સોળ ચાંદને લાવે સહી, નહીંતો સોળની આશા નહી; એમ વિચાર પોતાને મન, રમવાને બેઠા તે દીન; વારા ફરતી

હાર્યાં ચાર, જીતી ગુણકા નવ લાગી વાર. હાર્યે જુગારી બમણું રમે, બુદ્ધી ભ્રષ્ટ થઇ તેસમે. વળી મનમાં કર્યો વિચાર વિનતા પ્રતે બોલ્યા ચાર. હાથી ઘોડા ધનકે માલ લખી આપ્યું તેને તતકાળ. હારીયે તો સરવે દીજીએ, જીતીએ તો તારૂણી લિજીએ; એમ કહી રમ્યા તે ઠાર, તે પણ જીતી લીધું નાર. કાંઇ હોડ કાઢો આ ઠાર, નહિતો મહેલેથી નિકળો બહાર સુણી વચનને લાગ્યું દુઃખ બોલ્યા ચાર જણા તે મુખ ચોથી રમત રમિયે અમો. કરીયે હોડ ને સુણજો તમો, જો હારીએ તો થઇએ ગુલામ. નહિતો તને કરીએ આ ઠામ એમ કહીને રમીયા તહી. વિનતા તે પણ જીતી ગઇ, ઝાંખા થઇને બેઠા તહિ, પછી વિનતાયે વાણી કહિ

દોહરો:—હાર્યા ચારે ચતુર નર, હાથી ઘોડા ધન માલ; ગુ- લામ ખત લખી આપીયું, પછી કેદ કર્યા તે ઠામ, તે ગઇ વાત ગોંદરે, લસ્કર પડ્યું તે ઠાર, હાર્યા ચારે રાજવી, જીતી ગુણકા નાર ગુલામ થઈ તે તો રહ્યા નવ પોચી મનની આશ, એકે અરથ સર્યો, નહિ, છેક થયા નિરાશ ૩ એવી વાત સર્વે સુણી મનમાં પામ્યા દુઃખ નાઠુ લસ્કર ત્યાં થકી ઉતર્યાં સરવનાં મુખ. ૪ તાજલમુખ રહ્યો એકલો બાકીએ તજ્યું ઠામ; દુઃખ ભરી મનમાં રહ્યો શું કરવું હવે કામ. ૫ નામ બોળ્યું ચારે બંધવે. લગાડી કુળને લાજ; ગુલબં- કાવળી લાવતાં કરે ગુલામી કાજ, ૬ પરમેશ્વર પ્રતાપથી જીતું ગુણ- કાની જાત; છોડાવું બેઉ ભાતને પછી લખિત પદાર્થ વાત. ૭ કરતા હરતા કિરતાર તું, મુજથી કંઇ નવ થાય. એમ વિચારી મન વિશે આવ્યો નગરી માંય ૮ શેરી ચકલાને આવડી, જોયા ચોક બજાર; ફરતો ફરતો આવીયો, એક અમીરને દ્વાર. ૯ મોટા મહેલ નવટુંકિનો દ્વાર બેઠા દરવાન; દીઠે તેણે રાજવી, દીધાં ઝાઝાં માન ૧૦ કોણ દેશથી આવિયા. શું છે તમારૂં નામ બત્રીશ લક્ષણ દિસો તમો શું

ધારો છો કામ. ૧૧ ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો અમો મુસાફર જાત, આ મહેલ છે બાઇ કોણ તણો, એટલી પુછવું વાત. ૧૨ ત્યારે દરવાને વાણી વદી, એ અમીરતણું છે ધામ, બુધી ઘણી બહુ ચાતુરી ઘેર મચ્યા છે કામ. ૧૩ ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલિયો, એક કરો કામ; અમીરને જઇને કહો, એક મુસાફર આવ્યો મુકામ. ઉમેદવાર મળવા તણી ઘણી ઇચ્છા મનમાંય, હુકમ કરો તો આવીયે એમ કહો જઇ ત્યાંય. ૧૫

ચોપાઇ—એવાં વચન દરવાને સુણી. ગયો ત્યાં અમીરનાં ભણી. સનમુખ રહીને કરી સલામ, પછી અરજ કરી તે ઠામ. મુસાફર એક આવ્યો દ્વાર, તેમાં રૂપ છે અપરંપાર, બત્રીશ લક્ષણી છે જાન, તેણે એક કહાવી છે વાત. અમીર સાથે મળવું છે સહી, એવી તેણે વાણી કહી. એવાં દરવાનનાં સુણી વચન હરખ્યું તે અમીરનું મન. તેડી લાવવો માહરી પાસ, મોકલ્યો તેડવાતરત દાસ સેવક તેણી વાર, કરજોડીને કર્યો જુહાર, અમીર હમારા તેડે ત્યાંય બેઠા રંગ મેડીની માંહ, માટે ચાલો હમારી સાથ, એમ કહીને જોડયા હાથ સભા કરી બેઠા છે જ્યાંય, રાજકુંવર જઇ પહોંચ્યા ત્યાંય, રાજરીતથી કર્યા જુહાર અમીર રીઝયો અપરમપાર, મુખ શોભે જાણે ઉગ્યો સુર, એવું રાજકુંવરનું નુર. ઘણી શોભાને રૂપ વિશાળ, તે જોઇ ને ઉપન્યું વહાલ; પાસે બેસાડી દીધું માન મુકયાં આગળ ફોફળપાન. ક્યાંથી આવ્યાં ને ક્યાં રેહો કામ કાજ અમસરખુ કહો, બાળપણમાં જોબન વેશ કેમ નીકળી આવ્યા પરદેશ, રાજકુંવર મુખે બોલ્યો બોલ, જાણે છુટ્યા અમરતની તોલ; પુરવ દેશ વશીએ અમો પુછો છો તો સુણજો તમો, જાણે ક્ષત્રી કેરા તન, નથી માતા પીતાને સગજન. ઉંચે આભ નીચી ધરતી સહી એ વીના બીજું કોઇ નહી

ઉમેદવાર ચાકરીનો જાણુ, જ્યાં અન્નજળ ત્યાં રહેશું નીરવાણુ. જે ફરમાવે તે કરવું કામ, બત્રીશ લક્ષણુ મારૂ નામ, એવાં વચન અમીરે સુણી ખુશાલી વધી મનમાં ઘણી, મુજ પાસે તમે સુખે રહો મન ગમતો મુસારા લહો, ખાવો પીવોને મોજે કરો, શહેરમાંબજારમાંસુખે ફરો એમાં રહીને રાખ્યો પાસ, પોચી છેનડા કેરી આશ.

દોહરો—એકાંત જગા આપી સહી, ત્યાં ઉતર્યો, રાજકુમાર, ભોજન કરે મન ભાવતાં, જઈ બેસે દરબાર. ૧ હાસવીનોદને ચાતુરી કરે રાગ ને રંગ, ચતુરાઇ ચલાવે ચોગણી, જઇ અમીરનેસંગ. ૨. શેતરંજ ગંજીફો શોગટા રમે અમીરની પાસ, એક ઘડી વીલો મુકે નહી, તેને દીઠે મનકુ હુલાશ ૩ પાછલો દીવસ ઘડી એક રહે, તે વખત નીસરે બહાર બજારમાં ફરી ફરી ઘેર આવે રાજકુમાર ૪ એમ કરતાં દીન વીત્યા બહુ; પછી કીધો મન વિચાર, આમ બેસી રહે સીધી નહીં, અમીરના ઘર મોજાર, પછી એક સમે બોલ્યોસહી, અમીર પ્રતે તે વાત, શોદાગર એક મીલથી પ્રીત ઘણી મુજ ભ્રાત. બખે ઘડી જાવા તણી, મારા મનની હામ, હુકમ હોય જો તમ તણો, તો જાઉં તે મુકામ ૭ અમીર કહે સુખે પરવરો એ વાતે મુજ મન, ઝાઝીવાર કરશો નહિ એમ સુખે બોલ્યા વચન ૮ વારૂ કહીને નિસર્યો ફરે તે નગરમાંય ચોસર રમે છે ચતુર નર, જઈને તેને ત્યાંય ૯ માન દીધું સરવ મળી પુછે છે સમાચાર ઘટે તેવો ઉતર કહ્યો, સહુ હરખ્યા અપરમપાર ૧૦ ચાર ઘડી બેઠો મહી, જોયોસઘળો ખ્યાલ; જુહારે કીધે સરવને, ઉઠયો પોતે તતકાર, ૧૧ ચતુર નર બોલ્યો સહી, આ જો નીત આ ઠામ, આ મુકામ છે તમતણો, એમ કહીને કરી સલામ. ૧૨ પાછો આવ્યો મુકામ છે, કરયાં ભાવતાં ભોજન, પછી અમીરતે રીઝવ્યો એટલે આથમ્યો દન, ૧૩ રજની વીતી

રંગમાં ઉદે થયે સવાર ત્રણ પોહોર કરી ચાકરી ગયો મીત્રને દાર-
૧૪ ચોરસની બાજી રમે, ભલા ખેલાડી સાથ; લાગ્યા દાવ લાવે સહી,
એવા એના હાથ ૧૫

ચોપાઇ:—ભલા ભલા નર આવે તહી કોઇ તેને જીતી જાય
નહિ. મુકાવે સહુનાં અહંકાર, એવો ખેલાડી અપરંપાર ઘણા દિવસ
રમત રમીયો સહી, સાબેત રમત કિધિ તહી, પછિ વિચાર્યું મન મોજાર
હવે જાઊં ગુણકાને દ્વાર. તેના ઘરની ચરચા જોઉં મારા મનનો સં-
દેહ ખોઉં; કોણ પ્રકારે જીતે નાર, તેનો પુછી કાહાડું પાર ભેદ પ્રપંચ
કરશું આજ, તોતો સરસે મારૂ કાજ, નહિ તો કામ થવાનું નથી,
હીમત મુકે બનવું નથી. એવું વિચારી મનની માંય. ગુણકાના ઘર આ-
ગળ જાય નિકળી ઘરમાંથી એક નાર, ઘણી વૃદ્ધ છે અપરંમપાર. જે.
રટીકા કરમાં ઝાલી ખરી મદમાતી ચાલે સુંદરી, એક ચતુર નર ઉભો
છે બહાર તેને પુછી જોયું તે વાર, આ ઘણી વૃદ્ધ ડોશીની કાય, નથી
ચાલતા એના પાય; સજન સહોદર છે કે નહિં. એ વૃદ્ધ પણે દુઃખ
પામે સહી. એવાં કુંવરનાં સુણી વચન હસીરે બોલ્યા તે મન. આ
લાખી ગુણકાનો ધામ એના ઘરમાં ઘણા છે દામ, તે આ ડોશીને છે
હાથ, એમને પુછી કરે વાત, સહુ મુસાફરને લાવે અહીં. રંડાને
દયા ન આવે મન માંહી. તેવાં ફળ ભોગવે છે કાંય, તમો શું જાણો
વારતા રાય તમો જાતે મુસાફર સહિ, આજ આવ્યો તે કાલ નહિ. એમ
કહિને હસ્યો તે ઠાર. મનમાં હરખ્યો રાજકુમાર, સલામ કરી ત્યાંથી
નિકળ્યો, આગળ જઇ ડોશીને મળ્યો. જઇતે ચરને નમાવ્યું શીશ,
દંડવત કર્યાં દશ વિશ પછે તલસવા માંડયા પાય રૂદન કરે છે ધાઢે
રાય ડોશી અચરત થઇને રહી, મુખેથી તેને વાણી નહી; કોણ છે રે
ભાઇ તું તોજન, શા કારણ તું કરે રૂદન, સુરાપાન કર્યું છે કાય, તેથી

તદન કરે છું મુજ, માહારા ચરણ તળાસે આજ, પુત્ર સમજ્યો તારા કાજ કે કોણ જાતી ને શું નામ, ક્યાંથી આવ્યા આણે ઠામ, એવી વાત પોતે ચિત ધરી, ડોશી પ્રતે વાતજ કરી ડોશી સુણીને હરખી મન, સાથે લઇને ચાલી તન, માથે તેણે ફેરવ્યો હાથ, સુખે રહો તન મારી સાથ. ખાન પાન કરાવ્યાં સહી, પછી તેને વાણી કહી, અમો જાણું માતાજી આજ, પરાધીન ચાકરીને કાજ. પુત્ર જવા થયો તૈયાર, બોલી ડોશી તેણી વાર, પુત્ર વળી આવજો કાલ, એમ કહી વળાવ્યા બાળ. ત્યાંથી આવ્યો અમીરને ઘેર, તે વાતની કોઇ નવ જાણે પેર, અમીરનું કરે છે કામ, મિત્રો સાથે રમે તે ઠામ, વળી ડોશી પાસે બેસે જઇ, મધુર વાણી બોલે સહિ. માતાજી ફરમાવો કામ, હુંછું પુત્ર તમારો જાણ. મુજને આસરો તમારો સહી, મારે માથે બીજુ કોઇ નહિ, ઘણાં બોલે મધુર વચન, તેમ તેમ ડોશીનું હરખે મન, એક ઘડી જો મોડો જાય. ડોશી અન્ન પાણી નવ ખાય. દેખે ત્યારે સુખી થાય, એવી. વશ કરી લ રાય, એક સમે ડોશીની પાસ. આગળ મુકી મોહોર પચાસ, મહીનો અમિરે આપ્યો તેહ, તમ પાસે લાવ્યો છું એહ, ખરચ પાણી જે જોઇએ સહી, તે માટે હું લાવ્યો અહીં, એમ કહીને આપી હાથ. ડોસી બોલી કુંવરની સાથ, કેટલા કાળ જીવિશું ઠામ, મારે દ્રવ્યનું શું છે કામ. મારી પાસે ઘણું છે દામ, જે જોઇએ તે લેજો આ ઠામ. કુંવર કહે માથે તમો જે જોઇએ તે લેઇશું અમો, પુત્ર જે લઇ આવ્યો ધન માતા સાચવે કરી જતન, પુત્ર કહે માતાજી રાખો તમો, તમારે આશરે જીવુંછું અમો એવી વાણી મધુરી સુણી, તેમ તેમ ડોસી હરખે ઘણી, જોગીને વશમાં કેહેજ જેમ. રાજાને વશ ડોસી છેમ, તેમ સરપને વશ કરે ગારૂડી; તેમ કુંવરે ડોશી વશ કરી, અંધ જેમ પામે લોચને, તેમ પુત્ર જોઇ હરખે ડોશીનું મન. ઘણા દિવસ એમ ગયા વહી ત્યારે રાજકુંમારે

વાણી કહી, પુરૂષ ચરીત્ર કર્યું છે વાર, વિસ્તારી કહું આ ઠાર; શ્રોતા. જન સાંભળજો સહી કવીએ એવી વાણી કહી.

દોહરો—એક સમે ત્યાં બેઉ જણ, એકલાં વન મોઝાર ત્યાં એક કુપ દીઠો સહી, તેમાં જળ તણો નહિ પાર. આ જળ મધે હું પડું તું જોજે મારી માત; પાછા પગ અહિં નહી ધરૂ, તું નિશ્ચે જાણજે વાત. ડોસી ઘણું મન કળકળી ભાપ એ શું બોલ્યા બોલ; પુત્ર કહે કર્તુરક કર્યા ખરી વાત તું બોલ ત્યારે ડોશી મન રીઝી ઘણું, આનંદ ફેલાયો અંગ, કરવા લાગી વારતા, તે ચતુર નરને સંગ પુત્ર જે માગે સહી, છે આપું તને દામ, તું મરીશ ત્યારે હું મરીશ શું સરશે એમાં કામ, પુત્ર કહે માતાજી સુણો તમો આપો ધન અપાર; એ વાતનો સંદેહ મુને, તે જાણજો આ વાર, તમ વિના ભાગનાર નહી, મારા મનની ભ્રાંત, તીજુ માણુસ સાથે નથી. બેઠા છીએ એકાંત ડોસી કહે સુણ દીકરા, શું સંદેહ તુજ મન, તે ભાગુ આણી ગઠી, વળી લો ઝાઝુ ધન, એમ કહી વચન આ'યું સંદેહ ભાગુ આ ઠમ; રાખી વાત કરો તમો, તે વાતે સાક્ષી શ્રીરામ ત્યારે તે નર બોલિયો, સાંભળ મારી વાત; લાખો સરવેને જીતે, ભાગો મનની ભ્રાંત ભલાભલા હારીઆ, કોઇએ ન જીતી તે નાર, કોઇ જીતી શકતું નથી. તે સંદેહ મને અપાર, કરોડાપતી કીંકર કર્યા. રાખે ઘણો એક તોર, કોણુઇષ્ટની ઉપાસના કોણ તરૂણી શીર જોર. નથી દ્રવ્ય મારી કને. મને નથી રમવાનું મન સહેજે વાત પુછુ એમો, એમ બોલ્યો મુખથી વચન.

ચોપાઇ—ત્યારે ડોસી બોલી બોલ, સાભળ દીકરા એવું તોલ. એ વાત વિસ્તારૂ અમો, કોઈ આગળ નવ કહેશો તમો કદાપી જશે તીજે કાન, તે વાત ઉતરશે માન, કહેશે ઘર માર્યું ઘર થઇ, એટલી એખ મુજને સહી, પુત્ર કહે પ્રતીજ્ઞા કરૂં, બ્રહ્મહત્યાદિક પાપજ ધરૂં એવી

પ્રતિજ્ઞા કરી જ્યાં, ત્યારે બોલી ડોશી ત્યાં લાખી પાસે કાંઇ વિદ્યા નથી, નથી ઇશ માથે સરવથી, પાસા છે વિનતાને હાથ ભરે છે મોટા સાથે બાથ, બીજો કરે છે એક ઉપાય, તેથી નર સહુ હારી જાય. એક બિલાડી પાળે છે નાર, તેને કેળવી અપરમપાર દિપક તેને માથે ધરે, પછી રમત તે જારી કરે, નવ હાલે નવ ચાલે મંઝાર કરી ઠામ બેસે છે ઠાર, એ ઉંદર પાળે છે જાણુ, ઘણા કેળવ્યા છે નિરવાણુ, બિલાડી પાસે બેસે સહી, મુખ આગળ પણ ખાએ નહિ. ઉંદર બિલાડીનો ત્યાં મેળ ગુણકા નરશું માંડે ખેલ, મન ગમતા દાવ જોઈએ જેહ, બિલાડી સામુ જુવે તેહ ગરધન ફેરવે તેની વાર, દિપક ઝાંખો પડે છે ઠાર, ઉંદર પાસા ફેરવે સહિ, તે પ્રકારે જીતે તહી. બીજી વિદ્યા કાંઇ પાસે નથી સુત કથી માનો સરવથી, રાજકુંવર ત્યારે રીજ્યો મન, માતાજી એ શાત વચન સંદેહ મન તણો ભાગ્યો સહી. ડોસીને પગે લાગ્યો તહી ગયાં ઘેર પોતાને તત્કાળ ડોશીને ઘણું ઉપજ્યું વહાલ. આપી જવેર હિરાની માળ. ત્યાં તો કુંવર થયો નિહાલ. કરે ચતુરાઇ તણો વીચાર, દીધું દ્રવ્ય ને નીકળ્યા બહાર ભરી બજારે થઇને જાય. દીઠો વાઘરી ઉભો ત્યાંય. એક નોળીયાનું બચ્ચું સાર, વેચવા ઉભો ભરે બજાર. એથી જીતવાનો તે નાર, એવો મનમાં કર્યો વીચાર માટે લઉ તેને હું અહી આપી મુલને લીધો સહી બાંધ મધે ઘાલ્યો તેણીવાર, તેને કેળવ્યો અપરમપાર,

દોહરો—સોગટી મારે હાથની, કે ચડપ નીકળે બહાર; મુછક એકને પકડે સહી, સાન કરતાં વાર ૧ દેમડી મારે હાથની, ત્યારે જઇ કરે શિકાર, એ રીતે તેને કેળવ્યો. દિન થયા દશ બાર ૨ પછી સલામ જઇને કરી. અમીર કેરી પાસ જમવાને મુજ તેડિયો માટે રાજા આપો રજાય. ૩ મિત્ર હમારો એક છે. તે તણું લગ્ન; બીજો સવાલ મુજ તણો તે કહું છું મુખ વચન ૪ લગ્ને જવું છે માહરે,

તેવી ચિંતા મુજને થાય; કીરપા મુજ ઉપર કરો તો લગ્ને મુજથી જવાય. ૫ એવાં વચન અમીરે સુણી. આપ્યાં વસ્ત્ર અપાર; આભુ-પણ ઘણાં શોભતાં, કહેતાં ન આવે પાર, અમુલ્યજ શિરપેચ આ-પીયો, જેને જરીના તાર સાલજોડો સવાલાખનો, રતન જડીત એક હાર. ૭ પગના તોડા સોના તણા; કોટમાં મોતિના હાર; કડાં સાંકળાં કંઠીઓ. પહેર્યા એવાં શણગાર. ૮ પ્રતીબીંબ બીજું પ્રગટીયું, જાણે જળ. હળ જોત; જાણે કામદેવ પ્રગટ થયો અને શોભે ઉદયોત. ૯ અમીર જોઇને રીઝીઓ, આપ્યો એક તોખાર; અશ્વ બેસીને પરવર્યાં મિત્ર તણા દરબાર ૧૦ વચન અમીરનાં સુણી, કુંવરે કર્યો જુહાર; અશ્વ બેશીને પરવર્યો, તે ગયો ગુણકાને દ્વાર. ૧૨

ચોપાઇ—સભી રાજાએ ઉતર્યો તે ઠાર, ગયો લાખીનામહોલ મોઝાર; જાણે ઉગ્યો જેવો સુર, એવું નીરખ્યું નરતુ તુર દરવાન પણ બોલી નવ શકયો, પોતે ચાલ્યો ઘરમાં ઘસ્યો, જઇ મેડીએ ચડયો સહી, વીનતા બેઠી દીઠી તહી, વીનતા ઝાંખી જોતામાં થઇ, શુધબુધ તેમાં નવ રહી; દીઠું કામણગારૂ મુખ, ગુણકા જોતાં પામી સુખ, જાણે ઇંદ્ર તણો અવતાર, ઘણું રૂપને શોભા સાર; નથી માનવી સાથે કોઇ કારણરૂપ દીસે છે જોઇ. આપી આસનઉભી નાર, હશી બોલી વચન તે ઠાર; કોણ દેશ તણા છો ભુપ રાજ તેજ રઢીયાળું રૂપ, કેમ આવ્યા તમો માહારે ધામ, શું ધાર્યું છે મનમાં કામ હુકમ તમારો માથે લીજીએ, જે કહો તે હાજર કીજીએ ત્યારે કુંવર બોલ્યો વાણ સાંભળ વીનતા ચતુર સુજાણ, અમો મુસાફર આવ્યા આ ગામ. અ-મીરના ઘરમાં કર્યો મુકામ ખુબી તમારી સુણી અપાર, ઘણી સુઘડ છે લાખી નાર, રમત રમી જાણે છે બહુ, જે જાય તે હારે શહુ-સુણી વાત ને હરખ્યું ચીત રમવાને આવું ખચીત, પરદેશી મુસાફર

આવ્યા ઘેર, કરી સજાઇ રૂડી પેર, એવાં મધુરાં સુણી વચન, ખાનખાન સુકાયાં તે દન. ભક્ષ ભોજન કારવ્યું સાર, પછી બોલી મુખથી તે નાર મેં તો નિયમ લીધો એક જાણ, તે વાતનું કહું મંડાણ, રમવાનો રાખે અભિલાખ, તે લાવે રૂપિયા લાખ. પ્રથમ તો નર ઠગલો કરે એક પછી મેડી ઉપર ચડે હારૂં તો દાસી થઇ રહું, જીતું તો લાખ રૂપિયા લેઉં; એવો નિયમ છે મારો સહી તમો કહો તો રમીએ અહિં, વચન મારૂં મિથ્યા નહિ થાય તે વાતે ઘટે મહિમાય જીત્યાનો વાજે છે ઢોલ, એવો બોલી ગુણકા બોલ; લાખ રૂપિઆ આગળ ધરે, તે નર રમત જારી કરે

દોહરા—એવાં વચન વિનતાનાં સુણી, બોલ્યો રાજકુંમાર, અહંકાર રાખે અતિ ઘણો, તને કોણ વરસે આ હાર, ઘણા સાથે જીતી સહી. તોય ન સર્યું કાજ. પરમેશ્વરના પ્રતાપથી. જીતું તુજને આજ, ઘણા નર જીતવા કઠણ છે આજનું કામ; ચતુરાઇ કરજે ચોગણી, જેમ પોચે મન હામ. મુદ્રિકા કરણુતણી સવાલાખનું મહિ નંગ વિનતાની આગળ ધરી આનંદ આણી અંગ જોઇ વિંટી અમુલ્યની, હરખી મનમાં તે હાર. માંડી બાજી તેણે સમે. રાજકુંવરને નાર. પાસે બિલાડી માથે દીપક ધર્યો, ત્યારે ચમક્યો પોતે મન નીશાની સાચી મલી, ડોસીનાં સત્ય વચન. મુષક દિઠો સહિ થયો તદા અજાણ રમત તે જારી કરી લીધા પાસા હાથ, જાણીજોઇને હારીઓ દે છે અબળા લાજ. હઠ કરી રહી પોતા તણી. જીતી ત્યાં ગુણદાજ.૮ પોબારામાં આવી રહી બાજી ત્યાં તેણીવાર, આવે પોબાર વિનતા તણા. હારે રાજકુમાર. ૯ એવું મન વિચારીયું બિલાડી સામુ તે ઠામ. ત્યારે મુસ્તક તેણે ફેરવ્યું. વિનતાની પોચે હામ. ૧૦ દીપક જોતામાં ઝાંખે થયો નાખ્યા પાસા તે નાર. ઉંદરે પાસા ફેરવ્યા પોબાર કર્યાં તે ઠાર. ૧૧ જીત્યાનો જશ વાધીઓ હાર્યાં તમે ચતુરસુજાણ ચતુરાઇ ચોગણી દાખવો એમ બોલી વીનતા વાણ. ૧૧

ચોપાઇ—એવાં વિનતાનાં સુણી વચન. બીજી રમત માંડી સ-
જન. હારજીતમાં મુક્યો હાર રમવા લાગ્યાં નરને નાર. ધીર ધીર એહો
તે કામ નાંખે પાસા મુખ લઇ નામ, બત્રીસ લક્ષણ જે નર કહેવાય.
કોઇનો ગાંજ્યો તે નવ જાય. એસા નર મુકે છે માન કોણ માત્ર એ
વિનતા નામ. એક હાથ ખાલી નવ જાય, જેવા માગે તેવા પડે દાવ.
ઘણી ચતુરાઇ વીનતા કરે પણ એકે વાતે અરથ ન સરે. વિનતા મા-
મવા લાગી હાર દિપક સામું જોયું તે ઠાર કુંવરે પાસા નાંખ્યા જેહવે
મંજારીએ શીર ફેરવ્યું તેટલે, ઝડપ ઉંદર નીસરયો મહી પાસો અ-
વળો કીધો લઇ કુંવરે સોકટી મારી તેણે વાર તરત નીકળ્યો નોળીઓ
બહાર, ઉંદર તણી પકડી કોટ. નાઠી બિલાડી મેહેલી દોટ. સાતમેં
ઘેર જઇને ઠરી રમત અંગ તે વેળા કરી રાજકુંરને ચડી છે રીસ
ક્રોધ કરી બોલ્યો દીસ તારી આવિ અકલાં ઉઠી વાટ, કંચન
તણા તેં મુક્યા પાટ. નારી ભુંખી પગની પાનીએ વશી રાંડ જાતને
અકલ કશી. ઘરમાં દીવી સરખી નથી. બીલાડી શિર દીપક સરવેથી
મુકો ઝવેર હીરા કે લાલ થાય અજવાળુ ઝાકઝમાળ નીકર આવો
મારી પાસ આજ કરવાનો તુજને દાસ, જાણી જોઇને હાર્યો તુજ
સાથ. હવે તો ઘસવા પડશે હાથ, એમ કહી કહાડયો એક મણી
જાણે શોભા પ્રતીબીંબ તણી લાગ્યું વીનતા કે ઃ જોર પડી ખસઆણી
તેને ટોર. હઇડે દુઃખને મોહોડે હસી. એ વાતમાં ચીંતા કશી હમણાં
હોડ હ.રીને જશો, જશે માલને દુખીયા થશો આગળ કંઇક હારી
ગયા તે નર તો ઠેકાણે થયા જેવા ગતી તમારી સહી શો ઉદ્યમ
કરવો અહીં મે ભલા ભલા દીઠા રાજન તે બહુ હારી ગયા મહા-
જન કેહની ગાંજી હું નવ ગઇ. અથાગ નર આવ્યાતા અહીં. તમે
આવ્યો મારો અહંકાર સીતેર લાખ જીત્યાં આ ઠાર, માટે આજ રમ-
વાનો કોડ પાડવી આજ તમશું હોડ, સીતેર લાખ જીતુંતો લઉં હારૂં

તો ઘસ કીમત કઉ, એમકહીને બાજી ધરી, રમત હતી તે જારી કરી. ઘણી ચતુરાઇ કરે તે નાર. જીત્યા બાજી રાજકુમાર ઉતરી ગયું વિનતાનુ મુખ. ઘણું તે મનમાં પામી દુઃખ ચંદ્ર સભામાં પેસે જેમ વિનતાનું વદન થયું તેમ. નીચુ જોઇને વિનતા રહી. ત્યારે કુંવરે વાણી કહી, વળી કાંઇ હોય મનમાં કોડ. તો શો પાડો બાજી હોડ હાર્યો જુગારી બમણું રમે. આખી મુખ બોલી તે હમે ધન માલ મુજ પાસ નથી; એક વાતે રમુ સરતથી; અમીર ઉમરાવ રાજા તન, ગુલામ કરી રાખ્યા જોવન, તેની હોડ મારૂ અમો, જીતો તો લઇ જાવ તમો રાજકુંવર હરખ્યા તે ઠાર, માંડી બાજી નવ લાગી વાર, પરમારથનું કરવું પુન્ય, છોડાવું રાજકુંવરના તન; પ્રભુ લાજ રાખજો મ્હારી; એમ કહીને રમત જારી કરી, તે બાજી જીત્યો રાજન, વળી તે બોલ્યો મુખથી વચન, બીજુ હોય તો કરમાવો કાજ લેશ માત્ર ન રાખશો લાજ, નિચુ જોઇ વિનતા રહી, ગદ ગદ કંઠે વાણી કહી, સર્વે વસ્તુ હારી આ ઠામ, નથી કાંઇ મિલકતનું નામ, નસીબોતજ આ-ગળ કરૂ, મ્હારી કાયા હું હોડમાં ધરૂ, જો જીતું તો સર્વે લઉ. હારૂ તો દાસી થઇ રહું, તે પણ કબુલ કર્યું સાર, માંડી બાજી નવ લાગી વાર, રાજકુંવર ભાગ્યશાળી સહી, તે પણ બાજી જીત્યો તહી.

દોહરા—વાજાં વગડાવ્યાં જીતના, હારી ગુણકા નાર, વાત ચાલી તે પુર વીષે, ગલી કુંચી ને બજાર વિનતા કર જોડી રહી, બોલી મુખથી વાણ, હું તો દાસી તમ તણી, જે કહો તે કરૂ પ્રણામ ૧ હું હારી જીત્યા તમો, આ લ્યો ગ્રંથ ભંડાર, સહુ આગળ ધરી, તે વેળા તે ઠાર. ૨ કોણ નગર છે તમ તણું, કોણ તમારો તાત, રૂપે રતી સરીખડા, વળી કોણ તમારી માત ૪ બ્રહ્મા વીષ્ણુ રૂદ્ર તસો, ધર્યું માનવરૂપ, અકંર ભાગના સાહરો પધાર્યા દેવ

સ્વરૂપ. ૫ પણ સંદેહ ભાગો મન તણો કહુ તમારી દાસ, પ્રીતમ તો હું પદમણી, સેવા કરૂ રહી પાસ. ૬ કોઇ નરનો કર અડયો નથી, એ વાતે સુરજ સાખ; કહો તો દેખાડું પારખું એમ બોલી વીનતા લાખ. ૭ મે ધાર્યું તુ મન વિશે, મુને જીતે તે ભરથાર; તે ઇચ્છા આહરી પુરણ થઇ, મુંજ ભાગ્ય તણો નહિ પાર. ૮ ઇશ્વર આણ આ વાતમાં, જુઠું બોલું આ દિશ. કોટી બ્રહ્મહત્યા મુજને, પૃથ્વી પાપ મુજ શીષ સાચી વાત તમે કહો, પુરો મનના કોડ. લ્હાવો આપણે લીજીએ. આપણ જુગતે જોડ ૧૦ ગખી વાત જો તમે કરો. મુજા હત્યા તમ શીશ, આશા ભંગ મ્હારી થશે, દુભાશે જુગદીશ. ૧૧

ચોપાઈ—એવાં વચન વનિતાના સુણી રાજકુંવરે વાણી ભણી મારી વીતકની કહું છું વાત. સાંભળજે તું ચીત સંગાથ. જે પોતાને પડીયું દુઃખ તે સર્વે માંડી કહ્યું મુખ, ત્યારે વિના વિભારી મન. ઘણું દુઃખ કરી તે બદન. ત્યારે રાજકુંવરે કહ્યું નાર. મારા મનના કહું વિચાર. એક મોટી મનમાં આશ. જવું બંકાવળીની ત્યારે પાસ ગુણકા બોલી વાણ. સાંભળ રાજા ચતુર સુજાણ. બંકાવળી નામે પરી છે સાર. તેની શોભાનો નહિ પાર તેની વાડીમાં ફુલ છે સહી, તેની શોભાનો પ.રજનો નહિ; તે પૃથ્વીમાં ફુલ છે એક, ઘણી શોભા તેની છેક. સહસ્ત્ર પરી તેની રક્ષા કરે રાત દિવસ તેના પાછળ ફરે. લક્ષ રાક્ષસ વગી છે રખવાળ જે વિકાળ સરખા લાલ ફરતો કોટ છે તેને સહી, તે મધે વાડી છે મઢી, એક ઝાડને એકજ ફુલ. શોભા તેની દીપક અતુલ. પૃથ્વીમા ચોકી નાગ પ્રમાણ. ઉપર જક્ષણી શીર જાણ; ગગને ચોકી પરી તણી. તેની શોભા કહું ઘણી. ચંદ્ર સુરજ નવ દેખે, સુખ, ગુલબ'કાવળી પામે છે સુખ, વિકટ વાટ તે તો સરવથી

કોઈથી ત્યાં જવાતું નથી. ઘણાં વિઘન રસ્તામાં થાય. કઈ પેરે ત્યાં જશો રાય. કોણ માત્ર માનવીની કાય દેવ માનવથી નવ જવાય, માટે તજો જવાનું નામ. માહરા મનની પુરો કામ. એવાં વચન વિનતાનાં સુણી રાજકુંવરે વાણી ભણી. જીવ જશે નવ મુકુ નામ. હતો જવાનો ઘણો ભાવી છે. મુને, મુખ જુબાની કહો છો તમે. ન્યાય અન્યાય કેમ મુકવું અમો નજરે જોઉં તો ચુકવું અહી નહિતર મારગ જાવું નહિ તમે પેસો પીંજર મોઝાર. બ્રાહ્મણ બાળ ઉઘાડે દ્વાર. તે તો નજરે જોવું અહી. પછી ન્યાય ચુકાવું સહી એવાં વચન શિયાળના સુણ. પેઠો પીંજરમાં તેણી ઘડી. વિપ્રને કહે તમે શોને ભાઇ. એ કહે ત્યારે ઉઘાડો દ્વાર, દીધાં બારણાં સાંકળ સાથ. શિયાળ મુખથી બોલ્યો વાત. જે રીતે તમે કહ્યું તું સહી. તે રીતે તમે આવો અહી. ઉઘાડ ભાઈ તું આણું દ્વાર. કહાડ બહાર હું તુજને કરીશ ઉપકાર. ગુણ પછવાડે અવગુણ સહિ. ત્યારે હું ઉઘાડું નહિ.

દોહરો:—વચન સુણી શિયાળનાં વાઘને પડી મન ફાળ; દગો કરીને ઘાલીયો હું આણીશ તારો કાળ. ૧ તું શું ખાતો તો મુજને બળ હોય તો નીકળ બહાર. સ્નેહ કરી તને કહાડયો ધિક ધિક તુજ અવતાર. બ્રાહ્મણનો જીવ બચાવિયો. વળી અદલ ચુકાવ્યો ન્યાય, જે કરે તે ભોગવે. મુજ શીર દોષ નહિ કહેવાય. ૩ હુશિયાર તું શાર ફુલ થયો. મે અદલ ચુકવ્યો ન્યાય, ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી. તુ ભોગવ તારી કાપ ૪ એમ કહી ત્યાં ચાલીયો. શિયાળ ત્યાંથી જાય. બ્રાહ્મણ પાછો પરવર્યો. કેવો ચુકાવ્યો ન્યાય. ૫ જગત જોગ કોડે કરો. જાઓ તમારે ગામ, વગર વિચાર્યું કરતાં રખે આજ પછી તમે કામ. ૬ આશીશ દિધી શીઆળને બ્રાહ્મણ પંથ પળાય. ઉપવિત દીધું પુત્રને વળી પરણાવી કન્યાય. ૭ નાહોના ઉપર નવ ભુલવું નાહાનો શિ-

આળવો એહ, બુદ્ધિએ જીતાયો વાઘને કહો ન શકે તેહ. ૮ તમે જીતશો સરવને, કાણુ માત્ર પરી જાત, પરમેશ્વર પ્રતાપથી લાવો ફરી તપાસ. ૯

ચોપાઇ—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, લાચાર થઇને વાણી ભણી જાઓ કહેતાં જીભ કપાય, માટે સીધ કરી આવો રાય આવશો ત્યારે સુખસહેલ તમો આલશો ત્યાં રંગની રેલ, આવશો ત્યારે નિકળીશુ બહાર, તે જાણુજો તમે નિરધાર, જપમાળા મેં કરમાં ધરી સરવે સુખ તજ્યું સુંદરી, પરપુરૂષ ભાઇને બાપ. નિશ્ચે માનજો આપો આપ. તમ કારણુ લઇ બેઠી જોગ, મુક્યા ભાવતા સઘળા ભોગ, મંરવા ઉપર રીજ્યાં અમો, ઉતાવળ કરોની તમો બાર વરસ જોશું વાટ, પછી કરીશું દેહની ઘાત, અવર પુરૂષ કરવાની નથી. સત કરી માનજો સરવરથી. એમ કહીને નમાવ્યું શીશ, રાજકુંવર ઉઠયો તે દિશ, જોઇ શુકનને પંથે જાય, નગર થકી નિસર્યો બહાર લીધું પછી જોગીનું રૂપ, પ્રતિબિંબનું પ્રગટયું નુર, ભસ્મ લેપન કર્યું છે કાય વજર કછોટો વળ્યો રાય શેવા શીંગી ગળામાં સહી જેરટીકા તુંબડી કરમાં ગ્રહી મનમાં બિતો નથી લગાર, જંગલમાં ચાલ્યો રાજકુમાર મહા અરણ્યે તે ચાલ્યો જાય, રાત પડે ત્યાં મુકામજ થયા. માણુસ નામે જંગલમાં નહી ઝાડને આશરે બેસે જઇ દુખેસુખે વિતે છે રાત વળી પંથ ચાલે પ્રભાત સાત માસ ગયા એમ જાણુ જંગલ એક આવ્યું નિવારણુ ઘણુા ભેદે અનેક જાત, ત્યાં મુકી નવ શકે કોઇ પાગ. કંથર કાંસકી ને ગોખરૂ સહી, તે ઉપરથી ચાલવું નહી, બીજી વનસ્પતી ભાર અઢાર ઘમઘુમ થઇ ત્યાં સાર ક્યાં ઉગ્યો ક્યાં આથમ્યો અહી, એવું વન ભયાનક તહી, અંધકાર નવ સુજે ભાણુ પશુ પંખી બહુ મળીયા જાણુ, શબ્દ શારદુલ શીયાળના થયા તે દેખવામાં કંપે કાય, ઘણુા શબ્દ મોટા વિકરાળ, નાગના શબ્દ નિસરે

બહાર, કેળ કુલ તણું નહિ નામ, કંઠ શોશ મડયો તે ઠામ, ઘણી છે કોમળ તેની કાય, ગોખરૂ કાંટા પેસે પાય, મૃત્યુકાળ જંગલનું નામ કોઇ ધાલી શકે નહિ હામ, દેવ દાનવથી નવ જવાય, કોણ આશરો માનવી કાય, દશ જોજનનું જંગલ જાણ, જે જાયે તે છોડે પ્રાણ, તે મધ્યે ચાલ્યોછે વીર. ઘણું દુઃખ પામ્યો તે શરીર, હીમત પોતે મુકતો નથી, મહા દુખે ચાલ્યો સરવરથી, વળી તે મનમાં કરે વિચાર ચતુરાઇ કરી મેં જીતી નાર એતો પરમેશ્વરનો ખ્યાલ, પડે પાર કે આણે કાળ લખિત વાત થશે તેહ એમ કહી ચાલે છે એહ.

દોહરો—શરીર સઘળું જડાઇ ગયું, નીકળે રૂધિર નિરધાર, લાખ વીંછુની વેદના, ભોગવે છે તેને ઠાર. ૧ પગ તળીયાં તરવાઇ ગયાં છેદ પડયા આ ઠાર, પગ ધરતીપર નવ ધરે, દુઃખ તણો નહિ પાર. ૨ ભુખ તરશ પીડે ઘણી, વળી કાંટા ભાગે પાય, હીમત મન નથી મુકતો, ચાલ્યો જંગલમાં જાય. ૩ વાઘ વરૂ ગાજે ઘણા, ડરતો નથી રાય, લખ્યું હશે મારા કરમમાં, જે થવાનુ હશે તે થાય. ૪ એ ભેથી ડરવું કશું, વિચારીયું પોતે મન, દુઃખે પાપે ચાલે નહિ શું કહું મુખે વચન સાત દીવસ એમ વહી ગયા, તે જંગલ મોઝાર દશ જોજનનું વન સહી, તે મુકીને નિસર્યા બહાર. ૬ સુરજ તણું દરશન થયું, ત્યારે હરખ્યા રાજા મન, પહાડ એક નજરે આવીયો જોતામાં ગયો છે ગગન. ૭ જ્યાં પહાડ ત્યાં જળ સહી એમાં શો વિચાર દુખે પાપે જાઉં ત્યાં ત્યારે થાશે અમરીત અહાર. ૮ એમ વીમાશી ચાલીયો જળ વિના જીવડો જાય, પહાડ સમીપે આવીયો. ત્યાહા કાંઇ અચરત થાય. ૯ જુએ તે તો પહાડ નથી, એક રાક્ષસ વિકાળ-લાંબા ચોડાની ગણતી નથી, બેઠું ગગને વિશાળ. ૧૦ જડ રૂપમાં ત્યાહા થઇ ગયો, અચેતન દીઠું શરીર, વિકરાળ વદન બિહામણું, કંઈ

તરેહ રાખુ ધિર. ૧૧ અરે જીવ તું કેમ ડરે, મરવું એકજ વાર એમ વિચારી મન નમીને કરયો જુહાર. ૧૨.

ચોપાઇ—નમી કરીને લાગ્યો પાય, ત્યારે રાક્ષસ બોલ્યો કાય, ક્યાથી આવ્યો આણે ઠામ નવ આવે માનવનું નામ, દેવ દાનવથી નવ અવાય, તો કોણ માત્ર માનવી કહેવાય, મારે કીસ્મતે તે આવ્યો અહી, એ વાતમાં સંદેહ નહી નીત પશુના કરીએ અહાર, ઘણાં વરસ થયાં છે ઠાર, માનવી ખાવાની ઇચ્છા થઈ, તેતો આજ સંપૂર્ણ થઇ, માટે આજ જીવનું સાર્થક થયું, તારી કાયાનો સ્વાદજ લઉ, એવાં રાક્ષસનાં સુણી વચન, રાજકુંવર બોલ્યો તે દન, એવાતે ઘણું હરખ્યું મન, સુખે ખાઓ મારૂ તન, ઘણો ખુશી થયો હું આજ સીધ કરો તમારૂ કાજ, એક પલક તે વરસજ થાય, નથી દુઃખ વેઠાતું કાયા જો તું મહારી કાયા ખાય તો જીવ નીકળી સ્વર્ગ જાય પરદુઃખ ભંજન મહારા તમો, વહેલા થાઓ દુઃખ પામુ અમો એવા રાજકુંવરનાં સુણી વચન, તવરાક્ષસનું હરખાયુ મન, ઘણીકાન્તી ને રૂપ વિશાળ, વાણી સુણતામાં ઉપજ્યું વહાલ, મધુન વચનથીવાણી કહી, આવ તુને નહિ ખાઉ અહી, મરવુ તો કોઇને નહિ ગમે, હા માટે મોત માગો આ સમે બાળપણમાં જોબન કાય, કેમ આવ્યા જંગલની માંય પરમેશ્વર વચમાં દરમીયાન, નહિ ખાઉ એ તું નિશ્ચે માન. એમ સમ ખાધા તે ઠાર આવ પાસે કરીશ ઉપકાર પાંચ દિવસ પરોણાં રહો દુઃખ હોય તે મુજને કહો આપું ભક્ષ તમારૂ શાર શો છે તમારે નિત્ય અહાર, તે આણીને હાજર કરૂ, વચન તમારૂ મસ્તક ધરૂ રાજકુંવર કહે સાભળો તાત કહું મારા ખાધાની વાત, ઘઊં ઘી તણા સહી જાણ વળી સરકરી સાકર નિરાણ, તે કણા અમો કરીએ અહાર, તે ક્યાથી આ જંગલ મોઝાર.

દોહરો—એવાં વચન રાક્ષસ સુણી; હરખ્યો અપરંમપાર ચાર ઘડીમાં લાવું સહી, તું બેસી રહે આ ઠાર એમ કહીને પરવર્યો ક્ષણુ નવ લાગી વાર, પોઠ જતીતી વણઝારા તણી જઇ પડયો તે મોઝાર રાક્ષસે માયા કરી. તે સરવે સમેટી લીધ, પાછો ફરીને આવીયો. કામ કરી તે સીધ અન્ન વસ્ત્રના ઢગલા કર્યા ઘી સાકર બહું ખાંડ. કરીઆણું વીવીધ પ્રકારનું ત્રાંબા પીતળના ભાંડ, ૪ રાજકુંવર વીસ્મય થયો જે જોઇએ તે ત્યાંય ઉનમત નહી કસી વાતની વિસ્મય થયો મન માંય. ખાનપાન ગમતું કરે તું મારો મીજબાન, ચીંતા ગનની પરહરો, તને આપીશ જીવતદાન, ૬ ભક્ષ ભોજન વીધ વીધનાં કર્યાં બત્રીસે પાક, ભાત ભાતની સુખડી, કર્યાં સુંદર શાક ૭ રાજકુંવર બોલીયો. તું પીતા હું તન, એક અરજ છે મહારી બોલું સુખ વ- ચન. ૮ ત્યારે રાક્ષસ કહે તમો, નવ ડરશો લગાર ઇચ્છા તારી મન વિષે. તે કહો મુજને આ ઠાર ૯ ત્યારે રાજકુંવરે કરી જે જમીએ બેસી સાથ. એવી ઉમેદ છે મુજને કહુંછું જોડી હાથ ૧૦ બીજી વીનતી તમ દાસની, અભંગ તમારી કાય બીક ઘણી લાગે મુને તે મુખમાં કેમ ખવાય ૧૧ એવાં વચન મુખે કહ્યાં ત્યારે હર- ખ્યો રાક્ષસ મન, હસી કરીને બોલીયો, તું સાંભળ પંથી જન ૧૨ માયાનો પારજ નથી. કારણ માનવ થાઉં, આ જાત માહારી તજુ તુજ પાસે બેસી ખાઉં ૧૩ એમ કહી થયો માનવી ક્ષણ નવ લાગી વાર; જાણે બીજો રાજવી, થઇ શોભા અપરમપાર. ૧૪

ચોપાઇ—રાક્ષસે માયા પોતાની કરી, પહાડ જેવી કાયા પર- હરી, થયો માનવી દેવ સ્વરૂપ, અચરજ પામ્યો પોતે ભુપ ૧ તારે હસી બોલ્યો રાજન હવે તો હરખ્યું મહારૂ મન એમ કહીને પીરસી થાળ, જમવા બેઠા તતકાળ. ૨ અમરત વસ્તુ આગળ ધરી, આ.

રોગ્યા પછે પેટજ ભરી, વાનાની સુખડી સાર, વારા ફરતી કરે છે આહાર બન્ને સુધક ખાય છે પાન બેઠા બેહુ જણ ધરીને માન, ૪ વાત ચીત કરી બે ઘડી, એમ કરતાં તહાં રાતજ પડી, નીરભે થઈને સુતાં તહી, એમ ચાર પોહોર રજની ગઇ પ્રાતકાળે ઉઠતા બેઉ જણ. કીધાં બંનેએ દંતધાવન, વળી બત્રીસી રસોઇ કરી, જમીયા બન્યો પેટજ ભરી. ૬ બમણી લેજત પડી બીજે દન, તેમ રાક્ષસ રીજે મન, કો દિન મોદીક કો દીન કંસાર કો દિન શીરા પુરી આહાર; કો દીન વેડમીને સુખડી, રાક્ષસ તણી ભાગી ભુખડી સાત દીવસ થયા તે ઠાર. રાક્ષસ રીઝ્યો અપરમપાર, સ્વાદ ઈંદ્રીએ તે વશ થયો. સુખ થકી તે નવ બોહયો એણે કામ. કાળા માથાનો માનવી સહી તે ને કોઇ ફરતાં આવ્યો નહી. મુકી જેટલા તેના લાક, કોણી પાડે મોટો પહાડ સુધિ હોસે એ માણસ જેવી બીજાબાં નથી લીધએ માનજો સરવથી, માટે ત્યાં જવાનો નાર, નવ જવાય તો ધીક અવતાર, તમો નામ ઠામ બતાવો બાળ લો લઇને આવું તતકાળ, કેદી લોકો હતા જેટલા, મુકી દીધા મેં તેટલા, અમીર ઉપરાવના જે કુમાર, તે સરવેને કાઢયા બહાર, વસ્ત્ર આભુષણ આપી સાર વીદાય કર્યા તેને તે વાર, હસતાં કરવાં સરવનાં મુખ ઘણાં દોહલા ટાલ્યાં દુઃખ ઘણી આશીશ દીધી છે સાક્ષાત, તે ઉપર એક કહું દ્રષ્ટાંત.

દોહરો—બ્રાહ્મણ એક જાતે સહી, તેને પીડા અપરમપાર, અન્ન ન મળે પુરૂ પેટને, પુત્ર પુત્રી પરિવાર. ૧ ઉપવીત દેવું પુત્રને વળી દેવું કન્યાદાન, ઝુરે બેસી મન વીશે કેમ થાશે ભગવાન ૨ દ્રવ્ય મારી પાસે નહી, કેમ રહેશે મુજ લાજ, પરદેશમાં જાવુ સહી જાવુ જઇને રાજ. ૩ બેસી રહે સિદ્ધ નથી નિશ્ચે કરયુ મન માંય વીનતા પ્રતે વાણી કહી અમો જાશુ પરદેશ મહી ૪ દ્રવ્ય લઇને આવશુ

વીનતા આણે ઠામ, કન્યાકાળ જાયે કુંવરી તણા. વળી કેમ થાયે કામ, શાસ્ત્ર વચન કેમ લોપીએ બેસે મુજ શીર ગાળ,રહ્ જાયુ કોઇ રાયને લાવું અતીશે માલ, ૫ એવાં વચન વીપ્રનાં સુણી નારીએ આગ્ના દીધ, ૬ શુભ મહુરત્ર જોઇ નીસરયા કામ કામ કરવાને સીધ.૭ દેશ તજીને નીસરયા હું જાઉં ગ્રહસ્થની પાસ આસીરવાદ જઇને કરૂ પુરે માની આશ. ૮

ચોપાઇ—એમ વીચારી ચાલ્યા વહી, પ્રભુ આશ મારી પુરે સહિ દિવસે ચાલે રાતે મુકામજ થાય એમ કરતો કરતો ચાલ્યો જાય આશીશ જોજન ગયા ફરી જન ત્યાં એક દીઠું મોટું વન વન-સ્પતી ત્યાં ભાર અઢાર. નમી રહી તેની ભારે ડાર એક મારગ બીજી ઝાડ ઘણો મનમાં થાય ઉચાટ શોર થાય વરૂને વાઘ ઘણા સાદકરે ને જાય નવ રહી બ્રાહ્મણ કેરી ધીર હિમત રાખી ચાલ્યો વિર ભ. વિષ્યમાં જે બનશે સહી એમ વીચારી ચાલ્યા વહી અડધે જંગલ ગયો જેટલે એક કૌતકદીઠું તેટલે વજર પાંજર લોઢાનું દ્વાર તે પાસે વાઘ દીઠો સાર બાર હાથ દીસે વિકાળ તે દીઠો જાણે ખાશે તત્કાળ પુછ પછવા તેમાં રેહી બ્રાહ્મણ આવી પહોંચ્યો તહી. ગભરાઇને ઉભો થાય. આગળ નવ ચાલે તેના પાય, પાછું ડગલું ભરાતું નથી મન વીચાર કરે છે કથી. નીશ્ચે વાઘ ખાવીનો મુજ કાય, મનના મનોરથ રહ્યા મન માંય હમણા નીકળી મુકે દોટ.ઝડપ ઝાલશે મારી કોટ નવ ચાલે નવ હાલે પાય. આકુળવ્યાકુળ મનમાં થાય. તેશા રદુસને વાચા થઇ. મુખ થકી તેણે વાણી કહી અરે ભાઇ તું પંથી જન આવ્યા તને નવ કંઇ વીઘન. એ વાતે સાક્ષી શ્રી રામ.સતકરી માનો આ ઠામ, જીવતદાન આપો મુજને આજ હું તો સારીશ તારા કાજ. બ્રાહ્મણ આવ્યો વિશ્વાસ. ગયો તે પીંજરની પાસ કર

જોડીતે ઉભો રહ્યો, ત્યારે સારદુલે બોલજ કહ્યો, ઉઘાડ દ્વાર હું નિસરૂ બાહાર કરીશ તુજ ઘણો ઉપકાર. વીપ્ર કહે એ અચરત વાત, કોણે પાંજરામાં ઘાલ્યો ભ્રાત, વિસ્તારીને કહોજી તમો ત્યારે ઉઘાડીશું અમો

દોહરા—તે વારે સારદુલ બોલીયો, સાંભળ પંથી જન, મેં તો મારગ પા ઓ, સંતોખ્યું મુજ મન. ૧ પશુપંખી કે માનવી સઉનો સઉનો કરજો આહાર, કોઇ માનવી આથાનો મળ્યો પડયો આ ઠાર. ભક્ષ ભોજન એમાં ભરી, હું કરવા આહાર દ્વાર કરી બંધ તેણે કર્યું, કેદ કર્યો આ ઠાર, સાન કરી તુને મુને તે થયો સવાયો સેર, વજર પીંજરમાં હું પડયો, એક નવ સુઝે પેર. ૪ ક્ષુધા તરસ પીડે ઘણી સુરૂ બેઠો આ ઠામ, ભાઇ કહાડો મુજને હું ઉગું તમારે નામ. ૫ આંખે આંસુ પડે એમ કહીને કરે રૂદન, વિપ્રને દયા આવી ઘણી, પછી બોલ્યો મુખ વચન હું તો કહાડું તુજને પરમારથ પ્રમાણ, કદાપી ખાય મુજને, તે વાતે સાક્ષી આણ. ૭ સુરજ ચંદ્ર બે સાખીયા, શ્રી રામચંદ્રની સાખ્ય. બીજી પ્રતીજ્ઞા કીધી ઘણી સત સહં અને લાખ. ૮ તે વારે બ્રાહ્મણ રીઝીઓ. માન્યું પોતાનું મન, દ્વાર બંને ઉઘાડીયા, તે વેળા તે દન. ૯ નીકળ્યો વાઘ તેમાં થકી બોલ્યો મુખ વચન, ક્ષુધા પીડે છે મુજને, હું ખાઇશ તારૂં તન. ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલ્યો વાણ, પરમેશ્વ વચનમા ધર્યાં તે સમ ખાધા છે જાણ. ૧૧ વચન તારૂ મિથ્યા કરે ધીક ધીક તુજ અવતાર, બ્રાહ્મણ હતા કર્યાં ક્રુરશી, સમજો મનમા સાર.

ચોપાઈ—શારદુલ ત્યારે બોલ્યો મુખ, શાને પીડા ધરેછે દુઃખ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, એ વાતમાં સંદેહ નહિ, માટે તુજને ખાવાનો ભ્રાત નિશ્ચે માનજો સાચી વાત, બ્રાહ્મણ કહે બીધ્યા થાય મહા પાપી તું કહેવાય, સત પ્રમાણે કહું છું હું બીત ધરી સાંભળ

તું વીશ્વાસઘાતનું મોટું પાપ નીશ્ચે માનજો આપ ગુણ પછવાડે અ-
વગુણ કરે, તે નરતો, નરકે પડે સારદુલ કહે હું માનું નહી, કોઇ સા
ખ પુરાવો અહિં. બટજી કહે સાખ પુરાવું મારી સાથ આવને
તું જુઠો પડું તો કાયા મુજ દેઉ, સાચો થાઉ તો મારગ લેઉ
વળુ પુછે જો ખાશો મુને તો તો ગઉ હત્યા છે તુને સારદુલ કહે
સાચો થાઉ, તો તુજને જાવા ના દેઉ, એમ કહી ને ચાલ્યા જાય,
આવ્યો વડ એક મારગમાંય ઘેર ઘંભિર છે શીતળ છાય શીતપવન
આવે છે ત્યાંય ત્યાં બે જણ ઉભા જઇ તે વારે વીપ્રે મુખથી વાણી
કહી તારે કાયા છે અપરમપાર. માટે એક પુછયો વિચાર, ત્યારે
વડને પાગ્યા થઇ મુખ થકી તેણે વાણી કહી શો કજીઓ છે તમારે
જાણુ વીસ્તારીને કહો નીવાગ્ણુ, ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલ્યો વાત કરગરવા
લાગ્યો વડની સાથ, પોતાની સરવે વાતજ કહી, તે સઘળી સાંભળી
વડે સહી સાચો વાઘ હોય તો મુજને કહો નહિતો મુજને જાવા દે.

દોહા—ત્યારે તે વડ બોલ્યો, મુજ વીતકની વાત તે સાંભળતાં
ભાગશે તેઉના મનની ભ્રાંત. ૧ ગંભીર છાયા મ્હારી શીતળ વાયુ-
વાય, પશુપંખીને માનવી બેસીને સુખી થાય રૂપી શ્રમ કરે મ્હારા
થડે સમાવું તેનો, ઉપકાર મ્હારો અતિ ઘણો તું સાંભળ બ્રા-
હ્મણ વાત કોઇ ચુંટે કાયા માહરી, કોઇ ચુટે મ્હારાં પાન કોઇ ડાળી
છેદન કરે તું સાચોસાચી માન, ૪ ગુણપછાડે અવગુણ સહી; એમાં
શો સંદેહ લખ્યા લેખ માટે વહી; તે ભોગવે તારી દેહ ૫ એવાં
વચન વડનાં સુણી બ્રાહ્મણ થયો મન ભંગ સારદુલ હતો તે સજ
થયો આનંદ પામ્યો તે અંગ સાચી વાત મારી મળી તું જુઠો પ-
ડયો આ ઠાર હવે તો ખાઉ તુજને નવ લગાડું વાર. ૭ ત્યારે બ્રાહ્મ-
ણ બોલી બીહીયો નહી માનુ એ વાત, બીજાને, પુછી જઇ પછી કરજો

મ્હારી વાત. ૮ વણુ ઇન્સાફે મારે મુને તે હત્યા બસે તુજ શારદુલ કહે વળી વેઠવું દુઃખે ભુંડી ભુખ.

ચોપાઇ—પુછો કોઈ બીજાને જઈ એમ કહીને ચાલ્યા તહી. સરોવર સુંદર દીઠું જ્યાં પેલા જઈને ઉભા ત્યાં મનના મનોરથ મનમાં રહ્યા દઇવને ન આવી દયા જળવીદ માતા છો તમો ભેદ તમો ભાગો દુઃખીઆ છીએ અમો. ત્યારે સરોવરને વાચા થઇ મુખ થકી તેણે વાણી કહી શું દુઃખ છે ને શું છે કામ આવ્યા છો કેમ આણે ઠામ. ત્યારે બ્રાહ્મણ હરખીયો મન સંક્ષેપ કહ્યું તે દન માટે ન્યા ચુકાવો જાણુ જેમ બચે બ્રાહ્મણના પ્રાણ એનો વાંક હોય તો શીક્ષા દો મુજને પાધરો જવાદો વાત કરી બે ઉભા તહિ પછે સરોવરે વાણી કહી

દોહરો—સરોવર કહે પ્રીતે, સાંભળ મારી વાણ; ભવીષ્ય તે મટે નહી છે કરમે લખ્યું પ્રમાણ ૧ પ્રથમ વાત મહારી સુણો વીતે છે મારી કાય વાતો સુણ્યા પછી સંદેહ મનનો જાય. ૨. સરોવર સુદર હું સહી. અમરત સરખું નીર પીયે જળ આવી કરી તળ થાય શરીર, અન્ન વીના જાય અધ ઘડી જળ વિના ન જાય પળ એક, એવા ગુણ છે મારાર ૩ તમો સાંભળજો વિવેક. ૪ પશુ પંખીને માનવી. સરવે તરપત થાય અવગુણ મુજને કરે, તે સાખી રહું છું આપ. ૫ કોઇ દંત ધાવન કરે, કોઇ આવીને નાહ્યા કોઇ મળ મુતર ધુવે, તે ખમું છું મારી કાય. ૬ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી. નીત્યે આડો આંક સુખ દુઃખ કાયા ભોગવે, તેમાં શારદુલનો શો વાંક, ૭ એવાં વચન તેનાં સુણી. બ્રાહ્મણ પામ્યો દુઃખ. સારદુલ રીજ્યો અતી ઘણી બોલ્યો પછે મુખ. ૮ હવે તો ખાઉ તુજને જુઠો પડયો બીજી વાર. સાચી મ્હારી મળી. ભક્ષ કરૂ આ વાર. ૯ ત્યારે લાચાર થઇ બ્રાહ્મણ કહે હું કઉ હજી કથાત, હું હાર્યો જીત્યા

તમો. તે ભગી મનની ભરાંત ૧૧ હવે ફરી વચન બોલું નહી. તું કહે ૧૨ છે કરૂ પ્રમાણ. હવે ત્રીજુ વચન મીથ્યા કરૂં. તો ઇશ્વરની મુજ આણ ૧૨ તે વારે શારદુલ બોલીયો. વળી જુઠો પડીશ આપ ત્રીજી વાર હુ ચુકવાનો નહી. એમ શારદુલે વાણી કહી. ૧૩ વળી આગળ ચાલ્યા સહી, એક દીઠું શિયાળ, બ્રાહ્મણ વાઘ ઉભા રહ્યા, બોલ્યા મુખ તતકાળ.

ચોપાઇ —તે વારે વાઘા શિયાળને થઇ મુખ થકી તેણે વાણી કહી ગુણ અવગુણ તણી છે વાત પછી ભાગો મનની ભરાંત ત્યારે બ્રાહ્મણે વાણી કહી વિતક વાત તે સરવે સહી તમો કહો તે કરશે અહીં બેઉ જણા ઉભા છો સહી. શીયાળ બોલ્યો મુખ થકી પછી ન્યાય કરૂં મુજ જાત જુઠો સાચો કોણ હશે અન્યાય મુજથી કેમ થશે. કએ ઠામ છે પીંજર સહી. કેમ કબજ પડયો તે તહી કઇ રીતે ઉઘાડયું બાર મુજને દેખાડો તો ઠાર ત્યાર પછી ચુકીધું ન્યાય મુખથી વાત તે કેમ મનાય એવાં વચન શીયાળનાં સુણી વાઘને રીસ ચઢી છે ઘણી. વડને જળ કરતાં ડાહયો તું આવ્ય ઠેકાણું દેખાડું હું. જોયા પછી ચુકાવો ન્યાય એમ કહી ગયા ત્યાંય ઓ પેલું મારૂં રહેઠાણ. આ પીંજરામાં પેઠો જાણ; એ પંથીએ ઉઘાડયું નહિ; ગુણ પાછળ અવગુણ અહી; બોલ વહેલી થા કહુંછું. તુને ભુખ લીયો રાક્ષસ મનમાં કરે વિચાર, રાજકુંવરને કહ્યું તે વાર તમે પધાર્યાં અહી. હું પુછું તે કહોને સહી.

દોહરો—રાક્ષસ મુખથી બોલીયો સાંભળ માનવી જાત; શા દુઃખે તુ નીસર્યો, તે કહો મુખે વાત કોણ જાત છે તાહરી કોણ માત કોણ તાત, બાળપણે વનમાં ભમે શા દુઃખે મુજ ભ્રાત. ૨ માંડી વાત મુજને કહો, હું ભાગું તહારૂં દુઃખ ઇશ્વર જાણુ એ વાતમાં; વીસ્તારી કહી મુખ. ૩ રાખી વાત ભાઇ તું કરે, તો ઇશ્વરની

તુંજ આણુ;"સાચે સીદ્ધ છે સહી, માટે સાચી બોલ વાણુ. ૪ ભાગી દુઃખ હું તાહરૂં, જ્યાં સુધી ઘટમાં પ્રાણ. સત વચન છે માહરૂ. સાંભળ ચતુરસુજાણુ. ૫ વચન આપ્યું તે લીધું કુંવરે કર મોઝાર, પ કરજોડીને બોલીઓ તે વેળા રાજકુમાર ૬ સીરકસતાનનો રાજીઓ તે તણો હું તન; ગુલબંકાવળી જોવા તણી ઇચ્છા માહરે મન. ૭ રાજપ સરવે તજી નીકળ્યો બ્હાર. ફરતો ફરતો આવીયો. તમોતણા ઘરબ ૮ હવેરજાઆપો મુજને તો ઝાલું મારગ સીધ, વીગત વાત માંડી ક મેહેતો તારી સાથ. વચન પાળો તમ તણું. રાક્ષસ કરો પ્રણામ એ વચન શ્રવણુ સુણી. રાક્ષસ થયો મન ભંગ કરમે કર અરકાડીઓ બોલ્યો તેણે સંગ.

ચોપાઇ—બોલ્યો રાક્ષસ મુખથી વાણુ. સાંભળ માનવી ચતુ સુજાણુ; તે ફુલ કાંઇ રસ્તામાં નથી. સાચી વારતા કહું છું કથી, બ કાવળી નામે પરી છે સહી તેની વાડીમાં એકજ ફુલ ઘણી સુલક્ષ વસ્તુ અમુલ્ય તેની રક્ષા કરવા રહું છુંહું. સત્ય કરીને માનજે અઢ.ર અજાર સરખા સેનાપતી. તેની સેનાની શું કહું ગતી એ સો બારાડ ચોકી જાણુ, એક અહાર હજાર નીરવાણુ. તમો કેઈ જાશો તહી, મુજને ચીંતા થશે અહીં, એના બાપનું બહુ છે સે ત્યાં તમે જાશોજી કેમ. માનથી જવાએ નહી. માટે તમો ત્યાં શો નહી, સઉ રાક્ષસ રક્ષા કરે, પવન સરખો નવ સંચરે. જમીન ચોકી વીછુને નાગ ગગને શ્રી પરીની જાત, ફરતો કોટ રાક્ષસ તહી, દેવતા થકી જવાય નહી ચંદ્ર સુરજની દ્રષ્ટિ નવ જાય. તે ફુ તુજથી કેમ લેવાય પ્રથમ ચોકી માહરી સહી, માહરી નગ દીઠું નહી. તે કેમ આવશે તાહરે હાથ. રાક્ષસ દુઃખ ધરે મન સાથ વચન માહારૂં મીથ્યા જશે. એ કારજ કેઇ પેરે થશે તેં તો શુણુ કી

છે અપાર, અમરત વસ્તુ કરાવી આહાર મારૂં વચન જો મીથ્યા થાય ધીકાર પડશે હમારી કાય, ધીકાર પડજો જાય વચન ઘણું પસ્તાઈછું મારે મન. જીવ જવા સુધી કરવાનો કાજ. બાહે ગ્રહાની રાખવી લાજ, ભમણુ ભક્ષ કરેની તમો, એક રાક્ષસ તેડી આણું અમો એવાં વચન રાક્ષનાં સુણી, રસોઈ સીધ્ધ કરી ચોગણી. ચાર ઘડીમાં કરી તૈયાર, ચતુર નરને શાની વાર પોતાની વાણીએ કર્યો ટોકાર, એક રાક્ષસ આવ્યો તે ઠાર. જુહાર કરીને ઉભો સાર વાત કરવા લાગ્યો તે ઠાર. રાજકુંવરને દીઠા જેટલે રાક્ષસ મુખ બોલ્યો તેટલે એ માનવ રૂપ કયાંથી લાવીયા, એ ઉપર કેમ રાખી દયા, ઘણી સુકોમળ તેની દેહ, મન તણો ભાગ્યો સંદેહ. કેમ રાખો છો હેતજ ધરી. એવી વાણી તેણે ઓચરી.

દોહરો—એવાં વચન તેનાં સુણી, બોલ્યો મીત્ર વચન, એ દેવ થકી અધીક છે મેં તો આપ્યું સત વચન, એના ગુણનો પારજ નથી એણે આપીઓ અમરત અહાર, પુત્ર કરતાં અદકો ગણ્યો. સુણો મીત્ર આ ઠાર. ૨ મરતુ લોકના માનવી એની શોભાનો નહી પાર. બીજા ગુણ એમાં ઘણા, શા મુખે કહું વિસ્તાર. ૩ નીમકહરામ હું થયો એણે ભાગી મારી ભુખ. શું ઓશીગણ થઈશું અમો એ નરને મોહોટું દુઃખ ૪ માટે તેડયાં મેં તમો બેસોના આ ઠાર; ખાન પાન કરીયે સમી. પછી કરીએ એક વિચાર. ૫ બેઉ જણા બેઠા સહી. ત્રીજો માનવી સાથ. મુકર્યાં ભોજન મુખ આગળે, રાણી મન ઉલ્લાસ ૬ સાત વાનાની સુખડી, બીજુ સાહીત અપાર સુખ આગળ સહુ મુકીયું, તે કરવા બેઠા આહાર ૭ અમરતવસ્તુ મુખમાં ધરી. ઘણા શોભતા સાર, તેમ તેમ રાક્ષસ રીઝયા, આણી મનમાં વહાલ ૮ ધન માનવ તારી ભુખને તરપત કરયું મુજ મન, શું દુઃખ છે તારી

કાયને, કહે મુખે સત વચન. ૯ જે વસ્તુ ખાધામાં નહી, તેનો ચ-ખાડયો સ્વાદ; તુ કહે તે કરીએ અમે. મનમાં આણી ઉદાસ. ૧૦ ત્યારે પહાડ મુખ ઓચરયો એને છે મોટું દુઃખ. તેતો કામ થવાનું નથી. એવું બોલે છે મુખ. ૧૧ ગુલબંકાવળી જોવા તણી ઈચ્છા છે એને મન; તે કારણ વનમાં ભમે. તું સાંભળ મીત્ર વચન ૧૨ મહારે શરણે એ આવીયો. કરાવ્યા અમરત અહાર, નીરાશ થઈ જાશેસહી તો ધીક આપણો અવતાર. ૧૩ માટે તેડયો તુને કઈ પેરે થાય એનું કામ; મનોરથ પહોચે એહનો. તો થાય આપણું નામ.

ચોપાઇઃ—એવાં વચન પહાડનાં સુણી. તેના મીત્રે વાણી ભણી-એ વાતની ચીંતા નહી એનું કામ થવાનું સહી મોકલું મહારી ભ-ગીનીની પાસ, તે પુરાવા એની આશ, ઘણી ફોજ છે સર્વથી. રાક્ષી વિદ્યાનો પારજ નથી પ્રથમ ચોકી તેની સહી. નીસ્ચે કામ કરવા-ની તહી, એમ વિચારયુ મન મોજાર. એક કાગળ લખ્યો તતકાળ ઘણી વિનતી તેમાં લખી. તેડયો એક રાક્ષસ મુખી; જે ફરમાવો તે હું કરૂં, કહો આગ્ના તો મુસ્તક ધરૂં, તે રાક્ષસ બોલ્યો તે ઠાર મહારી બેહેન અબોલા સાર. તેની પાસે જવાનો સહી આ માણસને સાથે લઈ; પ્રથમ જઈને આશીશ કરો; પછી એના ખોળામાં ધરો તાહરા ભાત તણો એ પ્રાણ, નીશ્ચે માનજો સાચી વાણ જીવ થકી કરજો જતન. જાણે પેટ તણો સુજ તન, જતન કરી એને રાખજો એની આશા પુરી પાડજો સુખ જુબાની એવી કહી વળી કાગળ કરી આપ્યો લઈ ફુલની પેરે જાળવજે તુ, નહી તો મારી નાખીશ હું, પ્રતીઉત્તર પાછો લાવજો. ચાર ઘડીમાં પાછા આવજો. વધતી વાર લાગશે આ ઠાર. મારી નાખીશ આણી વાર; તે સેવકે નામ્યું શીશ. ઉઠયો તે વેળા તે ઠીશ. એક હાથપર બેસાડયા જાણ. બીજો કર ઢાંકી નીરવાણ

ગગન મારગે ચાલ્યા વહી. ચાર ઘડીમાં પહોંચ્યા સહી અબોલા બેઠી હતી મુકામ ઘણી શોભા છે તેણે ઠામ. દીઠો અનુચર હરખી નાર. તેને જોઇને કર્યો જુહાર મુખ જુઆની સમજી કહી, ખોળા મધે મુકયો લઇ જોઇ મુખને હરખ્યા મન ધન્યધનરે આજનો દન જાણું અગટયો દીનકર સુર એવું તે માનવનું નુર. અબોલા બોલી તે ઠામ, મારા ભાઇને કહેજો પ્રણામ તમે મોકલ્યો તે મહારે પ્રાણ, નીચે કરી ભાઇ તું મમના જાણ. તે અનુચર ત્યાંથી પળ્યો આવી તે રાક્ષસને મળ્યો; આવી હકીકત સર્વે કહી, તે રાક્ષસ હરખ્યો તહિ.

દોહરો—અબોલાએ મન વિચારીયું. માનવ આવ્યો મુજ પાસ, માહરા ભાઇએ મોકલ્યો. તેની કરવી બરદાસ. ૧ એ પુત્ર છે કોઇ રાજ તણો, આવી ચડયો હવે ત્યાંય એ બત્રીશ લક્ષણો સહી શું કરવું હવે આંય પુત્રી માહારી મોટી થઇ, જેનું મેમુદે નામ. તેની સાથે પરણાવું એમો તો થાય માહારૂં કામ; એવું મન વીચારી કરી બોલાવી મેમુદા નાર; તેડાવીને કહ્યું સહી. તુને પરણાવું ભરથાર. ત્યારે મેમુદાએ વાણી કહી, હું ખુશી અપાર; તમો એને કયાંથી લાવીયા. સાચુ કહો આ ઠાર.

ચોપાઇ—શીકાર રમવા ગઇતી બાર, ત્યાંથી લાવી રાજકુમાર; અચરજ તેતો થઇને રહી. પછી તેણે વાણી કહી માતાજી પરણાવો મુને, એતો સાચું કહું છું તુને; માતાએ પરણાવી તે સાથ, પછે રાજા સાથે કીધી વાત એકાંત જગા પોતાની સહી તેના ભરથારને તેડી ગઇ; પછે કર જોડીને બોલી નાર. તમે વીગત વાત કહો ભરથાર; રાજકુંવર પછે બોલ્યો તહી, મારી વીગત કહું છું અહીં, સમ દીધા માટે કહું છું અમો પૂછો છો તો સુણજો તમો. હું છું રાજા કેરોપુત્ર બાળપણામાં મેહેલું ઘરસુત્ર ગુલબ'કાવલી જોવાનું મન, તે કારણ નિ

કળ્યો હું વન પ્રથમ કેરો કહાડયો પાર, ફરતો ફરતો આવ્યો આ ઠાર; એક રાક્ષસ શું મિત્રાઇ થઇ, તેણે મોકલી દીધો અહી અબોલાહરખી મન સાથ, તેણે મહેલ આપ્યો સાર તુને પરણાવી આપી કરગરી મુખ થકી વાણી ઓચરી. સુખ ભોગવે નરને નાર, વઇભવ ભોગવે અપરંપાર; જોઉં ફુલ તો ભાગે ભુખ, ત્યારે પછી ભોગવું સુખ પરમેશ્વરે મેળવ્યો જોગ, પણ નવ પહોચ્યા મનના કોડ; બંકાવલીફુલ જોવું એકવાર; તો તો સફળ મારો અવતાર, નહીતો હું રહેવાનો નથી સાચી વાત તો કહું છું કથી. એવાં વચન તે નરનાં સુણી વચન, પ્રસન્ન થયું વીનતાનું મન. એ વાતની ચીંતા નથી, ગુલબંકાવલી દેખા ડીશ સરવથી, એ અબોલા માતા મુજ જાણ, રહાડે છે મુજપર પ્રાણ મારૂ વચન મીથ્યા નવ કરે, મેર કહું તો નીશ્ચે મરે જીવ એકને જુજવી દેહ. મારા ઉપર રાખે નેહ. બળ તણો કાંઇ પારજ નથી તેથી કામ થયે સરવથી; ભેદ પ્રપંચ કરશે તે ઠાર, માટે જઇએ ચાલો ભરથાર. એવાં વીનતાનાં સુણી વચન, રાજકુંવર હરખ્યો મન. નરનારી આવી ત્યાંય, અબોલાને લાગ્યાં પાય. દીઠાં નરનારીનાં મુખ, ઘણી રાક્ષસી પામી સુખ. ખોળામાં બેસાડી નરનાર, મુખ થકી બોલ્યા તે ઠાર; પુછે નરનારીને દુઃખ અન્યોનાં ઉતરી ગયાં મુખ. ખાવા પીવાની નથી, કેમ દુઃખ ધરો સરવથી, એવાં વચન સુણી તે જેમ, કુંવરી લાગી માતાને પાય.

દોહરા—માતાજી સુણો મુજ વીનતી, મારાસ્વામીને દુઃખ નીસાસા નાંખે ઘણા, નથી ભોગવવાતા સુખ ૧ ખાવું નહી પીવું નહી, હાસ્યવીનોદ કે વાત; સંસારનું સરવે સુખ તજી, ઝુરે દિવસને રાત ૨ માહારે કાજ તમ આવીયા, સ્વામી ચતુરસુજાણ; આશા નવ પહોચી મ્હારી, કરમે કીધી હાણ. ૩ ઘણી વિનતી મેં કરી ત્યારે બોલ્યા

વાણુ, ગુલબંકાવળી જોઈ નહી; તો જાશે મારા પ્રાણ. ૪ અબોલાએ આંપ્યો હેરે, હાથ ફેરવ્યો શીશ; ચિંતા તજરે દીકરા કરીશ તુજને બક્ષીસ ૫ બાગ દેખાડીશ એહનો, એમ બોલી તે મુખ ચિંતા તજ દીકરા. કરીશ તુજને સુખ ૬ ત્યાં ફરતી ચોગી રાક્ષસની ગગને પરી અતુલ્ય આંખમાં ધુળ નાખી સરવને, દેખાડશ એનું ફુલ ૭ સત્ય વચન છે, માહરૂ કરવું મારે કામ, ફુલ દેખાડું નજરે કરી તો અબોલા મારૂ નામ. ૮

ચોપાઇ—એમ કહીને મનાવ્યું મન નરનારીનું હરખ્યું વદન ખાનપાન કરાવોને જઇ, તેડું ત્યારે આવજો અહી. કહી ગયા મુકામે નારને નાર, અબોલાએ મન કર્યો વીચાર એ નર નારીને થાશે સુખ દેખાડું ફુલ તો જાએ દુઃખ વીચાર એમ કર્યો તે ઠાર. તેડયા રાક્ષસ એક હજાર; આવી કરીને નમાવ્યું શીશ, જે કહો તે કરીએ આદીશ અબોલા કહે એ કામ. ઉંદરનાં રૂપધરો આ ઠામ સળંગ મુકો આણી ઠાર, જાય ગુલબંકાવળી મેહેલ મોઝાર, ચોકીવાળા કોઇ જાણે નહી. એ રીતે કામ કરવું સહી, તે રાક્ષસે વચન ચડાવ્યું શીશ, એમ કહી ચાલ્યા તે દીશ. ઉંદર કેરાં રૂપજ ધર્યાં સળંગ પડવાને પરવર્યાં રાક્ષસ લીધા તેને શી વાર ક્ષણ માત્રમાં પાડયા પહાડ. તે વાડીમાં પડયું દ્વાર. પાછા ફરી આવ્યા તે ઠાર; અબોલાને કર્યો જુહાર, સિદ્ધ કામ કર્યું તે વાર એવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી; જાઓ જંગલમાં ફરતા ફેરો, ભક્ષ ભોજન મન ગમતા કરો, એમ કહીને આપી રજાય સહુ સહુના મુકામે જાય, પાછો રાજકુંવર તેડાવ્યો જાણ, મુખ થકી તે બોલ્યો વાણ ગુલબંકાવળી દેખાડુ આજ કરૂ તારાં મનનાં કાજ આ સળંગમાં જાઓ તહીં, દુરથી જોઇને આવો અહી, કરશો સોર તો મારો ઘાત; નકી માનજો સાચી વાત.

કદાપી કોઇતે પડશે દક્ષ તો તો ઘણું ભોગવવું કષ્ટ; મેં જીવ ગયાનું કર્યું છે કામ ચેતાવું છું આણે ઠામ. એમ કહી તેડાવ્યા દાસ તતક્ષણુ આવી ઉભા પાસ. આ માણુસને લઇ કરી દેખાડો વાડી નજરે ભરી. સળંગમાંથી નવ કહાડશો બહાર ઉભા રહેજો જયાં ચરતું દ્વાર જો વાંકો થશે એનો વાળ, તો આણુશે તમારો કાળ;જમત કરી દેખડો જઇ, પાછા તેડી લાવજો અહીં. એમ કહી વળાવ્યો રાય.લઇ ચાલ્યા સળંગની માય; જે ઠેકાણે પાડેલું દ્વાર, ચાર ઘડીમાં આવ્યા તે ઠાર.

દોહરા—દ્વારને મુખ આવી કરી બોલ્યો અનુચર વાત શુલઅંકાવલીનો બાગજ સહી જુઓને તમે ભ્રાંત. ૧ ન્યાળીને જેયું તહીં જાણે ઉદેકારઉદ્યોત ઇંદ્રપુરી હોણુ માત્ર, જેવું દેખાય જાકમજાલ શક્ષસ સાથે બોલીયો જાવાદે મુજને બહાર જેવું થરથાબહાર જઇને પાછા આવશું આ ઠાર નહીતો આપું તુજને નહીતો ખોઇશ પ્રાણુ પતંગીઆ તેમ પડવા માંડયું બહાર રાક્ષસે ઝાલી કરી લીધો સળંગ મોઝાર. ૫ અરે મુરખ માનવીં એ શુ કરે છે કામ, જીવ જશે એક પલકમાં ખોઇશ મારૂ નામ ૬ જક્ષ કે વળી રાક્ષસીકોય દેખશે તારી કાય ભક્ષ કરી જાવે તુને, તેનો શો ઉપાય ૭ અબોલા. એ મુજને સોંપીઓ હું શુ કરૂ આ ઠાર. બુદ્ધિભ્રષ્ટ તું કેમ થયે મનમાં કર તું વીચાર. ૮ એવાં વચન તેનાં સુણી, બોલ્યો તે મુખે વચન નવ જવા દે મુજને, તો પાડીશ મારૂ તન ૯ જીભ ખેંચી કહાડીને મરૂ કે મારીશ પેટ કટાર; જોયા વિના જવાનો નથી, મહારે મરવું એકજવાર ૧૦ રાક્ષસે મનવીચારીયું, આવી પડી મુજ શીશ, જે બનશે તે ખરી, આપી રજા તે દીશ, તુજ કારણુ મરશું અમો, શું મુખ દેખાડીશું ત્યાંય લખ્યા હશે તે થશે જે મુજ કીસ્મતમાંય. ૧૨

ચોપાઇ—એમ કહી આપી રજાય, પેઠે. કુંવર તે બાગની માંય જીવ ગએથી નવ ડરે, મન ચીંતવ્યું તેતો કરે કરેસુવર્ણ તણી છે પૃથ્વી તહીં. જરા રજને કચરો નહિ; પુષ્પ ઝાડ તો અપરંપાર કવી કહે શું કરૂં વિસ્તાર. દેવતાઇ ઝાડ દેવતાઇ ફુલ, શોભા ચિંતામણી સમતુલ્ય ઘણાં વૃક્ષ ને શોભા માન સરોવર સરખી શોભા જાણુ કોઇ રૂપ સરખી સહી તેની શોભા પારજ નહિ, કોઇ વૃક્ષે હીરા સરીખાં ફુલ ઘણું તેજ ઝળક એમુલ્ય કોઇ ઝાડ ઉપર મોતીની ઝુલ, શોભા ચીતામણી સમતુલ્ય; કોઇ ઝાડ લીલમના સહીં. તેના સામુ તો જો વાય નહી કોઇ ઝાડ જાણે હીરાની જોત. ફળ જાણે ઉદેકાળ ઉદ્યોત કોઇ ઝાડ શોભે બહુ સાર ફળ જાણે રતન ઝગમગટ. મેવા કેવા પારજ નથી. એ દેવતાને દુર્લભ સરવથી. પુષ્પ સુગંધ તેનો પાર. જોતો ચાલ્યો રાજકુંવર જોતો જોતો ચાલ્યો જાય આનંદ તેણે અંગ ન. માય; દીઠો દરવાજો તે ઠાર. સોનાના થંભ પાના દ્વાર રત્ન જડીત તણા છે કામ. ઘણી શોભા દીઠી છે ઠામ. બારી ઉઘાડી દીઠી તહી. તે મધ્યે ચાલ્યા વહી કીધું પરમેશ્વર થશે. જોઉ આગળ બીજું શું હશે એમ વિચારી મુક્યો પાગ વળી આગળ ચાલ્યો જોઇ લાગ દીઠો ત્યાં એક સુંદર મેહેલ તે આગળ સ્વર્ગપુરી રહેલ. અમરાપુરી શીવપુરી કેરો ઠાઠ વૈકુંઠપુરીની સુંદર વાત, દેવતાઇ વિશ્વકર્માએ કીધ. ઘણી રચના વિધ વિધ; જાણે કોટી ઉગ્યા ભાણુ, એવો મેહેલ શોભે નીરવાણ. ગુલબંકાવળી હોજમાં સાર ફુવારા છુટે વહે અતર ધારા. તેની પાસે સુંદર તલાવ પાળ તેની રતન જડાવ તે મધે એક સુંદર ફુલ શોભા ચીંતામણી સમતુલ્ય. લાલ પાંખડી ખીલી રહી, તેના શોભાનો પારજ નહિ, ગુલબંકાવળી એનું નામ. કુંવરે નિશ્ચય કીધો આમ એ સિવાય બીજી નથી. સીદ્ધ કામ થયું સરવથી વળ

ઉતાર્યો તેની વારા, પડયો જળમા નવ લાગી વાર; તેડયું ફુલ તે જતન કરી, આવ્યો બહાર તે જળમાં તરી. વસ્ત્ર પોતે પરીધાનજ કીધ, પુષ્પ કેડમાં બાંધી; લીધ પછી તેણે મનમાં કર્યો વિચાર હવે મેહેલ જોતું તે ઠાર એવું પોતે વિચારયું મન, કામ મારૂં થયું તે ધન્ય મારા પિતાજી દેખતા થશે, ચડયું કલંક તે ઉતરી જશે; પ્રભુ રાખ્યો તેં મારો ધરમ મન થયું મહારૂં પ્રસન્ન; ન્ય રાક્ષસ ધન્ય અબોલા નાર, મહ'રૂ કામ ઉતારયું પાર.

દોહરા—જેઉં ચરચા સઉ મેહેલની એમ વિચાર્યું મન; નીરખે થઇને પરવર્યો, કુંવર તે ભોવન.૧ ચલ્યો મહેલમાં ચતુર નર, મહા શોભા અપરમપાર; દેવકામ ઝળકી રહ્યાં, તેનો કહું વિસ્તાતર ૨ બારણાં બરખાસ ને બારીઓ; જાળી અટ રી માળ; સોવરણ સ્થંભ ઝમકી રહ્યાં, ચીત્ર વીચીત્ર વિશાળ. ૩ કામ છે આરસપહાણનું, જાણે જળહળ જ્યોત; દીવસ રાત જણાય નહિ ઉદેકાર ઉદ્યોત. ૪ કવી કહે શું વરણવું, મેહેલ સુંદર તે ઠારઃ ત્રણ લોકમાં શોભા નથી. તેટલો કરૂં વિસ્તાર ૫ પુરવ જન્મ સાંચે કરી. રાજકુંવર ત્યાંહ જાય; લખીત વાત માટે નહી, ભાગ્યે લખ્યું તે થાય. ૬ જોતો જોતો સઘળે ફરે. નથી ડરતો મન માંય જુવે છે રચના અતી ઘણી. નીરખેછે રાજન. ૭ પશુ પંખી કે માનવી. નથી નરને નાર; આવી રચના કોને કરી એમ કરે વિચાર, એમ વિચારી ચાલીઓ આવ્યો સાતમે માળ રચના છે અતિ ઘણી, તરેહ તરેહના ખ્યાલ પુષ્પ નાના પ્રકારનાં, સુગંધનો નહિ પાર; હીડોળો હીરે જડયો, ત્યાં સુતી એક નાર ૧૦ જાણે શ- વી ઝગકી રહયો; રંભા કુળ અવતાર; જાણે ચમકે વિજળી, આવ્યો માસ અશાડ, ૧૧ તેજ ઘણું તે નારનું વાગ્યું મોહનું બાણ; આંખે ત- મર આલીયાં જોતાં નીરખ્યો ભાણ. ૧૨ મુરછા ખાઇ અવની પડયો જાણે સુનો સેજ; વિનતા કાંઈ નથી, જાણુતી ભર નિદ્રામાં છેજ.

ચોપાઈ—હીમત રાખી ઉભો સહી, વિનતાની શોભા શી કહુ તહી; છુટી વેણુ કુચપરલપટાય, તેને જાણ મણીધરની શોભાય જોઇ થયો મન ભંગ. તેથી અહકો અંબરનો રંગ, ઝાંખી પડે તારા જોત, તેથી દાંત ઝળકે ઉદ્યોત બ્રમ અણી ભ્રકુટી ભાળ, મુખ કમળથી શોભા વિશાળ. કુચ રચળના ઉપમાં ઘણી. જાણે શોભા નારંગી તણી, કદળી લજ્યા પામીને રહી, તેની જંગા નાજુક છે સહી, ગુલાબ જોઇને લાગ્યો દાવ જોઇ તેની પગની ચાલ, આભુષણ તણો નહી પાર જતાં તૃપ્ત થયો રાજકુમાર. નખ શીખથી નીરખી છે નાર નીસાસા મૂક્યા તેણીવાર ક્યાંથી પોચે મનના કોડ તરણ લોકમાં નહિ વિનતાની જોડ ક્યાંથી ભાગ્ય મારૂં ફળે, એવી નાર કેમ મુજને મળે, કદાચને જાગી ઉઠશે કરે ક્રોધ તો જીવજ જશે. હું આવ્યો તે શું જાણશે નાર. માટે નિશાની મુકુ આ ઠાર એમ વિચારી ગયો તેની ભણી વીંટી કહાડી ઓ તણી પોતા કેરી ઘાલી સહી, તેની શોભા ન જાયે કહી છપી તેમાં પોતાની સાર, જેવું રૂપ તેવો આકાર વીંટી તેમાં પોતાનુ રૂપ અદલાબદલી કરી ચાલ્યો તે ભુપ આવ્યો જ્યાં રુદ્રા મુકામ રાક્ષશી મનમાં કર્યો વિચાર કેમ લાગી આવતાં વાર એટલે આવ્યો રાજકુમાર રાક્ષસ હરખ્યો તેણે ઠાર, દીઠો માનવી હરખ્યુ મન, ઉચકીને ચાલ્યો તે વન. અબોલા આગળ મુકયો જઇ, ઘણી ખુશાલી મનમાં થઇ હસી મુખે બોલી વાણ સુણો માનવી ચતુર સુજાણ. ગુલબંકાવળીનો લાવ્યો બાગ, એવાં વચન બોલી તે જાગ. માતાજી તમારી કીરપા સાથ આશા પુરી પડી મુજ માત, હરખ્યું અબોલા કેરૂં મન. તેડાવ્યા રાક્ષસ તેણે દન. જાઓ સળંગ પુરો કામ નહિતો જાશે આપણું નામ. બરાબર બેમીને કરો પછે સુખે ફરતાં ફરો રાક્ષસ વિદ્યા તેને શી વારે પૃથ્વી મેળવી તે વાર. કરરી મોજ તમે નરને નાર. વઇભવ ભોગવો અપરંપાર. તે બીને આપ્યું સુખ. ગયું તે વીનતાનું દુઃખ

દોહરો—મનના મનોરથ પુરા થયા, ખુશાલી વધી અપાર, છે નરને નાર સુખે મળ્યાં, કિધો વાત વિચાર. ૧ ઘણી સુઘડ તે સુંદરી રૂપે રતિ સરખી કાયા તેની શોભા ચોગણી. રૂપે સુંદરાય ૨ જુગતે જોડુ નરનારનું કરી વિનોદને રંગ, વધભવ ભોગવે ઇંદ્રાના, આણંદ બેઉને અંગ.૩ પ્રાતકાળે ઉઠીકરી.જાય અજેલા પાસ, દેખીને રીઝેઘણું પામે મન ઉલાસ. ૪ ખોળામાં બેસાડે લઇ, દાબા જમણી નરનાર. જોઇ મુખ નરનારનું હરખી અપરમપાર.૫ જે જોઇએ તે હાજર કરે કશીવાતે નહિ દુખ ખાય પિયે રંગે રમે. સદા ખુશાલી મુખ એકસમે તે બોલીયો વિનતા પ્રત્યે વચન. માત પીતાને મળીને જઇ મળયો માને લાડરૂ મન ૭ તારા સજનને હું મળ્યો.તું પુરણ મળે પરીવાર. રાજપાટ જઇને કીજીએ, ત્યારે સફળ થાય અવતાર ૮ રાજ પાટ ભોગવ્યા તણી ઇચ્છા છે મનમાંય વિજોગ ટળે વહાલા તણો એમ મુખથી બોલ્યા રાય. ૯ મુવે છુટવાના નથી, કરમ કીધી હાણ મનના મનોરથ કર્યા પોંચશે, કાળા અહની આગુ ૧૦ એવાં વચન શ્રવણે સુણી. મેમુદા બોલી વચન. ચિંતા મનની પરહરો શીદ ધરો દુઃખ મન. ૧૧ ખુશી થયો તે રાજવી, કીધો ભોગ વિલાસ રજની વિતી રંગમાં. થયો પ્રાતકાળ. ૧૨ સ્નાન દાન ભોજન કરી. સજ્યા સોલ શણુગાર. નરનારી બેઉ આવીયાં અબોલા બેઠી ઠાર.

ચોપાઇ—દીઠી નર નારીની દેહ. અબોલાને લાગ્યો નેહ. ખોળામાં બેસાડી જોડ. દીઠું મુખને પામી કોડ. ગણી કાન્તી છે રૂપ વિશાળ આપ્યું રાક્ષસણીને વહાલ દીધ વસ્ત્ર શણુગાર સોળ, ચંદ્ર વદની મુખ રાતા તંબોળ. જાણે ઇંદ ઇંદ્રાણી રૂપ. ગગનથી અવતરીયો ભુપ, તેવી શોભા નરની થઇ. ઘણી રાક્ષસણી મનસાં મે.હી માગો માગો નરને નાર. જે માગો તે આપુ આ ઠાર. વચન તમારૂ મીથ્યા નવ

કરૂ જે માગો તે હાજર કરૂં. ચંદ્ર સુરજને માગો તમો. તો તે આણી આપુ અમો. ઘણું મને આવ્યું છે વહાલ. માગો તે આપુ તતકાળ. તે વારે મેમુદા બોલી વચન. હસી કરીને તે દન. માતા માગતાં આવ્યા નરનાર, વચન આપો તો માગુ આ ઠાર સત્યવચન આપો કર ધરી. જે માગો તે આપુ દીકરી, રખે શંમાતાં મરને નાર ઇચ્છા હોય તે માગો આ ઠાર એવાં વચન અબોલાના સુણી મેમુદાએ વાણી ભણી. અમો નરનારી ફેરી જોડ.માત પીતા મળવાનો કોડ કુટુંબ પરીવારનાં જોઇએ મુખ, તો તો થાય માતાજી સુખ. મુજ સ્વામી ઝુરે રાતને દન માત્તા પીતા મળવાનું મન માટે રજા જો આપો માય તો તો કુટુંબ મેળાવો થાય. એવાં વચન બોલી તે વાણુ ત્યારે અબોલાએ શીર મેલ્યો હાથ. મુજને વચને બાંધી કરી એ શું વાણી મુખે ઓચરી. કેમ વાળીશ મારૂ મન, કેઇ પેરે જશે મારા દન તારો વાંક નથી લગાર. તારા સ્વામીએ શીખવ્યું આ ઠાર. મેંતો એને સોંપી તુને એણે દગો દીધો મુને વચન મીથ્યા ન કરૂં તારે વાજોગે નીશ્ચે મરૂં એમ કહી રાક્ષસી રહી ત્યારે કન્યા બોલી તહી. માવાજી હુંતો તારી બાળપણાથી રાખો છો વહાલા વસ્ત્ર અભુષણુને પાન. સોળ વરસની નીધાન, સુંદર સ્વામી પરણાવ્યો મુને. સઘળો ઓરીયો વીત્યો તુંને. હવે સફળ જનમારો થાય, જો વસ્તીમા જઇએ માય.

દોહરો—એવાં વચન કુંવરીનાં સુણી. હરખી અબોલા મન જાઓ નરને નારી તમો મળો કુટુંબ સાજન ૧. વસ્ત્ર આભુષણ આપીઆ હયગય આપ્યા બહુ ત્યાંહ.જુએ મુદ્ધ નરનારનું રાણી રીજી મન માંહ એક વાર પછી આપીયો પોતાના શરીર જેહ, કદાપી દુઃખ તમે પામશો હું જાણીશ મારી દેહ. ૩ અગ્ની ઉપર તમો બાળજો. કહી પડે કંઇ દુઃખ તે વેળા જાણુ મુજને થશે. અમો આવીને કરશું

સુખ. અઢાર હજાર રાક્ષસ લઈ, લાવી પોહોચીશ હું ત્યાંય, તારા દુસ્મન પરાજય કરીશ. નીસ્ચે જાણો મનમાંય એમ કહી વળી તેડીયા બે રાક્ષસ તેણીવાર, આવીને ઉભા રહયા કરયા દંડ જુહાર આ નરનારીને લઈ કરી ઉડો ગગન મોઝાર. એ કહે ત્યાં મુકી જાઓ પાછા આવજો આ ઠાર. ૭ કદાપી એ દુઃખ પામશે વાંકો થાશે વાળ તો તો મારી નાખીશું આણી બેઉનો કાગ પત્ર લખાવી લાવજો, એમના હાથનો અહી, એમ કહીને વીદાય કર્યા રાક્ષસને સઉ તહી. ૧૦ રાક્ષસ વાટે વીનવે ભાઈ કહીયું તમારૂં ગામ, ત્યાં જઈ ઉતારીએ એમ બોલ્યા કરી પ્રણામ. ૧૧ રાજકુમાર ત્યારે બોલીયો, ફરદ શહેર મોજાર; ત્યાં જઈ મુકો મને તો પહોચે મનની આશ ૧૨ ચાર ઘડીમાં મુકશું, એમ કહીને ઉડી જાય, આવી પહોચ્યા પલકમાં જ્યાં લાખીને ત્યાંય ૧૪ તે શહેર સમીપે જઈ રહયા દીઠા મહેલ અવાસ, કીયો મેહેલ છે તમ તણો, ઓળખ્યો તેણે ઠામ, રાજકુંવર દેખાડીઆ ઉતરયા તરતજ ઠાર. ૧૫ નરનારીને મુકીયાં, મેલીયાં મહેલની માંહ, રાક્ષસ બેઠા બારણે ઓળખે નવ તેને ત્યાંય.

ચોપાઈ—બેઉ ગયા મેહેલની માંય લાખી ગુણકા બેઠી ત્યાંય દીઠું રાજકુંવરનું મુખ, ગયું દોહલું તેહનું દુખ જાણે અંધ પામ્યો લોચન. તેની ખુશાલી વાધી મન, દંડવત કરી નમ્યું શીશ.સફળ જન્મ થયો આ દીશ મોતીના થાળે વધાવી કરી ઓવારણાં લીધાં સુંદરી પછે સજ્યા સોળે શણગાર, આવીને બેઠી નાર વીગત વાર પુછી તે ઠાર, સંક્ષેપે કહ્યો વિસ્તાર લાવો પુષ્પ આપો નાર, એ પણ છે રાજાની કુમાર, લાખી તે વારે રાજી મન. રાજકન્યા શું બોલી વચન આપણ બન્યે સહીયર થયાં દુઃખ દોહલાં સઘળાં ગયાં, ખાશું પીશું

ને રેહશું પાસ પ્રભુએ પુરી મનની આશ; મળી બેડી રહી બેઉ પાસ રાજકુંવર ગયો જ્યાં દાસ કાગળ લખીને આપ્યો તહી, દેશ હમારે પોચ્યા સહી; કશી વાતે દુઃખ પામ્યા નહી એમ લખી આપ્યું સરવથી માગી શીખને નીકળ્યા સહી, અબોલાને જઈ મળ્યા તહી; સુખ બુબાની સઘળી કહી, કાગળ કરમાં આપ્યો લઈ એ વાત અહીથી રહી રાજકુવર શું કરે છે તહી. હારયવિનોદને કરે વીલાસ ડાબા જમણી બન્યો પાસ સાત દીવસ રહી તે ઠાર લાખીશું બોલ્યા તે વાર સિરકસ્તાન જાશું સરવથી અહિયા કહયાની કાંઇ રોભા નથી, મુજ પિતાનું કરવું કામ દેખે આંખે તો થાયે મુજ નામ માટે તઇયારી કરવી સહી, પાણી પીવાએ રહેવું નહિ. લાખીએ વચન ચડાવ્યું શીશ ઉઠી તે વેળા તે દિશ માલ ખજાનો ધન ભંડાર ચડાવ્યું સરવે વહાણ મોઝાર ચિરકસ્તાન જાવા તઇયાર સામાન સરવે કહાડયો બહાર; રાજકુંવરી બેઉએ સાર, વહાણમાં બેશી જાએ તે ઠાર, હું પગવાટે આવીશ તહી એવી વાણિ વિનતાને કહી એવી વાત કરે તે દિશ, દરવાને જઇને નામ્યું શીશ; કેદી લાચાર રાજાના બાળ, તે કહે છે હમારા શા હાલ જે ફરમાવો તે કીજીએ જીવતદાન અમને દીજીએ એવી વાણી લાખીએ સુણી. મુખ થકી તેણે વાણી ભણી, સમાચાર રાજાને કહું ત્યાર પછી તમને જાવા દઉં.

દોહરો—એવા વચન લાખીનાં સુણી, ગઇ રાજાની પાસ કર જોડી કરી વીનતી કરી વાણી પ્રકાશ ભાઇ તમારા છે કેદમાં તેને કહાડોને બહાર તમને જેમ મનમાં ગમે તેમ કરો આ ઠાર. એવાં વચન વિનતાનાં સુણી તેડયા સભાની માંહી. ચાર જણા આવી કરી કરજોડી ઉભા ત્યાંય. ૩ પુન્ય તણા પ્રતાપથી, ભાઈ તમે જીવ્યા જાણ, ઉરઉપકાર તમો કરા ઉગારો હમારા પ્રાણ. ૪ તમ વિના

મુકાવનાર કોઇ નથી, નવ ટળે હમારૂ દુખ; એમ કહીને ટળવળ્યા, કરોની હમને મુખ તમો લાખિને જીતીયા, માટે કરો પરમાર્થ કામ કાળાગ્રહથી છોડાવીયા, રાખી હમારી હામ. ૬ કરજોડી કરગરે આ બંધથી મુકાવો ભ્રાત; ગુણ તારા ભુલું નહી લઇએ લાખેણી વાત એમ કહીને રૂદન કરે ત્યારે દયા આવી મન; મન થકી બોલીયા ત્યારે હશી કરી રાજન. ૮ તમો તો ચારે હારીયા ગુલામ તો થયા આ ઠામ; હવે કેઇ પેરે છુટશો, પોતે મનની હામ. ૯ નામ શેમાવતો નહિં ટળે લોની કપાળે છાપ, પગમાં નિશાની લોહો તણી તો મુકો જીવતા આપ ૧૦ ત્યારે ચારે જણા કરે વિનંતી અમો રાજાના છીએ તન: કુળને ખાંપણ લાગી ઘણી, આપ વિચારોની મન ત્યારે રાજા બોલિયો, લે જંઘા ઉપર હામ, ને વાત કોઇ નવે જાણેશ મુકી દેઉ આ ઠામ, નિશાની કીધા વિના, કોઇ નવ મુકે ગુલામ, કબુલ કરો મુજ વાતને તો મુકી દેઉ આ ઠામ ત્યારે ચારે જણે વિચારીયું કોઇ નવ જાણે પેર ગુલામ ડાઘ દેવડાવીએ, જઇએ આપણે ઘેર. એમ વિ ચારી મન વિષે કબુલ વાત તે કીધ. મોહોર એક કીધી સહી, કોરી લેખ લખીઓ સીધ, જંઘા ઉપર મારીયો ચીસ પાડી ત્યાંય બહુ તહ પછે આસના વાસના કરી તેને રજા આપી તે સહી.

ચોપાઇ—ત્યાર પછી આપી રજા, ખુશી થાય છે થનની માંહ્ ભાઇ જાણી આપીયો શણગાર, દીધાં આભુષણ વસ્ત્ર અપાર લાખ લાખ રૂપિયા આપ્યા સહી, વિદાય કર્યા ચારેને તહી. વિનતા માલ વળાવ્યો જાણ, સિરકસ્તાન ભણી નીરવાણ. પોતે જોગી લીધું રૂપ. પુષ્પ લઇને ચાલ્યો ભુપ. ચાર જણા તે વારે જાય. તેની ચરચા જોતો ત્યાંય લાખ રૂપઇયા સહુ પાસે રોક સમીયા તેના મનના શોક અફીણો રાખ્યા રવર, સજ થયા તે રાજકુમાર. તેની પછવાડેફકીરજ

પરે તેની વાત કાંઈ નવ કળે; મુકામે બેસા પાણી પાસ, કરે વાત આણી હુલાસ ફકીર ત્યાં આવ્યો સહી ચારે કરી સલામજ તહી. આવો બેસો તમો આ ઠામ કયાંથી આવ્યા કિયે જાશો મુકામ સાચી વાત એમને કહો; ફકીર બોલ્યો તે લહો; રહેવું અમારે વન મોઝાર આજની રાત રહેવું આ ઠાર કંદમુળનો અહારજ થાય જઈશું જંગલ વહાણા માંય; તમો કયાંથી આવ્યા ને કયાં જશો, કોણ જાતને કયાં તમો વસો. રાજવંશીના સરખી કાય, શું ધારી નીકળ્યા મન માંય; ચાર જણા વિચારજ કરે ફકીર પ્રમાણેવાણી ઓચરે પોતાની હકીકતની કહી વાત ફકીર સમજ્યો મન સંગાથ મળ્યાં વનમાં ચોરો સહી પ્રત્યે વાણી કહી, અમને તે ફુલ મળ્યું નહી પાછા ફરી ઘેર જાશું વહી.

દોહરો—જુઠી વાત કરો હંકાર આપ વખાણ જે નર કરે તે મુરખનો સરદાર. ૧ મુલક મુલક ફર્યા તમો, તમ વિના ચતુર નવ કોય, તે સાચું જો જાણીએ, તે ફુલ દેખાડો સોય લખાડ વાતબોલો તમે, મનમાં ધરી હંકાર, એ બોલવું તે મુરખનું ચતુર કરો વિચાર ૩ બંકાવળીનું પુષ્પ મુજ કને. કેમ આવે તમ હાથ, એમ કહીને દેખાડીશું અચરત પામ્યું સઉ સાથ. એમ કરીને કહાડીયું જુવે છે સઘળા લોક, એ સાચું કેમ માનીએ સાચું જુઠું ફોક. ૫ એમ કહીને તેડીઓ, એક અંધ જતો તે વાર; આ નરને કરો દેખતો, તો સાચી માનીએ વાત. ૬ આંખડી માંહે અંજન કરયું. પાંખડી પુષ્પની એક, ફાટી પડળ ઉડી ગયું ને રહયો તેનો ટેક. ૭ ઘણા વરસની ખોડ હતી. તે સારાં થયાં લોચન, ફકીરને ચરણે નમ્યો. હરખ ધરીને મન ૮ જીવતદાન જાણે આપીયું, ને ટાળી હમારી ખોડ, એમ કહી નેકરી વીનતી તમે છે બેઉ કરજોડ. ૯ અચરત પામ્યા ચારે જણા નીસ્ચે એતો વાત, મારી કરીને લીજીએ, અથવા કરીએ ઘાત ૧૦ એમ કહીને ઉઠીયા, અહી નમતરવાર, એ ફુલ અમને દીજીએ, નહી તો મારૂ આ ઠાર

ચોપાઇ—એમ કહીને ઉઠયા જોધ, અંતકરણમાં આણી ક્રોધ, ખુશી થઇને અમને આલ, નહિ તો આવ્યો તારો કાળ. આપો તો જાવા દેઇશું નહિ તો મારીને લઇશું, ત્યારે પસ્તાયો પોતે તે દિસ, વગર સમજયું કરયું એ ઇશ, બધિ ચતુરાઇ મારી ગઇ, પોતે ફુલ દેખાડયું લઇ. માટે લખિ વાત મટવાની નથી, હજુ દુઃખ કેટલું સરવથી સુજ પીતા ફેરૂ તો દુખ જશે, દેખાશે આંખેને સુખીયો થશે, પાસ પ્રભુએ દુનીમાં નાંખીઓ જશ મહિમા તેને વાધીયો એમ ધરમ તરવાનો સહિ, ન આપું તો મારે અહીં, એમ વીચારયું મન મોઝાર આપ્યું ફુલ ન લાગી વાર શા સારૂ મારો છો તમો, લ્યોને ફુલ આપુ છું અમો, ગુલબંકાવળી તણોછે બાગ, લાખો ફુલ છે તેની માંય, તમારે મન અમુલખ સરવથી, આ મારે મન કોડીનું નથી. એમ કહીને આપ્યું હાથ, ચાર જણા હરખ્યા મન સાથ. મુકી ફીકરને ત્યાંથી વળયા પોતાને દેશ સમીપે પળ્યા કુચ મુકામે ચાલ્યા જાય આવ્યા સહી સીરકસ્તાનની માંય, નગર મધ્યે વધામણી ગઇ. કુંવરૂ રાયના. ઓસીગણુ પોતાને થઇ, જલદ રાજા હરખીયો તહીં. ઉઠયા તે વેળા તે હન; પુત્રનું મુખ જોવા થયો પ્રસન્ન, જે વેળા જોઇશું પુત્રનું મુખ તે વેળા ટળે મારૂ દુઃખ એમ વીચારી મન મોજાર અસવારી કિધિ તઇયાર, ગામની બહાર જઇ સભા કરી, અઢારે વરણ આવિને અડિ. અમુલખ વસ્તુ લાવીયા, તે જોવાને સહુ આવિયા, ઘણી ખુશાલી અપરમપાર, ચાર કુંવર આવ્યા તે ઠાર. હડવંતકરી લાગ્યા પાં, રાજાએ ચાંપ્યો રૂદિયા માંય, પુછે હકિત રાજા તહિ, સંક્ષેપે વિસ્તારી કહી, મહા દુખથી આવ્યા છીએ અમો, શું વિસ્તારી કહીએ તમો એમ કહી સુણ્યુ તે ઘડી, સઉને વાત તો અચરત પડી. વખાણ કરે તે વારમવાર, ધન ધન તમારો અવતાર; તમ વિના કોણ કરે

કામ, બત્રિસ લક્ષણા તમારૂં નામ. ત્યારે ચારે કુંવર બોલ્યા તહીં, અમો ગયાતો લાવ્યા સહી, બીજો કોઈ લેવાને જાત, તો નિશ્ચે પામતા ઉતપાત.

દોહરો—એમ વખાણ સહુનાં સુણિ, ચારે હરખ્યા મન; તે ફુલ માંથીકહાડી પાંખડી, મેહેલી તેણે દન. અંજન કિધું આંખમાં, પોતાના પીતાય, નેત્ર પડદો ફાટી ગયો. થયો દેખતો રાય,૨ અંધ તે લોચન પામીયો, તેથી બીજું શુ સુખ; દાન્ય પુન્ય દીધાં ઘણાં, ભીક્ષુકની ભાગી ભુખ. ૩ કંચન મેહા વરસાવતો, પાછો વળ્યો પુર માંય, ચારે પુત્ર મુખ્ય આગળ, શોભા કહી નવ જાય. ૪ કોઇ વધાવે મોતિડે, કોઇ પુષ્પેરે વિશાળ, ઘેર ઘેરથી લે વારણાં નાના મોટા નરનાર. ૫ છત્રીશ વાજાં વાગી રહ્યાં. બોલે બંદીજન ભાટ, જાચક જશ બોલે ઘણા, નહી કોઇને ઉચાટ ૬ વાજતાં ગાજતાં આવિયા, પોતાતણે સુકામ, ખુશાલી વાધી સરવને, મુખથી બોલ્યો તે ઠામ. ૭ ફરી લોચન મુજને આપીયાં, પરમેશ્વર બીજી વાર. તે પ્રતાપ મારા પુત્રનો સફળ કરયો અવતાર ૮ નેત્ર સમાન બીજું નહીં, ઘણી ખુશી મુજ મન, હવે ખાઓ પીઓ ખુબી કરો નગર ભલે સહુ જન. એક વરસ લગી રહી, કોઇ નવ કરે વણજ વેપાર, ખાન પાનને રંગ રાગ. કરે સહુ નરને નાર, ૧૦ ધાન ભંડાર ભરાવીયા, ગરીબ લોકોને ઘેર, ઘેર ઘેર વાજે ઢોલ મદંગ, ખાય પીએને મોજો કરે, આનંદ સહુને અંગ. તાજલસુખ પાછો દુઃખી થયો, ૨ રહયો વન મોઝાર, હવે ગુલબંકાવળી જાગી ઉઠી, તેનો કહું વિસ્તાર.

ચોપાઇ—એ વાત તો અહીંથી રહી, બંકાવળીની શી ગત થઇ, તે પહેરી વસ્ત્ર નીકળી બહાર, આવી હોજ ભરયો તે ઠાર. મુખ પખાળ્યું હેતજ કરી, વેણુછુટી જે સુંદર, નજર પોતાની હાથ ઉપર ગઇ, વીંટી પોતાની કરમાં નહિ. મુદ્રિકા કોઇ નરની સહી. અમારા

ચિંતા મનમાં થઈ. આતે કારણ શું કિરતાર, કોણ પુરૂષ આવ્યો આ ઠાર. એટલી ચોકી વિટાળી કહિ, કો નર આવ્યો હિમત ધરિ; એમ વિચાર કરે મનમાંય, ગઇ નજર તે તળાવ છે ત્યાંય, તેમાં જુવે તો ફુલજ નહિં, ચારે દિશાએ તહીં; અચરજ સરખું દીઠું આ કામ, કોણે કરયું તસ્કરનું કામ; તે નરે પિધું અમરતનું પાન, નજર નાખી ગયો તે કામ. દેવ દાનવથી નવ અવાય, ઘણી વિમાસણ મનમાં થાય; ધન ધન તેની માતાની કુખ, તે નર જોઇ ગયો મુજ મુખ નગ્ન જોઇ તેણે મારી કાયા, મેં નિશ્ચે કરયુંછે આય; પુષ્પ પરિમળ તેણે સંગ લિધ, ગયો કામ પોતાનું કરિ સિધ; નખથી તે સાથે નિહાળી ગયો, હવે શો ઉમેદ તે નરને રહયો. નીંદ્રામાં મેં જાણ્યું નહિ; ગયો વીટી બદલી તહીં; અધર નિહાળી ગયો મુજ મુખ કુચ ઉપર મુકયો હવે હાથ, નિહાળી હશે મારી જાત. વ્રત ભંગ કુંવારીનું કરયુ, હવે બીજો ચિતે કેમ ધરૂ; માટે તે નર સાથે વરૂ, નહી મળે તો નીશ્ચય મરૂં; વર મુજ પ્રાણ જીવન આપ, અવરપુરૂષ ભાઈને બાપ માનવની બુદ્ધી આ ઠાર; તે વીના બીજો કોણ અવતાર; એમ વિચારયું પોતે મન, એક સહસ્ત્ર પરી તેડી તે દન. સરવે આવીને ઉભી તે જાણ, વિચાર કરીને બોલી વાણ; તમે શું ચાકરી કરી મારી, ફુલ અહીંથી કોઇ ગયો હરી. તે નરને લાવો નીરધાર, નહીતર મારી નાંખીશ, આ ઠાર. અઢારહજાર રાક્ષસ અધીપતિ તે સાથે બોલી વીનંતી; તમે શું રક્ષા કરી આ ઠામ, ખોઇ નાખ્યું મુજ પીતાનું નામ; બાગનું ફુલ લઇ ગયો સહી, પીતાને જવાબ શું દેશો તહીં; માટે સોધી કહાડો તતકાલ, લઇ જનારાના જોઉ હવાલ. એક સહસ્ત્ર પરી શું બોલી વાણ, શોધી લાવો નહી તો ખોશો પ્રાણ; એ રીતે ચમકાવ્યા સહુ સહુને રીસ ચઢે છે બહુ.

દોહરો—રાક્ષસ સઘળા કોપીયા, કેણે કરયું એ કામ; અપ કીરતી થઇ જગતમાં; બોળયું બાપનું નામ,૧ ખોળ કરવી અતી ઘણી. મોકલ્યા રાક્ષ દશવીશ, પકડી લાવો ચોરને, તેનું છેદીયે શીશ. ૨ હજાર રાક્ષસ દોડીયા કોઇ ગંગાને પડવી જાણ; પહાડ પરવત જંગલ સહી શોધી વળ્યા નિરવાણ ઘણા મુલક શોધી વળયા ૩ પણ નવ લાગી ભાળ, નીરાશ થઇ સહુ આવીયા, દેખાતા વિકાળ ૪ નામ નીશાન જડયું નહિં, તે કેમ આવે હાથ; નીરાશ થઇ બેઠો સહી, રાક્ષસ કેરી સાથ. ૫ ઠામ ઠેકાણું તેનું મળે, તો શોધી કહાડીયે ગામ, મારી મોહોલમાં લાવીએ, પાછું ફુલ આ ઠામ. ૬ એમ કહીને નીકળીયા, કોણ પુરૂષ એ સોય, સઉનું મુખ ઉડી ગયું; કારણ નવ મળે કોય. ૭ સહુએ ફરી સોધી વળી, મુલક મુલક અપાર; થાકીને આવી સહુ બંકાળીને દ્વાર. ૮ કરજોડી કરી વીનંતી, જોયા પહાડને વન; વરતી જોઇ બીજી ઘણી, શું કહું મુખે વચન ૯ ગુલબંકાવળીએ વિચારયું, મારે કરવું એ કામ, ભેદ પડપંચ કર્યાવિના કેમ પોહોચે એ હામ. ૧૦

ચોપાઇ—માનવલોક જોઉ સરવથી, તેની બુદ્ધિનો પારજ નથી; માટે જોઉં ત્યાંના લોક, કદાપી સમશે મનને શોક; એવું મન વિચારી કરી, ઉડી મન વિચારી કરી; ઉડી સમુદર પરવરી, ઉતર દિશાનો જોયો દેશ, બદલી કરી પોતાનો વેશ, જોતી જોતી તે પણ ગઇ, તોએ ભાળ તો લાગી નહિં અનેક વેશ પોતાના કરી નગરી બધી જોતી ફરી પશ્ચીમ દેશ નીહાળે સરવ, નીરાશ થઇ મુકયો મન ગરવ ત્યાં થકી નવ જડી ભાળ, પછી દક્ષીણ ઉતરી તતકાળ અનેક રૂપ કર્યાં પ્રકાશ જોયા દેશ આણી હુલ્લાસ;બાગ બગીચા મહેલ આવાસ; કોઇ સ્થાનક નવ પોચી આશ, વાયુ રૂપ તેને થીવાર, લીધો દક્ષીણ

દેશનો પાર. નિરાશ થઇ ત્યાંથી પરવરી, પુરવ ભણી તોતો સંચરી, ભુમી પોતાની કરે પ્રકાશ જોવાને લાગી તે ચોપાસ, ઘણા દેશ જોયા સરવથી, તોએ ભાળ કાંઇ જડતી નથી. ત્યારે મનમાં થઇ નીરાશ અરે દઇવ નથી. પોચતી આશ, એમ કહી ચાલી જેટલે શીરકસ્તાન આવી તેટલે. જોવાને લાગી તે ગામ. ઘણી શોભા છે ઠામો ઠામ ઘેર ઘેર વાગે ઢોલ મરદંગ, રાગ અલાપે નવલા રંગ ખાન પાન થાય અપરમપાર, જોતાં અચરજ પામી નાર, ઘણા મુલક જોયા સરવથી આવી ખુશાલી કંઇ નથી.

દોહરો—તે નગરમાં સંચરી, ધરી મરદની કાય, પુછવા લાગી લોકને શો હરખ છે પુર માય. ૧ ઘેર ઘેર રંગ મચી રહ્યો હરખે સહુનાં મન, વસ્ત્ર આભુષણ સરવે સજ્યાં, શું છે દિવાળીના દન ૨ એવાં વચન શ્રવણે સુણી બોલ્યાં પુરના લોક નિત દિવાળી આ દેશમાં, નથી કોઇને મન શોક ૨ અમારા રાજાનાં નેત્ર ગયાં નથી કાંઇ તેનો ઉપાય, હકીમ એક બોલ્યો અહીં. ભરી સભાની માંય ૪ ગુલબંકાવળી પુષ્પ મળે સહી. અંજન કરે જો રાય.સો વરસનો અંધ હોય જો કદી. તરત દેખતો થાય ૫ એવાં વચન તેનાં સુણી ખોળ કરાવી અપાર, કોઇ ભાળ લાગી નહિ દીલગીર થયો તે રાય એના પુત્ર છે ચારે પરાક્રમી તેણે કરી સલામી, જંગલે જંગલ તે ભમ્યા લાવ્યા ફુલ આ ઠામ અંજન કિધુ આંખમાં થયો દેખતો રાય; ખાંપણ ટળીયું આંખનું આનંદ અંગ ન માય ૮ પૃથ્વીપતી ઘણું રીઝીયો બોલ્યો બોલ. એક વરસ લગી સહુ મેમાન ખાવો પીવો કરો કલોલ. ૯ ખજાના આપ્યા છે ગરથના. જેને જોઇએ તે ખાય. નીત દિવાળી સરવને. આનંદ અંગ ન માય ૧૦ એવાં વચન તેનાં સુણી, હરખી બંકાવળી મન. ધન ભાગ્ય માહરે ધન્ય આજનો દિન.

૧૧ સફળ જન્મ માહરો થયો, મળી નિશાની આ ગામ; ફુલ તણો એ તશ્કર સહી. મુજને મળીઓ આ ઠાર ૧૨ પ્રસન્ન થઇ મનના વીરો, ગઇ શહેરની બહાર, આગળ જળ છે નદી તણું ઉતરીયા તેણે ઠાર. ૧૩ જળ ક્રીડા વિનાતાએ કરી, શુદ્ધ કર્યું શરીર, અદભુત રૂપ કર્યું નર તણું, જોઇ કોઇ બાવન વિર. ૧૪ દેવતાઇ વસ્ત્ર અંગે ધર્યાં સજ્યા ત્યાં શણગાર, મરાઠી પાઘ મસ્તક ધરી, મુખે શર્તા તંબોળ ૧૫ રૂપ પ્રકાશ્યું પોતા તણું, નર તણી કરી કાય, કોઈ દ્રષ્ટે જઇ નવ શકે. ઝબકારે આંખ મીચાય. ૧૬ કેડે કટારી વાંકડી, શોભે ધનુ- ષ્યને બાણ; સોભાથી આવી પુર વિષે, ચતુરસુજાણ. ૧૭

ચોપાઇ—જોઇને હરખ્યા સહુ લોક. જે દેખે તેના સમી ગયા શોક ઘણી સુકોમળ તેની કાય. સ્વરૂપે ચંદ્ર સુરજ ઝંખવાય. એવું કારમું કીધું રૂપ જે દેખે તે હરખે ભુપ. નર નામે મૂકયા અંકાર એ કોઇ દેવીશી અવતાર સ્ત્રી દેખી કામાતુર થાય. ધન ધન એ નરની કાય. શોભા તણું એ છે સુખ. એવું રણીઆમણું શોભે મુખ એમ. મોહ પામ્યું બધું ગામ ફરે છે પુરમાં ઠામો ઠામ. જે દેખે તેનું મન ચળે તેની પાછળ નરનારી પળે તે ખબર રાજ સભામાં થઇ તખ્ત પર બેઠા તે તહી અરજ બંગીએ કરી સલામ, માંડી વાત કહી નવ જાય જાણે ઇંદ્રાસનનો ભુપ. ધરીઆવ્યો માનવનું રૂપ તેની શોભા કહેવાતી નથી તે સમાન કોઇ પૃથ્વીમાં નથી. ઘેલાં કીધાં સહું નરને નાર જોવા મલી સહુ ઠારો ઠાર. એવાં બંગીનાં સુણી વચન જલદારાયનું હરખીયું મન. તે પુરૂષને લાવો અહી. એવી મુખથી વાણી કહી. ઘણું સ્વરૂપ છે રૂડી કાય જોઇએ તેને લાવો આંય વજર મોકલ્યો તેણે ઠાર માન દઇને લાવો આ વાર. ઉઠયો વજીર નાગીને શીશ આવ્યો બજાર

ભણી તે દીશ કરી સલામને જોડયા હાથ, પછે વાત કરી તો સાથ ધન્ય ભાગ્ય ધરતીનું સહી, તમ સરખો ન આવ્યો અહીં, પ્રસન થયું છે બધું ગામ, ભલે પધાર્યા આણે ઠામ; રાજ સભામાં ચાલો સહી, રાજા મળવા ઇચ્છે તહી, મુજને મોકલ્યા તેડવા કાજ સભામાં જયાં મહારાજ, ફિન વચન વજીરનાં સુણી બંકાવળીએ વાણી ભણી; શાને દિલગીરી થાઓછો તમો ચલો સભામાં આવુ અમો એમ કહી તે ચાલ્યા ત્યાંય, વજીર તણી ઝાલીને બાંહ્ય; રાજસભામાં ઉભા જઇ જેતાં ખુશાલી સઉને થઇ. રાજાએ દીધું સનમાન; મુખ વાસ આન્યાં બીડાં પાન; કોણુ દેશ નીકળ્યા આ કામ, કોણુ જાતને શું છે નામ; ત્યારે બંકાવળી બોલી એ ઠામ, મધરબ શહેર અમારૂં ગામ; સોદાગર કેરો હું તન, પુષ્પસેન મુજ નામ રતન, ઉમેદવાર ચાકરીની સહી. દાણો પાણી ત્યાં રહેવું જઇ. સુણી વાતને હરખ્યો રાય, મારી પાસે રહો ભાઇ આંય.

દોહરો—જલદરાય એમ બોલીઓ, ભાઇ રહો અમારે ઘેર, મન ગમતો મહીનો લ્યો, મોજ કરો બહુ પેર. ૧ મારી પાસે બેસી રહો, નવ કરવું હવે કામ. ખાઓ પીઓ સુખ ભોગવો, આવો આ ય મુકામ. ૧ એવાં વચન સુણી રાયનાં, બંકાવળી રીઝી મન; રાજ સભામાં નીતે રહું, કબુલ કરયું વચન. ૩ ભાળ મળી મને ગામમાં મળશે મારો ચોર; હીમત રાખીને રહુ, પુરૂષ થઇ આ ઠાર, નીશ પડી તેણે સમે, બેઠા સભામાં રાય. ચાર પુત્ર પેલા આવીયા. પીવાને કસુંબાય. ૫ સુંબન દઇ ચાપ્યા રૂદે, બેસાડયા સભા સઉ જોઇ રહી પામી મન ઉલાસ. ૬ ત્યારે બંકાવળી ઓચરી,ધનુષ ધરયું છે નામ, કોણુ પુરૂષ એ કોણુ તણા. કેમ આવ્યા ઠામ. ૭ ત્યારે સભા સઉ ઓચરી, એ રાજાજીના તન. ગુલબંકાવળી ફુલ લાવીયા, કરયા દીન લોચન, ૮ એવાં વચન સંરવેનાં સુણી, જેયાં નરના મુખ. પરીક્ષા

કરી તે નર તણી પામી મનમાં દુઃખ. ૯ મુરખના સરદાર એ બુદ્ધિ કીધુ અપાર; મુખ જોતાં કીંમત કરી, જાણ્યું માત્ર મોઝાર, ૧૦ એ નર તણો શો આશરો, તે નર બાવન વીર; ધન્ય છે તેની માતને, જેણુ જોયું મુજ શરીર, ૧૧ તે નર તણા એ ચોર છે, દગો તે સાથે કીધ, ફુલ લીધું તે પાસથી જશ જગતમાં લીધ. ૧૨ ભાળ તેની મળશે અહીં, એમ વિચારેયું મન, પ્રભુજી આશા પુરશે, સમરથ જગજીવન ૧૩

ચોપાઇ—એ વાત તો અહીંથી રહી, તાજલમુખની શી ગત થઇ, ફુલ ન રહ્યું પોતાની પાસ, છેક થઇ બેઠો નિરાશ મહેનત મારી મિથ્યાર ગેઇ. કીરતી તેની જગમાં તેની થઇ,લાખી આવશે લઇને વહાણુ મુજ વિના તે તજશે પ્રાણુ. બન્ને સ્ત્રીની હત્યા થશે, કોઇ પેરે તે છુટશે,એમ મનમાં કરશો વિચાર.ચાલ્યો ત્યાંથી રાજકુમાર.જે રસ્તે ભાઇ ગયા.હતા વહી. તે પગલે ચાલ્યા સહી, થોડા દિવસમાં ગયો તે ઠામ, સીરકસ્તાન છે પોતાનું ગામ. જોજન એક રહ્યુ તેહ ચતુર નરે વિચારયું એહ. જો કદાપી નગરમાં જાઉ. તો તો તરણાથી હલકો થાઉ મારી વાત કોઇ માનશે નહી. મુજને મારી નાખશે સહી. પીતાતણે મન હુંતો કાળ. નામ સુણતામાં મારા બેહાલ. મારૂં મોહો જોવાનું નથી માટે ત્યાં જવાનો નહી કદી, મારે ત્યાં જઉં તો ફોક. એવો મનમાં પ્રગટગો શોક. નથી સુઝતો એને એકે વિચાર, બેઠો જંગલમાં ગુણભંડાર. એક તરફ નદીનું નીર. એક તરફ ઝાડી ગંભીર.બેઠો કર કપાળે દઇ, અબોલા સાંભળી આવી તહી, તેની કૃપાથી પામ્યો ફુલ, વાળ આપ્યો છે અતુલ. કદાપી સંકટ પડે શરીર, બાળજો ધુપ અગ્નિ પર વીર, તરત આવાને કરવાની સહાય. વચન આપ્યું છે મુજ કરમાંય તેને હુંતો સમરૂ આજ. તેવિના સરવાનું કાજ. એવું આપ વિચારયુ વન્હી પ્રગટ કરયો તે દીનકહાડયો વાળ નવ લાગી વાર, અગ્નિપર મુક્યો

તત્કાળ. આંચ લાગી તેને જેટલે, અમોલાએ જાણ્યું તેટલે; થયું તે વીનતાને જાણ, મહારા પુત્ર પુત્રી દુખીયાં નીરવાણ તેણે વાળ માહરે બાળસે સહી, તેની સુગંધ આવી અહીં; મહારે કરવું તેનું કામ, ત્યારે હું બેસુ કરી હામ. અઢાર હજાર રાક્ષસને લીધાં, પોતે પંથ કરયો તે સીધ; સુગંધ વાળની તકી, તે દિશા ભણી વીનતા ગઇ. વાયુ રૂપ તેને શી વાર, આવી જ્યાં બેઠા રાજકુમાર.

દોહરા—અઢાર હજાર સાથે ઉતરી, જાહાં બેઠો રાજકુમાર, પુત્ર કેમ સમરી મુને, શું દુઃખ આ ઠાર ૧ આ જંગલમાં એકલા તજી સ્વજનનું સુખ. કેમ એકલો આ વન વીશે, ને શું છે મનમાં દુઃખ. ૨ મેમુન મારી દીકરી, તે તન મન માહરૂં પ્રાણ. તેને મુકી વનમાં ભમો સાચું બોલો સુજાણ.૩ ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો માતાજી સઘળુ સુખ, વઇભવ નાના પ્રકારનાં પણ એક વીત્યું દુઃખ ૪ મેં તનને સમરયા માવડી. સમજણ ન પડે મુજ;સમરતાં માત્રમાં આવીયાં, ટાળવા મહારૂં દુઃખ. ૫ હવે આશા પુરો માવડી, તો તે, ભોગવીએ સુખ, એવાં દીન વચન તેનાં સુણી, દયા આવી ગઇ મુખ. ૬ એ શું ઇચ્છા છે તાહરે, બોલનો સત્ય વચન. માતાજીશું ઓચરૂં, બોલતા આવે લાજ. ૭ એ દેવતાને દુરલભ સહી, તે કયાંથી સરે કાજ, અમોલા મુખ ઓચરી, તજેની મન ચીંતાય ૮ છે કંઇ ઇચ્છા મન વીશે, તે લાવી આપીશ રાય, લાજ તજી મુને કહો, તો કામ તમારૂં થાય. ૯ ત્યારે રાકુંવર મુખ બોલીઓ, ચરણે નામ્યું શીશ ગુલબંકાવળી જેવો બાગ કરવો છે આ દિસ ૧૦ તેવો મહેલને તેવા ચિત્ર, તેવો હોઝને તેવાં ઝાડ, કરી આપો મુને માવડી, તો પહોચે તો મનમા કોડ.૧૧ અમોલા ત્યાં વિસ્મે થઇ,એ થાય કેમ કામ, મેં બાગ જોયો નથી, જોયા મહેલ મુકામ. ૧૩ દીઠાવિના કેમ હું

કરૂં, મેહેલ બેઠક રચના બાગ, સળંગ પડાવી તમને દાખવું, ને કેમ થાયે આ જાગ. ૧૪ દીઠા હોય મેં દ્રષ્ટિએ, તો કરતી તમારૂં કામ, વીશકરમા તેડાવીને રચાવત ઉત્તમ ઠામ, ૧૫ માતાજી તમ કૃપાથકી, જોઇ આવ્યો તે બાગ, કહો તો દેખાડીએ, કાગળમા સઉ વાત ૧૬

ચોપાઇ—કાગળ ડુવાત ત્યાં લીધી, ચીતરવાને બેઠો તહિં, જે પ્રમાણે હતું તહીં, પટમાં ઉતારી દાખવ્યું સહિ. વશ બાગબગીચા સાર, સરવે માંડી કરયો વીસ્તાર. તે વારે અમોલા હરખી મન, એ પ્રમાણે રચાવું તન. સેના સઉ પોતા તણી, તે સંગાથે વાણી ભણી.મહેલ રચાવો આણે ઠામ દઇવ રચના દેવતાઇ કામ વિશકરમાને તેડાશું ઘેર. સામાન સઉ લેઇ આવો પેર. હીરા ઝવેરમોતીને માળ. લાવે સ્થંભ માંહિ પરવાળ. સોના રૂપાના ઢગલા કરો. તે દિશાભણી પરવરો. આરસપહાણુ લાવો આ ઠાર. જે જોઇએ તે અપરંપાર. એમ હુકમ રાક્ષને મળ્યા દેશ દેશાંતર સહુએ પળ્યા. દેવરૂપ તેને શી વાર. જે માગે તે લાવે આ ઠાર, સોનું રૂપું મોતીમાળ હીરા ઝવેર મણી પરવાળ, જુદા જુદા ઢગલા કરો,એવા બોલ અમોલાએ કરયો. વળી કહેતામાં દોડયો તે વાર કરતાં કામ ન લાગી વાર, કહ્યા પ્રમાણે કીધું કામ,સનમુખ આવીને કરી શલામ ત્યારે અમોલા બોલીવાણ્ એક વચન કરો પ્રમાણ,વિશકરમાને લાવે અહી એવી મુખે થી વાણી કહી ત્યારે એક રાક્ષસ ઉઠયો તહીં,વીશકરમાનેલાવ્યોસહી,તે રાક્ષસ સાથે પંથે પળયા, જઇને અમોલાને મળ્યા, વીશકરમાએ કર્યો પ્રણામ. શું ફરમાવો મુજને કામ, ત્યારે અમોલા બોલી વચન આ રાજકુંવરછે મારો તન. એકહે તેવો રચવો બાગ.સરોવરમહેલકરો આ જાગ. માણેક મોતી હીરાને લાલ,ઢગલા સરવે દેખાડયા તે કાર,ઘટેતેમ બાવશું અમો જડીત કામ કરોની તમો એવાં વચન અમોલાનાંસુણી.

વિશકરમાએ વાણી ભણી, મુજને નથી કાંઇ કરતાં વાર. નીશાની કરો તે દાર. દેવતાનું વરદાન મુજને સહી. એક રાતમાં કરશું અહી. માટે તે વસ્તુ કરવી હોય તેની નીશાની કરાવો સોય. તે પ્રમાણે થાશે કામ બીણાકારી સુંદર ધામ.

દોહરો—રાજકુંવર મુખ બોલીયો. ગુલબંકાવળી બાગ. તેવી રચના કરવી સહી, દૂતો જોઇ આવ્યો તે જાગ ૧ નકશો ઉતારી આપીઓ. હોજ બાગ અપાર. જે જે વસ્તુ દીઠી તહી. તે તો ચીત્રી ચોપાસ. ૨ જ્યાં શોભા હતી ત્યાં તેતો ભરીયો રંગ. પટમાં સરવે ચીતરયું આણી મન ઉમંગ. ૩ જગમગ જોત ઝળકી રહી.એવું કર્યું માંહે કામ. પટ આપ્યો પોતે કર વિષે. વિશકરમા જેનુ નામ. ૪ એ પ્રમાણે તેતો કરે.મહેલ બાગને ઝાડ. મનોરથ પોચે મનતણા.પોળની મુજ લાડ, ૫ દશ કોશે કરતા સહિ કોટ કરો ચોપાસ. તે મધ્યે રચના કરો. પહોંચ મનની આશ. ૬ એમ કહી આપ્યો કર વિષે. હરખ્યો જોઇને મન, એથી સવાયું થશે સહિ ધિરજ ધરો રાજનજ. એમ કહિને આપયો.રાજાએ ને ઠામ. નિશાન પાડી તેને સમે.રચવા માંડયું ધામ. ૮ દેવતાનું વરદાન છે. તેને લાગિ વાર ધારીને જોયું પટમાં. રચવા માંડયો તે ઠામ.૯બાગ બગીચાને વાડિઓ,બારિઅટારિ માળ; પુષ્પ ઝાડછે વનસ્પતિ, પટ પ્રમાણે રચ્યો ખયાલ. જે મુખથી બોલે સહિ તેવું થાય, ઇંદ્રનિ રચના રચી એક રાતની માંય, જળહળ જોત ઝળકી રહી: જાણે દીપકની જોત.દીનકર ઉગીયો,એમ થઇ રહ્યો ઉદ્યોત રજની વીતી તેણે સમે. સંપુર્ણ થયુ કામ, અબોલા પાસે ગયા.કીધા દંડ પ્રણામ પટ પ્રમાણે સહુ કર્યું ફુલ ઝાડને ધામ રજા. આપો હવે મુજને. માહરે ગામ. અબોલા હરખી ઘણી આપી તેને રજાય વીશકરમા ત્યાંથી ગયા પોતાના પુરમાંય.

ચોપઇ—જોઇ બાગને હરખ્યું મન રાજકુંવર તેડયો તે દન. તારા કારણ રચાવ્યો બાગ, વઇભવ માંડે આ જુગ ઇંદ્રપુરી પૃથ્વી કરી. જાણે સ્વર્ગ પુરી આવી ઠરી. તેથી શોભા અદકી હોય ઉપમા કહી શકે ન કોય સાંભળ રાજકુંવર આહાર. તારા ભાગ્ય તણો નહીપાર. મરતુ લોકના માનવ સહી કશી લેખામાં ગણીએ નહી.ને તારે આધીન થઇ રહી. ફરમાવો તે કરીએ સહિ પુત્ર કરીને બોલી રહિ. તે વચન પાળું છું અહિ ગણું વેર માનવ સાથે જાણુ જોતાં વાર ને લઇએ પ્રાણ. તેને આધિન થઇને રહિ. લખિત વાત તે મટે નહિ એ સહુ પરમેશ્વરના ખ્યાલ સુખ ભોગવો મારા બાળ માતજી પુત્ર તમારો સહિ. આશા મારી પુરણ થઇ એ કહીને નામ્પુસ્હિરા અબોલા પ્રસન થઇ તે દિસ. માથા ઉપર મુકયો હાથ. સુખ ભોગવ મેમુદા સ.થ. હિરા માણેક ઝવેર અપાર અરધો અરધ રહ્યા તે ઠાર.સોના રૂપાનો પારજ નહિ. તે સરવે બખશું મે લેઇ. ભર્યા અખંડ તેના ભંડાર. ખાતાં ખુટે નહિ લગાર.અબોલા ત્યાંથી પરવરી.લશ્કર લઇને ઠામે ઠરી રાજકુંવરને હરખ અપાર ઘણી રચના જોઇ તે ઠાર. ગુલબંકાવળીથી બમણું કામ તેવી રચના ઠામે ઠામ. હવે ભાવ લાખીની જાણુ.આજ કાલમાં આવશે વહાણુ. દરીયા કિનારે ઉભો જઇ. વહાણુ આવતાં દીઠાં તહિ. હરખ્યો મનમાં અપરમપાર. ગયો સામો તે રાજકુમાર. નજીક ઝાઝ આવ્યું જેટલે.લાખીએ નીરખ્યો તેટલે સ્વામી મળવાને આવ્યા સહી. ખુશાલી મનમાં થઇ મછવો મુકયો તેણી વાર. તે ઉપર બેઠી તેનાર રાજકુંવરની આવ પાસ.પહોચી મનકા કેરી આસ. ચાકરનેનોકરને સઘળા દાસ ઉતરયા સઘળા પોતાને અવાસ.માલમતા ઉતારી લીધ. પાછી વહાણુને વીદાયે કીધ મોજ કરે તે રાજકુમાર જોઇ રચના ઘણું હરખી નાર.

દોહરો—ગ્નો નારી આણંદમાં. સજ્યા સોળ શણુગાર. હાસ્ય વિનોદ કરે સહી. શોભાનો નહી પાર ૧ દાસ દાસી ઘરમાં ઘણી. ફરે છે બાગ મોઝાર. એક ચાકર. ઘરમાંથી નીકળયો, ગયો જંગલ બહાર. ૨ અરધો કોસ આવી ગયો દીઠા માણુસ દશ વીસ. નજર પડ્યો તેહને કાષ્ટ ધર્યાં છે શી ક રાજાનો ચાકર બોલિયો. તમે કોણુ માણુસ સાર આ કાષ્ટ ક્યાં જઇ વેચશો, કોના નગર મોઝાર. ૪ ત્યારે સરવે બોલીયા, સીરકસ્તાન હમારો મુકામ. પેટને અરથે નિકળયા. વેચીશુ તે કામ. ૫ તે વારે તે નર બોલીયો ચાલો હમારે સેહેર કાષ્ટ વેચાશે તમ તણાં. દામ મળે બહુ પેર ૬ તે વારે સહુ બોલીયા. આંહી તો નથી કોઇ ગામ. એ રાન જંગલ તો સહી. નથી વસ્તુનું નામ તે નર કહે વસ્તી સહી અર્ધો કોસ છે ગામ જુઠુ સીદ બોલુ અમો. નથી મળવાના દામ ૮ બમણા પઇશા લાગશે તમો આવોને મુજ સાથ. એ વેચીને થાઓ વાણીઆ. લેજો પઇશા હાથ ૯ સહુ જન સાથે મળી આવ્યાં તેણે ઠામ. તે શોભા કહેવાતી નથી શોભા નવતમ તે ગામ ૧૦ અચરત થયા સહુ મન વિશે આતે શુ કહેવાય. હવે દીઠા માણુસ આવતા ત્યારે મનનો સંદેહ જાય ૧૧ એમ વાત કરતાં આવીઓ રાજાજી મુકામ. હકીકત સરવે કહી ધર્યાં કાષ્ટ લેઇ ધામ. ૧૨ ગરીબ લોક અમે સહી. આપો મનગમતા દામ. એવું કહી છાના રહ્યા. હવે રાજા શુ કરે કામ ૧૩

ચોપાઇ—એવા વચન સેવકનાં સુણી ખુશી થયો નગરનો ધણી સો સો મોહોર આપી તેણીવાર, ગરીબ જાણી કર્યો ઉપકાર. સુખ થકી તેણે વાણી કહી, તમને ગમે તેમ તો રહોને અહીં. ખાઓ પીઓ કરો ઉર કાજ. જે જોઇએ તે લોને આજ. એવાં રાજાનાં સુણી વચન ખુશી થયાં સઉકોનાં મન તેના છઇયા છોકરા ભાવી કરી રહ્યા. તે

ઠેકાણે કરી. કોઈને મનઈ રાજની નહિ. આવે તે વસે તહી પગ મેં
લવાનો નથી કાંઈ કામ. એમ લોક મળ્યા તે ગામ સિરાસ્તાન ભાખ્યું
સહી. લોક ઉચાળા લાગ્યા તહી કોટવાળા કરે નગરની રખવાળ. તેને
કાને પડયો સવાલ વજીરને તેણે જઈને કહ્યું મહા ઉતપાત નગરમાં થયું
રઈયત બધી ઉચળી ગઈ. અરધી નગરી ખાલી થઈ. તમારૂં શહેર
તજીને જાય. ત્યારે તે બોલ્યા મુખ રાય. ત્યારે વજીરને આવી આસ
કહેવા લાગ્યો બેસી પાસ બોલ્યા પછી મુખે સરવથી એ વાત મનાતી
નથી બાર ગાઉ ઉપર ઝાડી અપાર વાઘ વરૂ ઘણા તે ઠાર તહાં
કોણે વસાવ્યું ગામ દેવ રાક્ષસ દેવતાઈ રાય. એતો અચરજ સરખું
અહી. જાઓ તમો જોવાને મહી. ત્યારે કોટવાલે વાણી કહી નગર
તમારે અંધેર છે સહી કશી ખબર તમો રાખતા નથી શહેર ઉજડ
થશે સરવથી.

દોહરો—કોટવાળ કહે વજીરને તે ઉપર કહું દ્રષ્ટાંત પ્રભુ ગત
છે અવનવી. ભાગી મનની ભ્રાંત ૧ ઉત્તર દિશાનો એક રાજવી સં-
તવાદી અપાર. એકાસી રાણી ઘર વિશે રૂપ તણો અંબાર ૨ એક
પુત્ર વિના ગર નહિ. નથી તેને કોઈ તન, રાત દિવસ ઝુરે સહી.
નારી સહીત રાજન ઘણા દિવસ એમ વહી ગયા. એક વનિતાનું
ભળીયું ભાગ્ય ઉદર ગરભ તેને વાધીઓ તેવિનતાને જાણુ ૪ પટરાણી
તેને કરી. પામી ઘણુ એક માન પુર માસે પદમણી અવતરયું સતાન
૫ પુતરી તેને અવતરી હરખ્યો રાજા મન વાઝીયાં બાર ઉઘાડીયું
ધન્ય આજનો દન ૬ રમાડે રાજા તેડી કરી આણે અદકુ હેત પ્રિત
ધરી અંતરમાં. તન મન ધન સમેત ૭ ઘણાં દિસસ એમ વહી ગયા
ફરી ગર્ભવંતી થઈ નાર. તે પણ પુત્રી અવતરી, રાજાને હરખાર ૮
એમ કરતાં પુત્રી ૭ થઇ સાતમુ જોબન છે નાર રાજા સુખથી

બોલીયો ક્રોધ કરી છે ઠાર જો કદાપી પુત્રી આવશે. દઇશ ઝંઝા ઉપનામક્ષણ એકમાં મારૂં સહી તતક્ષણ કરીશ હાણ ૧૦ પુત્ર જો કદી આવશે તો નાહાલ કરીશ એ નાર તારે આધીન થઇને રહુ એમ બોલ્યા રાજા તે ઠાર ૧૧ શમ કરીને પરવર્યા રાજસભામાં રાય રાણી દુખ ધરે ઘણું કહેના કહ્યું નવ જાય ૧૨ લખીત વાત થશે સાથ ૧૩ નવ માસ પુરા થયા. તો પણ આવી કન્યાય પુત્રની બુમ પાડી સાહી. દાઇના ચાંપ્યા પાય ૧૪ જીવ જીવનદાનકારણે જુઠુ બોલી તે નાર ત્યારપછી શું નીપજ્યું તે માંડી કહુ વિસ્તાર; રાણી કઇ મનસુબો કરે. તેનો કહું વિસ્તાર. એમાંથી શું નિપજે. તે કહું આણે ઠાર. ૧૫

ચોપાઇ—રાણી કઇ મનસુબો કરે પુત્ર તણી વાણી ઓચરે વધામણી મોકલી રાજાની પાસ. આવી દોડતી સભામાં દાસ રાણી જીએ જનમ્યો પુત્ર રાજાજી વાંચ્યું ઘર રૂત્ર એવાં દાસીનાં સુણી વચન રાજાનું ઘણું હરખ્યું મન વેહેચ્યા ગોળધાણાને પાન. જાચક જનને દીધાં માન. ધોળ મંગળ ગીત ગવાય. આનંદ સહુને અગન માય રાણીએ જોશી તેડયો તે જામ. કરજોડીને લાગ્યાં પાય પરમ તણા પિતા છો તમો, જીવતદાનબખસેને અમો ૨ જાજી કરીતી વાત. આવશે પુત્રી તો કરશુ ઘાત સહુ પરમેશ્વરકેરો ખ્યાલ. સાતમી પણ જનમી છે બાળ મારી નાંખે સુને સરવથી. વચન પોતાનું લોપતા નથી. માટે જુઠી બોલુ છું વાત. છત્રી પુત્ર કહેવો સાક્ષાત, એમ કરી બચાવી છે ઘાત. તમ આગળ કહી સાચી વાત, તમારે બોલે મુજ શીશ કહુ તે કરો આ દીશ રાજસભામાં જાશો ગુણવાન. રાજા પુછે સન્માન કરાવશે જનમોતરી તમ પાસ. જન્મોતરી આણી પુછે ઉલ્લાસ, કરજો વખાણ અપરમપાર. પછે વહેમ મુકજો તે ઠાર બાર

વરસ સધી જોવું નહિ મુખ, તો રાજાને થશે સુખ હવડાં મુખ જોશો સહી તો તો ઘાત થવાની અહી બેમાં એકની થાશે ઘાત. એટલી કહેજો મુખથી વાત. માટેજીવતદાન અમને દીજીએ એટલું કામ તમે કીજીએ, અમુલખ મોતીનો આપ્યો હાર. જોશી પ્રસન્ન થયો તેવાર ત્યાર પછી રાજસભામાં ગયા, રાજાહીને ઉભા થયા. પુજા કરી લાગ્યા પાય. ભલે પધાર્યા સભાની માંય જનમ અક્ષર કરોની અહિં. રાણીએ પછી મનથી કર્યો વિચાર, સભા સહુ સાંભળે ઠાર. સકલગુણ સંપુરણ થશે. ચઉદ વિદ્યામાં જશ ઝાઝો હશે બતરીશ લક્ષણો થાશે વીર ધનુષ્ય વિદ્યામાં થાશે ધીર. દશા રાહુમાં જનમીયો બાળ. તેનું ફળ તતકાળ રાહુનુ ફળ એવું છે સહી બાર વરસ લગી મુખ જોવું નહી કદાપી મુખ જોશો મહી. તો તો વીઘન થાશે અહિં.

દોહરો—બાર વરસ જોતાં થશે. ઉતરી જશે દોશ પછી પુત્ર સુખ ભોગવો. એવો જોશીએ જોયો જોશ ૧ સ્ત્રી હત્યા રાજા કરે; પુત્રીની કરશે ઘાત. રાજા વચન લોપે નહી. માટે એમ સમજાવીવાત. ૨ વચન શીશ ચડાવીયું. રાજાએ તે ઠાય, હરખ ઘણો થયો રાયને કરે મન ગમતાં કામ. ૪ જે જોઇએ તે મોકલે, ખાન પાન શણગાર પુત્રી કેરાં પુત્ર કરી. રમાડે તે નાર. આભુષણ પહેરાવે નર તણા પહેરાવે પોશાક બારવરસ તો વહી ગયાં એમ કરતા તે જાય પમાણુ આવ્યું એ રાજયનું વીવાહ કર્યો તતકાળ ખાંડુ આપીને મોકલ્યું પરણવા તે બાળ રાજસભામાં પરવર્યો. પહેરી શણગાર. જોઇ પામ્યા રાયજી રીજ્યાં અપરમપાર ૭ ન્યાય અન્યાય ચુકવે ઘણા તે લે ન્યાય અન્યાય. વળી અશ્વ બેસીને પરવર્યો મરગીયા રમવા જાય ૮ કોઇ પાર પામે નહિ. નર નીરખે સહુને મન. તે ચતુરને ચીંતા ઘણી ઝુરે રાતનેદિન પેલી કાય માહરી થશે. વળી આવશે પરણી નારહાથી

થાશે જગતમાં ધિકધિક મુજ અવતાર. ૧૦ મુજ માંતાએ વીપરીત કર્યું, કુળમાં લાજ, હવે મરવું પડશે માહરે, કઇ પેરે સરશે કાજ. ૧૧ એક વાત ન ઉકલે શી થશે મહારી પેર પરણી પ્રેમદા આવશે થોડા દિવસમાં ઘેર. ૧૨ મહીમા મારો સહુ જશે પુરમાં થાશે વાત વળી જેબન મારૂ ખીસશે થાશે મહા ઉતપાત. ૧૩ માટે દેહ તજવી સહી, જીવું તેતો ફોક કીરતી ગાસે ચોદેશમા, વળી હસશે પુરના લોક માટે દેહ પાડી મરૂ, જઇને વન મોઝાર ખબર કહાડે નહિ કોઇ ન જાણે વાત.

ચોપાઇ—એમ વિચાર્યું મન મોઝાર અડવી રીછે થયો તઇયાર ઘોડા ઉપર બેસી કરી; તજ્યો દેશ. પોતે સુંદરી. ઘણા દિવસે પંથ ચાલે સહી અઘોર વનમાં વીનતા ગઇ, રાક્ષસ એક મોહોટો ગંભીર, અશ્વ સહિત ગઇ તેને તીર દીઠો અશ્વ હરખ્યો મન. આજતો મળ્યું મુજને ભોજન.એમ વિચાર કરે જેટલે રાજકુંવર આવ્યો તેટલે દીઠો રાક્ષસ પડયો શરીર. વીનતા ઇભી તેને તીર.ક્યાંથી આવ્યા આણે ઠામ. નહી આવે માનવનું નામ આ અશ્વસુધાં તને ખાઉ. પેટ ભરી મારગ જાઉં. એવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી. વીનતાએ વાણી ઓચરી વચન બોલ્યા તે પાળો તમો. મરવા આવ્યોછુંજી અમો. માટે કરડી ખાઓ હાડ. હુંતો માનું તમારો પાહાડ એવા બોલ વીનતાએ કરવા રાક્ષસને મન આવી દયા. મરવા ઉપર રાજી મન, શા દુઃખે મરો રાજન. તે વિસ્તારીને કહો અહીં, ત્યાર પછી ખાવાનો સહી; કોઇને મરવું વહાલું નથી. કેમ મરવા આવ્યો સરવથી સાચી વાત જો નવ કહે મુને. તો ઇશ્વરની આણુ છે તુને. ત્યારે વાનિતા બોલે તે જાણુ. કરજોડીને લાગી પાય. મહારા દુઃખ તણો નહિ પાર. સંક્ષેપે કહુ વિસ્તાર. હું તો રાજની છું દીકરી. મુજ માતાએ ચોરી કરી. મુજ તણું

તેણે બીકું નામ, રાજ સભામાં ઠરખ્યો તે ઠામ. પુરૂષનો વેશ રાખીને રહી. કોઇએ વાત તો જાણી નહીં એમ કરતાં વરસ થયાં તે બાર. માગુ આવ્યું સભામોજાર. ખાડું મોકલ્યું તેણીવાર. વરી ત્યાંતો સુંદર નાર, એ અંધેર બુજ માતાએકર્યું, તમ આગળ સાચુ ઓચરૂ પરણી વીનતા આવશે ઘેર ત્યારે શી થશે મારી પેર શે પ્રફુલ થશે મારી કાય તે કેમ રાખી મુજથી જાય મોટી એમ લાગી છે શીશ માટે ખશી આવી આ દીશ હાંશી થાશે અપરંપાર શું મુખ દેખાડું સંસાર. માટે મરવા આવી જાણ. ઇશ્વર આણ સાચી વાણ. એવાં વચન અબળાનાં સુણી દયા આવી તેને મનઘણી. દઇનેરૂપ તપેશ્વરીનું કર્યું અબળા સાથેએજઓચર્યું. એ વાત સાંભળજો તમો સત વચન બોલું છું અમો.

દોહરો—તપેશ્વરી પછે બોલીયો, વીનતા સુણજે કાન, બેઠ મારી પાસે સહી, સાંભળ કહું તેવાણ, ૧ મહારા તપના જોરથી, પુરૂષ પણું આપ તુને, સ્રીપણું હું લેઉ; મોજ કરો જઇ માનની, જીવતદાન તો દેઉ ૩ સરત આપણે એટલી, એક પુત્ર આવે તને પછે પાછું આપો મુને, તો સત્ય વચન ૪ ઉપકાર હું તુજને કરૂં, પરમારથનું પુન્યહું તપેશ્વરીણું તપ કરૂં, મારે કોઇ નથી તેની તુન્ય. ૫ શીખામણ તુજને કહી, તે રાખજો ચીત્ત મોઝાર; વચન એ પાળજોતમો, ને સાંભળજો આ ઠાર ૬ તો એ અરસપરસ કરૂં મારી વીદ્યાનો પરતાપ; કામ થયા પછી આવજો. નહી તો દઇશ સરાપ. ૭ પ્રતિજ્ઞા કરો વાતમાં તો હું આપું જાણ; બીજું કોઇ જાણે નહીં. એમ સીદ બોલ્યો વાણ. ૮ ત્યારે રાજકન્યા ચરણે નમી, ઘણી પ્રતિજ્ઞા કીધ; ઘણા સમ મુખે ઓચરી, સત્ય તે વચન દીધ.૯સુરજચંદ્ર બે સાખીયા, સાક્ષી રાખ્યા શ્રી રામ; એક પુત્ર થયા પછે, પાછું આપું આ ઠામ, ૧૦ ત્યારે તપેશ્વરી રીઝયો, ધર્યું પ્રભુનું ધ્યાન; આશા પુરૂં એ નારની હું કરૂં

પરમારથ કામ. ૧૧ મારા તપના જોરથી. સફળ થશે એનો અર્થ એનું ઓપણી મુજને આવજો એ થાજો પુરૂષ તરત ૧૨ એમ આ શા પુરૂ એહની. જ્યાં સુધી થાય ફરજન. સત સમરંધ્યું તે ઘડી. કર વીશે તે દીન ૧૩ ઉગ્રતપ ધણા કર્યા, તે પુન્યતણો પરતાપ. અરસ. પરસ ત્યાં થઇ ગયું. અન્યો અન્ય એ આપ ૧૪ નારી ફીટી નર થયો. ચરણે નામ્યું શીશ. સીધ હાતે કરી આપજો એમ સીધે દીધી આશીશ. ૧૫ ત્યાંથકી ને ચાલીઓ. પાછો ફરી ગયો પીતા અવાસ. પોતાની નારી તેડી સહી કર્યો ભોગ વિલાસ. ૧૬ વરસ બાર એમ વહી ગયાં થઇ ગર્ભવંતી તેનાર. પુત્ર તેને એક અવતર્યો, સુંદર રાજ- કુમાર ૧૭ પછી તે રાજાએ વિચારયું પાળુ મારૂ વચન. આશા મારી પુરણ થઇ. થઇ. જાઉ સિધ ભોવન. ૧૮ સતવચન પાળુ સહી. જાઉં સિધના પાસ. આપું પાછું એહને. પ્રભુએ પુરી આશ.

ચોપાઇ—હવે એ વાત અહિથી રહી સિધ પુરૂષે શું કીધું તહીં. જપતપ સહુ તેનું ગયું તેની પાસે કાંઇ નવ રહ્યું બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ તે વેળા થઇ ઇશ્વર ઉપરથી આસ્તા ગઇ.રૂવે રૂવેથી વાપીયો કામ.વહે વ્યાકુળ થયો તે ઠામ. તે થકો નવ જાએ રહ્યું તપ ધ્યાન. સહુ તેનું ગયું. મદોન્મત થઇ વનમાં ભમે કોઇ પુરૂષ મળ્યો તે સમે. તની સાથે માંડયું ઘર સુત. સ્વામી કરીયે રાખ્યો ભુપ.હાશ વીનોદ કરે ને ઠાર, એમ ત્રણ વરસ ગયાં તે વાર. તે સિદ્ધને બાળક ત્રણ થયા બે પુત્ર એક પુત્રી રહ્યાં ચોથી વળી ઉદર ગરભ વાસ. એટલે કુંવર આવ્યો તે પાસ જઇ કરીને લાગ્યો પાય દિન વચન બોલ્યો તે જાય. મહા રાજ એક થયો બાળ. પાછો આપવા આવ્યા તતકાળ સત વચન. મહારૂં મીથ્યા થાય માટે આપવા આવ્યો આંય,તમારૂં તમને સુખા- રક સહી ઉપકાર કોઇનો ભુલીએનહી. રાજકુંવર એમ બોલ્યો વાણ. સાંભળ રાજા ચતુરસુજાણ; હાપી કરીએ ઉપાકર. પાછું નવ લઇએ

સાગાર, વગર વિચાર્યું કર્યું છે કામ, માટે ફળ ભોગવું આ ઠામ;મેં કર્યું તેવું કરશો નહિ, કરશોતો દુખ પામશો સહી;આ પરવશ થઇ છે મારી કાય મેં તો નર ભોગવ્યા છે આય. ત્રણ બાળક રમે છે બહાર ચોથું છે મુજ ગરભ મોઝાર પાછું લઇને હું શું કરૂં, ફાટયું પેટ તે ક્યાં જઇ ઠરૂં; માટે મેં તો આપ્યું તુંને, તે આપ્યું તે બહુ મને; એમ કહીને આપી રજાય, રાજકુંવર ત્યાંથી પંથે પળાય,સજન સહોદર મળીયાં તહિં.એ વાત કોઇએ જાણીનહિ;અકળગતી પ્રભુની સહી, તેની માયાનો પારજ નહિ,નાર હતી તેનો નર થઇ,નર હતો તેની માયાનો પારજ નહિ; નાર હતી તેનો નર થઇ, નર હતો તે નારી થઇ; એ વાત તો પુરી થઇ, કોટવાળે વજીરને કહી, માટે શેહેરની તપાસજ લે. જશે શહેર રાજાને કહે. તેની માયા રચી આ ઠામ, મોટું શહેરને ઉત્તમ ધામ લોક સરવે રહ્યા ત્યાં જઇ, એ વાતમાં સંદેહ નહિ, તે રીતે શહેર તમારૂં જશે, માટે તમે રહેજો ચોકશી. પરમેશ્વરે રચ્યો છે ખેલ,એ આગળ ઇંદ્રાસન સહેલ, ત્યારે વજીરનું રીઝયું મન, કોટવાળ સાથે બાલ્યો વચન. તમો નજરે જોઇ આવો અહિં પછી પકી ખબર કહાડોને સહી, પછે કરીએ રાજાને જાણ, એવું વજીર બોલ્યો તે વાણ.

દોહરો—કોટવાળ ત્યાંથી ઉઠીઓ, થયો ઘોડેસ્વાર, છડી અસ્વારીએ પરવર્યો, જોવાને તે ઠાર. દીઠી રચના દુરથી જાણ સુરજના અવાસ.જાણે દીનકર ઉગીયો.એવી જોત પ્રકાશ ૨ જોતાં ભુખ ભાગી ગઇધન આહીના લોક, ધન નગરના અધિપતિ. સમિયા સઘળા શોક. લોકે જઇ કહ્યું રાવને કોટવાળ આવ્યો. આ ઠામ જે હુકમ હાય તે કીજીએ, વચન કરીએ પ્રણામ, ૪ બેસારો રતન મહેલમાં આગ્ના કરો જઇ સાય એવાં વચન રાયનાં સુણી, કોટવાળની ઝાલી બાંય. ૫ રતન મહેલમાં લઇ ગયા, મુખ આગળ મેલ્યાં પાન,રકત મણી સુવર્ણમાં

જડી, જાણે શોભ્યા કોટીએ ભાણ. કોટવાળાથી કહેવાતું નથી ચીત કામ થયો તત્કાળ, જગમગ જોત ઝબકી રહી, થઈ રહ્યું ઝાકઝમાળ, ૭ ફુવારા છુટે અત્તર ગુલાબના, બીજી શોભાનો નહી પાર. સુગંધી નાના પ્રકારની કહેતાં નવ આવે પાર. ૮ રાજકુંવર ત્યાં આવીયા, જાણે ઈંદ્રપુરીનો રાય. કોટવાળ ઉઠી ચરણે નમ્યો, કરજોડી એહ ત્યાંય. ૯ કુંવર પ્રતે મુખ બોલીયો, સીરકસ્તાન અમારૂં ગામ. ત્યાં સતવાદી રાજા વસે. જયદસંગ તેનું નામ. ૧૦ તેણે મોકલીઓ મને, કહેવાને એક વાત. રીસ ન કરશો મુજ ઉપરે. તે માંડીને કહું ખ્યાત. ૧૧ કહ્યા પ્રમાણે હું કરૂં, જોડીને બે હાથ. ત્યારે રાજકુંવર બોલીયો સાચી કહોને વાત. ૨૨ શું કહાવ્યું છે રાયજી શી છે એમાં રીસ. જે કહેવડાવ્યું તે તમે કહો. કરતા હરત જગદીશ. ૧૩

ચોપાઇ—ત્યારે કોટવાળે જોડયા બે હાથ. બોલ્યા રાજકુંવરની સાથ. તમો છો દેવાંશી અવતાર. એમ દેવ રચના દીઠી આ ઠાર. કોણ જાતને શું છે નામ. કેમ વસીયા છો આણે ઠામ. શહેર અમારૂં ઉજડ થયું. અહી આવીને વશીઆ સહુ. એક મેણમાં બે તરવાર. કેમ રહેશે તે કરો વિચાર; અહીં શહેર સમીપે વસીયા તમો, કઇ પેરે કરશુંજી અમો, જુધ કરવું હોય જો મન, તો તૈયાર છે મારા રાજન; દગો કરવા આવ્યા આ ઠામ, એ વાતમાં રાજી નહિ રામ, એ વાતતો પ્રતી ઉત્તર દિજીએ પંથ અમારો લીજીએ, ઇશ્વર, આણ એ વેળા સહી, સાચી વાત જો કહો નહિ, લશ્કર નથી મુજ પાસે સરવથી, મારે વઢવું કો સાથે નથી, નથી જોઇતું કોઇનું રાજ; નથી વઢવાનું મારેકાજ નથી તમ સાથે મારે વેહેર, હુંતો બેઠો છું મારે ઘેર, બેઠા ધ્યાનઇશ્વ-રનું ધરૂં સત્ય વચન સાચું ઓચરૂં; સત વચન પાળું પાંસરો, સુખે રાજ તમારૂં કરો; ત્યારે હરખ્યો કોટવાળ મન, માગી શીખ ઉઠયો તે ઠન; ગયો પાછો પોતાને ગામ, વજીરને મળ્યો તે ઠામ, વાતવિસ્તારી

સહુને કહી, જે જ વાત તે સાથે થઈ. સરોવરનું સબળું છે ગામ' ઇંદ્ર સરખો રાજા છે ઠામ. મને ઘણી આબરૂ આપી અહીં સંતોષીને મોકલ્યો અહીં. ત્યારે વઝર થયો નિરાશ આવ્યો તે રાજાની પાસ દંડવત કરીને નમાવ્યું શીશ, પછે મુખ બોલ્યો તે દિશ; આપણાશહેરથી ત્રણ જોજન, ઘણી પાટી ભયાનક વન; ત્યાંતો વસાવ્યું કોઇએ શહેર,દેવ કામદેવતાઇ મહેલ ઇંદ્રાસનની શોભા બહુ. શું મુખે વિસ્તારી કહું; આપણા લોક વસ્યા ત્યાં જઈ, અડધ નગરી ખાલી થઇ કોટવાળને મોકલ્યો તે જાગ્યા જઇને જોઇ આવ્યો બાગ; પછી વાતનો લાગ્યો પાર, તે પણ વાત કહું આ ઠાર, ઘણું રૂપને શોભા વિશાળ. છે કોઇ પરમેશ્વરનો લાલ;કહે હુંકદાંઇડરતો નથી,સુખે રાજ કરોસર્વથી

દોહરા—સુણી વચન વઝરનાં; અચરત પામ્યો રાય; સભાસહુ વિસ્મે થઇ. એ કારણ શું કહેવાય,આપણા શહેરને પાદરે કેણેવસાવ્યું ગામ; એવો એ માથાને કોણ છે, એમ રાજા બોલ્યો તે ઠામ. કોઇ આવું જુઠું કહે, બેઠા સભાના લોક; રાજાને મન નિશ્ચે થયું. પ્રગટયો મનમાં શોક, વઝર વચન મીથ્યા નહી, નિશ્ચે સાચી વાત; રાજા ચીંતાતુર થયો, કઇ પેરે લાગુ ભાત,માનવ તણોનહિ આશરો કોઇ દેવ દાનવનું કામ દેવ રચના તેણે રચી, કીધાં નૌતમ ધામ. કહેપી હું ત્યાં પરવરૂ, મળવા કારણ રામ; કેદ કરી રાખે સહી, તો હાની થાય પુરમાંય. એમ વિચારી મન પીશે. વઝર શું બોલ્યા વાણ;તમો પરથા જુવો સહી; તમે જાતે ચતુરસુંજાણ. એ દેવ દાનવ કે માનવી હ્યોની જઇને પેર; દેવ રચના કોણે રચી ને શું કારણ છે ઘેર, માટે તમે ત્યાં પરવરો, જુવો ચતુરાઇ ચાલાં;કપટી હોય તો પાછા આવજો. નહીતર કરજો વહાવ, મિત્રાઇ તે શું કિજીએ, કોઇ હોય ચતુરસુજાણ કપટીહોય તો મુલ કીજીએ, એમ રાજા બોલ્યા વાણ. એવાં વચન

સુણી રાયનાં, ઉઠયો વજીર તેણીવાર; છડી અશ્વારી પરવર્યો જ્યાં સ્વર્ગપુરી તે ઠાર. દીઠી રચના દુરથી, ઉદેકાર ઉદયોત, પુર વિશે તે પરવર્યો, જુવે દીપકની જોત, બાગ બગીચાને વનસ્પતિ, મહેલઅટારી અવાસ; સુવરણમાં મણી જડયા ઝળકી રહ્યા ચોપાસ જોતો જોતો આવીગયો, જ્યાં મોટાં ઘરબાર; દીઠો વજીરને આવતો, શોભાનો નહિ પાર, અરજ કરી જઇ રાયને, વજીર આવ્યો આ ઠામ;સીરકરતાનના રાયનો, એમ કહિને કરી સલામ,

ચોપાઇ—એવાં રાજકુંવરે સુણી વચન, પ્રસન થઇ બોલ્યો તે ઠન; મોતિ બાગમાં બેસાડો જઇ, હું આવાને આવું તહિ. આગતા સ્વાગતા કરો અપાર, પાન ફુલ, મુકો તે ઠામ, એવાં વચન સેવકનાં સુણી ગયો સામો વજીરણી બાણી કરજોડીને કર્યા જુહાર, બેસાડયો મોતી બાગ મોઝાર, પાન ફુલ સુગંધી મુકી છે ચોપાસ; અતરનો હોજ ભરયો છે તહિં, ફુવારા જારી કીધા છે સહિ; વજીર દીગમુખ થઇ ગયો, શોભાજોતાંજ અચરત થયો. ઠામ ઠામમોતિની ઝાલ, એક મોતિનું નવ થાએ મુલ, એવાં કોટી મોતી ચોપાસ દેવ રચના દેવતાઇ વાસ, માનવ કેરૂં નથી એ કામ, શીતવીણનું કે બ્રહ્માનું કામ; એમ વિચાર કરે જેટલે, રાજકુંવર આવ્યો તેટલે, રાજકુંવર આવ્યોતેટલે, વજીર ઉઠીને લાગ્યો પાય, નિશ્ચે દેવતા એ કહેવાય, એવું રઢીઆળું દીઠું રૂપ, ચંદ્ર સરીખો દીઠો ભુપ ત્યારે વજીર કરજોડી રહ્યો, રાજકુંવરે બોલજ કહ્યો કોણ દેશને શું છે નામ, અરથે આવ્યા આઠામ, ત્યારે વજીરે કરી વિનતી, સીરકરતાનનો ભૂપતિ, જલદસંગ રાજાનું નામ તેનો મોકલ્યો આવ્યો આ ઠામ, વજીર તેના હીએ અમો. અરજ, એક સાંભળીની તમો, આ દેવ રચના દેવતાઇ મહેલ, એ આગળ ઇંદ્રાસન સહેલ, તમે ઇંદ્રાસનના ભુપ, ધરી આવ્યા માનવનું રૂપ, અમારા

ગામનું પાદર સહી, નઉત્તમ રચના કરી આંહિં, જોયે અનેક માનમાને શહિ માટે મુને મોકલ્યો અહી, કીરપા તારી હશે સહિ, તો તેનગર વસવાનું અહિં નહિ તો કોઇ માણુસની થાશે હાણુ. વિપરીત વાત સાચી નિરવાણુ. કીરપા દ્રષ્ટી તમારી હોય. તો રાજા મળવા આવે સાય, એવાં વચન વજીરનાં વશ્યાં, રાજકુંવરે બોલજ કહ્યા, તમારા રાજાને કહેજો સુખદુઃખ શાને તમો ધારો છો સુખ વધુભોગવોતમારૂં રાજ, સાને મનમાં કરો છો લાજ. ચિંતા ફીકર કાંઇ કરવી નહીં, સુખે રાજ ભોગવો અહી, મળવા આવો સુખે તમો એ વાતમાંરાજી અમો, ત્યારે કર જોડી કરી વીનથી આદમને દિવશે અધિપતી,એમ કહીને મંદીર જાય; પાછો આવ્યો જયાં છે રાય.

દોહરો—વીદાય કરી વજીરને પોતે ગયા વીનતા પાસ,હશી વચન મુખ બોલીયો. આજ પોહોંચી મનની આશ મુજ પિતામળવા આવશે જોઇશું અન્યો અન્યમુખ વીજોગના સંજોગ થશે થશે માંહિ માંહેસુખ ઓશીગણુ થાઉ તાતનો, સેવા કરૂં આ વાર, આગતાસ્વાગત કરૂં. તો પામીશ જશસંસાર. ત્યારે મેમુદા ઓચરી, સમરોઅબોલા વાત, જે જોઇએ તે આપશે, થાઓ ઓસીંગણુ તાત અવાં વચન સુણી નારનાં, ધુપે વાળ લઇ નામ. તરત ખબર તેને થઇ,આવીપોચી તે કમતમેમુદા લાખી બે સુંદરી, ત્રીજો રાજકુમાર,હાશ વિનોદ કરે સહી, આવી પોતે ઠાર. મેમુદા ચરણે નમી, લાખી નમી છે સાથ રાજકુંવર ચરણે નમ્યો, જોડી કરી બે હાથ. અબોલા રીઝી ઘણું જોઠી નર નારીની જોડ, ઘણી પ્રસન મનમાં થઇ, પોચ્યા મનનાકોડ આ કોણુ બીજી પ્રેમદા, કુંવર કહે મુજ નાર, તે પણુ જોઇ રીઝી ઘણું પ્રસન થઇ તે ઠાર ખોળામાં બેસાડીઆં, નર નારી બેઉ સાથ. હશી વચન મુખ ઓચરી માથે ફેરવ્યો હાથ કેમ સમરી મુજને તમે

કેમ બાન્યો મુજ વાળ; શી ઇચ્છા છે મન વીશે, તેમાગીલ્યો તત્કાળ માતાજી આપો તમે,તે કાર્યથી નવ અપાય;સ્વર્ગના સુખ ભોગવીએઅહી તે તમ તણો મહીમાય. આ મેમુદા તમારી દીકરી, તેને મળવાનું થયું મન;સમરણ માત્રમાં આવ્યા તમો, ધન ધન આજનો દન. માતાજી એક બીજી વીનતી. માત પીતા છે જેહ; તે જોવા આવે છે બાગને, તેથી આણંદ વરસ્યો મેહ, ઘણે વરસે જોશું અમો, માત પીતાનું મુખ વીજોગના સંજોગ થશે, જોઇશું અન્યો અન્ય મુખ. એવી આજ્ઞા શું કરું, તો થાય જગમાં નામ; એબોલા કહે ઇચ્છા હોયતે, આપુ આણે ઠામ

ચોપાઇ—માતાજી મળવા આવે પીતાય, તેને ઓશીંગણ આણ બાર કોશ અહીંઆથી ગામ, રચના કરવી બહાર મુકામ, એકેકોશને છેટે સાર, તંબુ તણાયો ઝાકઝમાલ; રંગબેરંગ જુજવી જાત, ભક્ષ ભોજન તેથી વીખ્યાત. બીછાનાં રંગબેરંગી સહી, કીનખાપ મુખમલ સીવાય નહી, તે બાર કોસ લગી જાણ. તે ઉપર ચાલી આવે રાજન આબરૂ આપું મુજ તાતને,છું ઉમેદવાર મળવા તાતને, અબોલા ત્યારે હરખ્યાં મન, રાક્ષસને રજા આપી તે દન. જરી તણા તંબુ જઇ કરે એકેક ગાઉને છેટેધરો,કીનખાપ મલમલના સાર જમીન ઉપર પાથરો નીરધાર. તસુ જગા કાંઇ ખાલી નહી, જાવો કરો તે વેગે જઇ,એવાં અબોલાનાં સુણી વચન, સજ થયા સહુ રાક્ષસ જન. દેવતાઇ માયા તે વાર, ધારી વસ્તુ કરે તે ઠાર દેવ રચના કરી તે ઠામ, કીધાં તંબુ ને ઉત્તમ ધામ, ખાનપાન ભર્યા તે જાગ્ય, આવીને લાગ્યાતે પાય સીધ કામ કરી આવ્યા હમો, જે જે ફરમાવ્યુંતમો.તેવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી અબોલાએમુખ વાણી ભણી. કહ્યા પ્રમાણે કીધુંતહી. ભણી બેઠા અબોલા મઇ, વળી કદાપી પડે જો કામ, તો તો સમરજો આણે ઠામ. એમ કહી અબોલા જાય, રાજકુંવરને હરખ ન માય,દેવ રચના આરંભમાં થઇ, એવી રચના નવ જાએ કહી; રંગબેરંગી પાથરીઆ

પાટ, શોભી રહી રસ્તાની વાટ. લોક જોઇને આવ્યા તહી, રાજકુંવરને વાત કહી; હવે વાત અહીંયાં રહી. વજીર ગયો ત્યાં શી ગત થઈ. છઇ જલદ રાજાને પાય. સઘળી વાત કહી જ્યાં રાય; મેહેલ બાગ રાજાનું રૂપ, ઇંદ્રપુરી ઇંદ્રાસનનો ભુપ; તેસિવાય કોઇ બીજું નહિ, તમને કહું નિશ્ચે કરી અહીં, નથી તેથી તેને કોઇ સાથે વેર, આદર માન આપે બહુ પેર; સફળ જનમારો માહરો કરી. તમ પાસે આવ્યો પાછે ફરી, નિમકહલાલ કરવાને કાજ, નહિતર ત્યાં રહેત મહારાજ. એવાં વચન વજીરનાં સુણી. સભા સહુ અચરત થઇ ઘણી, રાજા રીઝ્યો અતિશે કાય,આનંદ તેના અંગ ન માય.

દોહરો—ગુલબંકાવળી પણ છે ત્યાંહી, સભાતણે મોજાર; તેણે વાત સહુ સાંભળી, કરવા લાગી વિચાર. તે નરતો વિશ્ચે સહી, મારા ફુલતણો હરનાર; જોવી રચના મારે ત્યાં જઇ, જયમ નિસ્ચે કરું તે ઠાર. ત્યાં જલદ રાજા રિઝીયો, જોઇ મહેલ બાગ; ધન ધન તે નરને સહી, જેણે રચના રચી અથાગ. વખાણ વજીર કરે ઘણાં, જોઈએ તેતો આ ઠાર; એમ સ્વારી તૈયાર કરી, ઘડી એક મોઝાર, એવાં વચન સુણી રાયનાં,હલકારા દોડ્યા ચોપાસ; ઠામ ઠામ જાહેર કર્યું સેનાપતિ જે વાસ. ઉમરાવ અમીર સરવે મળી, થયા ઘોડેસ્વાર; હસ્તી સહિત ટોળે મળ્યા. રાજાને કર્યો જુહાર, છડી સ્વારીએ નિસર્યા. માણસએક હજાર; રસાલો સહુ પોતા તણો. નિસર્યો શેહેરની બહાર. અમીર સહુ પોતા તણા, વજીરને કોટવાળ, પુત્ર ચાર સહુ પરવર્યા, જોવા કારણ તે ઠાર, ગુલબંકાવળી મરદ સહી. તેનું બહુ પરાક્રમ; રાજા ચાલ્યો જોસમાં, ઘોડા ઉપર અસવાર, પુત્ર ચારે સુખ આગળે. છત્રીસ વાજાં વાગે તેઠાર;ઘણી શોભાથી પરવર્યા,જોવા કારણે રાય, રાજાનેહરખ ઘણો, હઠારે જોઉં એની કાય; તિરવા બે ત્રણચાલિગો; ત્યાંદીઠો નૌતમ ધામ;

બિછાનાં નાખ્યા મુખમલનાં, દિઠાં તેણે ઠામ, તંબુ દિઠા જરી તણા. જાણે ઝળકે ભાણ જરી મંજરી કસબી તણા, ઉદેકાર ઉદ્યોત, જોઈ રચના વિસ્મે થયા, બિછાનાં અમુલ્ય જોત, તંબુતણી ઉપમા શી કહું, ઇંદ્ર સભા સમતુલ્ય, હરખ ઘણો થયો રાયને, જોતામાં છે અમુલ, વજીર પ્રતે વાણી કહી, તમે બારેકાશ પોહોચે મુકામ, ત્યારે, આ કોણે રચી; દેવપટનો મુકામ, રચના ત્યાં નઉતમ થઈ. અચરજ થયો વજીર આ નઉતમ ખેલ નવો થયો, કાલે નહોતું આણે તિર.

ચોપાઇ—એમ કરતાં આવી આવ્યા પાસ. ચરણે આવી નમ્યા તે કાળ, કર જોડીને બોલ્યો તે દિશ જલદ રાજાને નમાવ્યું શીશ આ વિશ્રામ ઠામ કર્યા તમ કાજ, એ સ્થળે વિશ્રામ કરો મહારાજ ઘડી એક ત્યાં સુખીઆ થાઓ પછી ત્યાં મળવાને જાઓ. આગતા સ્વાગતા તમારી કીજીએ, લાહવો લાખેણો લીજીએ એમ કહી લાવ્યા પાસ રાજા મનમાં અચરજ થાય અસ્વારી રાખી તે રાય, પોતે ગયા તંબુ માંય, શોભા જોતાં અચરત થયો. કહો ભાઇ આતે શું કરો. અચરત પામ્યા સઘળા લોક, સમ્યા તેના મનમાં શોક, કવી કહે શું કહું કથી, તેની શોભાનો પારજ નથી સંક્ષેપે કર્યો વીસ્તાર, એથી શોભા બીજી અપાર, દેવ સરખા તેહાં વીસમે થાય. સહુ રચના જોઇ તે રાય. ખાન પાન સેવાને ફુલ સુગંધ બેહકી રહી છે અમુલ. જલદરાય બેઠા ત્યાં જઇ. જાણે ઇંદ્ર શોભા છે લહી ચાર ઘડી ઠરવા તે ઠાર. પછી સ્વારી કરી તૈયાર. ત્યાં આબરૂ મુજને દિધ. સફળ જનમારો મારો કીધ, ક્યારે જોઇશું એનું મુખ. ધન ધન એની ગાની કુઃખઃએમ કહીને નિસર્યો બહાર. સર્વ લુંટાવી દીધું તે વાર. મુખમલ બીછાનાં જરીનાં કાસ સર્વ લુંટાવ્યું તે ઠામ રાંક લોક બહુ ન્યાહાલજ થયા જલદ રાજા બહુ વિસ્મે થયા. ઇંદ્રાપુરી આસરે કામ, અનગલ બેઠ

હશે દામ. ગણતીમાં કાંઇ આવે નહિ. કેમ લુટાવી દિધું અહી ત્યારે ચાકરે જોડયા હાથ અરજ કરી બોલ્યા તે સાથ. તમારે મન અમુલખ સહી. મારા રાજાને વિસાતમાં નહી. સોનું રૂપું ઝવેરનેલાલ.હિરા મોતીને પરવાળ. સ્ફાટીક મણીને લીલાં મણી.જડીત મહેલની શોભા ઘણી. તેને મનથી તરણા માત્ર તમ ઉપર કઇ ખેરાત. એ હુકમ પ્રમાણે કીધું અમો. સુખે આગળ પધારો તમો અચરત પામ્યા સર્વે જન. વળી આગળ ચાલ્યા રાજન. ઝળકારે ઝબકારો થાય. તેથી રાજા ઘણો અકળાય.

દોહરો—જસરાજા અચરજ થયો. વળી આગળ ચાલ્યો જાય એક કોશ વળી ચાલીયો. ત્યાં દીઠી રચનાય.બમણું કામ પેલા થકી. બીજાંનાં શુભ અમુલ્ય; તેની રચના શી કહું, વળી સુરજની સમતુલ્ય. જળહળ જોત ઝળકી રહી, ઘણા ચિત્ર વિચત્રિ કામ રાક્ષસ જાત સર્વે મળી, તેને કીધો દંડવત પ્રણામ આગતાસ્વાગતા ઘણી કરી, દીધું પણ એક માન; અબિલઅરાસ મેવાફુલ, તેવાં ફળને પાન એકચડી તેમાં કરી, વળી ત્યાંથી નિસર્યા બહાર; તે પણ લુટાવ્યું સહી ઘડી નવ લાગી વાર. ત્યારે રાજા મુખથી બોલીયો,શું કરો છો આ કામ, મારા ખાવીંદના હુકમથી, તમપર ખેરાત આઠામ કશી ગણત્રી એની નથી નથી ખજાને ખોટ, હિરા ઝવેરના ઢગલા બારણે, તેને શી વાતની ખોટ, એ હજુરી રાયથી, ન દીઠી તે રચનાય, લુટાવી દીએ એક પલકમાં, તે જોઇને વિસ્મે થાય. એમ વાત કરે તહીં આણંદ અંગ ન માય, તાજલસુખને ખબર થઇ, કે આવ્યા મુજ પિતાય.

ચોપાઇ—ઘણું પ્રસન થયા તે વાર. પોતે સ્વારી કરી તૈયાર મળવાને સામા પરવર્યા હરખ ભરી પોતે સંચર્યા, દિવ્ય વસ્ત્ર સજ્યા શણગાર, શોભા કહેતાં નવ આવે પાર, કામદેવ સરીખું રૂપ.

ઈંદ્રની સરખો દીસે ભુપ છડી સ્વારીએ આવ્યો તહી. એક કોશ સામો તે સહી, જરદ રાયે જાણી વાત, રૂવે રૂવેથી થયો રળિયાત ધન ધન મારે આજનો દન પરમેશ્વર થયા પ્રસન્ન. ઘેર બેઠે ગંગા મળી, જોતામાં પાપ જાશે પજળી. આહા પુન્ય તણો નહિ પાર, સામો મળવા આવ્યો આ ઠાર. એમ વિચાર કરેછે રાજ કું વર ઉભી છે ત્યાં. જાણે બીજો દીનકર સુર. એવું ઝળકે મુખપર નુર સભા સરવે ઝાંખી થઈ.કોઈથી સામું જોવાયે નહી, જાણે ચીતરામણ લખીયાં ભીંત. એમ થઇ ગયાં સઉનાં ચીત. જરદ રાજા ઉઠયા જેની વાર. અન્યો અન્ય કર્યા જુહાર. પ્રેમ આલીંગન થઇને મળ્યા.દુઃખ હતાં તે સઘળાં રાજકુંવરે કરી વીનતી. ભલે પધાર્યા, પૃથ્વીપતી ભલે પધાર્યા આણે ઠામ પાવન કરો આવી મુજ ધામ શરણે આ-વ્યા તમારે આજ. પુરણ ભાગ્ય અમારે કાજ જાણી કરૂણા કી-જીએ. જશ મહીમા અમને દીજીએ કરૂં સેવા હું રૂડી પેર. આજ પધારો મારે ઘેર, સેના સહિત ચાલો મુજ સાથ એમ કહીને જોડયા બેહાથ એ સાચું સ્વપ્નું કહેવાય, બંકાવલી સરવે જુવે છે ખ્યાલ તે પણ મનમાં થઇ ખુશાલ. એ નર સિવાય બીજો નહિ. જોઉ ચરચા શું થાય અહીં એમ જોઇ સૌ અચરજ થાય. ઉઠી ત્યાંથી સરવા સભાયે. અસ્વારી થઇ તૈયાર, આગળ રાજા પાછળ રાજકુમાર છ-ત્રીસે વાજાં વાગે સહી બીજી શોભા નવ જાએ કહી, એ રીતે આવ્યા પુર પાસ જાણે શેભા સુરતે પ્રકાશ,

દોહરો—દીઠી રચના ત્યાં દેવીની, ઉદેકર ઉદ્યોત. જાણે કોટ સુરજ ઉદે થયા. જાણે જલહલ જોત બાગું બગીચા રાવટી. જાણે અટારીને માલ, કામ બધું સોના તણું. માંહે જડયા હિરાને લાલ. ઘ ડાહ્નને કાંગરા, સોના કેરી કોર, દશ કોશની વરતી તહી, તે શોભ

અપરંપાર. વસ્ત્ર ઝાડ ઝળકી રહ્યાં. સોના રૂપા કેરા વિલાસ:માણેક લાલ લીલામણી. ને ચારૂ ઝગકે લાલ. કવી કહે શું વરણવું દેવતાઇ સઘળું કામ, શી શી રચના લખું, એ રચના એ ઠામ. દીગમુંઢ સઘળા રહ્યા એ કારણ શું કહેવાય અવતાર સફળ સઉના થયા એમ કહીને જોતા જાય તે જોતા ચાલ્યા સહુ. અલી કુંચીને બઝાર બાગ બગીચા રાવડી. આવ્યા મહેલમાં તે ઠાર રાજકુંવરે હુકમ કર્યો. હીરા બાગ કરો તઇયાર. ઉતારો તેમાં રાયને. તેમાં શોભા અપરંપાર જાણે કોટી દીપક પ્રજળિયા. જાણે ઝળકી હિરાની જોત. બીજી રચના તેમાં ઘણી.ઉદકાર ઉદ્યોત. જરીના બીછાના તકીઆ તિહાં, તેમાં પણ હિરાના કામ. બેસાડયા તેમાં રાયજી. ઇંદ્ર શોભા તે ઠામ. ફુવારા જારી કર્યા. ગુલાબ અત્તર જ્યાંહ સેન ધારા છુટે તહીં. સુગંધ બહેકી રહી ત્યાંય બીજાં પુષ્પોનો પારજ નહી.તરેહતરેહના તેલ. ભરી છાબ ત્યાં પુષ્પઓ. થઇ રંગ રેલ. ભક્ષ ભોજન મુકયાં મેવા ફળ પકવાન આગતા સ્વાગતા કીધી ઘણી કરાવ્યા અમરત આહાર રાગ રંગ પછે ત્યાં થયા. ગુણકા નાચે તે ઠાર. આનંદ સહુને અતી ઘણો ખુશાલી સહુને અપાર. ગુલબંકાવળી દુખ ધરે તનો કહુ મહીમાય

ચોપાઇ—ગુલબંકાવળી ધરે છે દુ:ખ ઉતરી ગયું તેનુ મુખ. એ તે શું કાજ કીરતાર. મારી સઘળી રચના આ ઠાર. મેહેલ બાલ બગીચા સહી. કોણ ઉચકી લાવ્યું અહી. મરત લોકમા એ કેમ થયું. એવું દુ:ખ કોણે મુજને દીધું.એ રીધ સીધ મારી સહી. કેમ કરીને આવી અહી.માટે કુંવ્ર તણો એ નીસ્ચે ચોર.આ દુ:ખ મોટું ઘનઘોર એ કઇ પ્રકારે આવ્યો અહી મુજને તો અચરત સહી. એમ ઘણી દુખીઆરી તે થઇ,પછે પાંચ પરી તેડી તહી. ગુપ્ત કરી તે સાથે વાત આતો મોટા થયો ઉતપાત. સર્વ વસ્તુ આપણી આંય. એ તો

કારણુ શું કહેવાય. આ દેવતા કેરો કોપ આપણો દેશ થયો અલોપ મતી ભંગ થઇ પરી આય. નથી સુઝતો એક ઉપાય તમો જઇને જુવો તડી, આપણી વાડી છેકે નહી, ચાર ઘડીમાં લાવો તપાસ, પછી ફરી આવો આ અવાસ. વચન વિનતાનું મસ્તક ધરૂ, ગગન મારગે પ્રવેશજ કરૂં, ઉઠી વિદ્યા તેને શી વાર,પવન પહેલાં જાઓ ને ઠાર એવો પરી તણો મહીમાં, ચાર ઘડીમાં પડાતી ત્યાય. બં-કાવળીનું જેછે ગામ, વળી ફરવે જાહાંછે મુકામ. ફરી વળી ને ચારે પાસ, દીઠી રચના પહોંચી આશ. રતીભાર કાંઈ ઓછું નથી,ધારીને જોયું સરવથી,ત્યાં નીશાની પોતાની કરી. પછી ઉઠી ચાલી સુંદરી ચાર ઘડીમાં આવી તે ઠાર, ગુલબંકાવળીને કર્યો જુહાર, આપણી વાડી મહેલને બાગ. સર્વે અનામત છે તે જાગ, એમાં અહીં અંતર નથી. એ નીશ્ચે વાત સાચી સર્વથી. કોઇ દેવતાએ રચ્યો આ વાર એવાં વચન સુણી તે ઠાર, ત્યારે હરખ પામી અંપરંપાર, ચરચાં જેવા બેઠી તહી,હાસવીનોદ થાય છે સહી, ઘણી ખુશાલી તેને મન. નચીંત થઇ બેઠા સહુજન,રાજકુંવરે પછે કાઢી વાત, ભાગવા સૌના મનની ભ્રાંત.

દોહરો—ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો,સુણીએ રાયજી વાત. હકીકત તમારી કહો, ભાગે મન ઉચાટ રાજરીતી શી રીતે કરો;છો પ્રજા તથા પ્રતીપાળ, નારી ફરજ તમને સહી. તે કહો માંડીને વાત. પ્રધાન તમારો ડાહી હશે, કોટવાળ હશે તેણી વાર તે સર્વે કહો તમો, પછે અમ કહેશું અમ વાત ત્યારે જલદસિંગપછીબોલીયો સાંભળો રાયજી વાત. એ હકીકત માંડી કહું, ચીતમાં લાવો ખ્યાલ.

ચોપાઇ—સુણો રાય ચતુરસુજાણ, ખાતરી વીણા ઇએ સનતાન, રાજ ચલાવું રૂડી પેર. ઘણી અસખત છે મારે ઘેર પ્રધાન

કોટવાળ છે રૂડી રીતે ઘણું ડાહ્યા છે ચીતે, ઘરમાં તરૂણી છે એક તેને પુત્ર ચાર વિવેક તે પુત્ર અમારા આગળ સહી, તેના ગુણનો પારજ નહી, કહું તે કામ કરે છે તરત નથી લાવતા મનમાં ગરવ

દોહરો—ત્યારે રાજકુંવર પછે બોલીઓ કહી તમોએ સત્યજ વાત, ચાર પુત્ર તમો કહો. પણ મેં સાંભળ્યા પાંચ. તમો જે ચાર કહો છો સહી. તે અચરત સરખી વાત, પાંચમો પુત્ર કહો કયા ગયો સાચુ કહો વીખ્યાત. જલદસંગ ત્યારે બોલીયો, સાંભળો રાયજી વાત. પાંચમાની વાત કહેવાની નથી, તેમાં ઘણો ઉતપાત. જન્મ થયો તે પુત્રનો. જોશીએ કર્યો વીચાર, આ પુત્રને જોતાં અંધ થશો એ અચરત સરખી વાત. માટે દેશવટો દીધો એ પુત્રને, કહાડયો જંગલ મોઝાર. વજીર સાથે પરવર્યો, રક્ષા કારણ સાથ. ત્યારે રાજકુંવર પછી બોલીયો. કેવું હતું તેનું રૂપ. નામ.તેનું શું હતું, તે વિસ્તારી કહો ભુપ જલદસંગ ત્યારે બોલીઓ. શું જાણું એવું નામ. વજીર પછે તેડીઓ, સાચું કહો આ ઠામ, તે વજીર આવી ઉભો સહી, કરજોડી કર્યો પ્રણામ શું ફરમાવો છો રાયજી, એમ કહીને નમ્યો. તે ઠામ રાજકુંવરે પછી ઓળખ્યો, નિશ્ચે વજીર કહેવાય, એણે પાળી મોટો કર્યો. એવો નિશ્ચય થાય, ભણાવ્યો ગણાવ્યો છે મુને, ઘણો કીધો ઉપકાર. એમ વીચારી મન વીશે, પુછ્યું સભા મોઝાર. પાંચમો પુત્ર રાજા તણો. તે સોપ્યો અમને જાણ, તેનાં નામ કળા ગુણ ચાતુરી.ધારીને કહો મંડાણ. પછે વજીરે કહ્યું, જે પુર્વે હતી વાત, તે સાંભળીને હરખીયા, ખુશી થયા સહુ સાથ ત્યારે વજીર કહે સહુ સાંભળો, કહું અચરજ એકવાર, પાંચમો પુત્ર જે હતો તેવો છે આ રાજકુમાર. એ કાન્તી ચતુરાઈ તે તણી, રૂપ રાગનું રંગ, મેં પરીક્ષા એની કરી પાંચમો પુત્ર એ સંગ, મારા પુન્યે ઓળખ્યો, સાચી કહું છું વાત, મહારાજ, એ ખોટી કહો, વીસ્તારી કહો વાત,

ચોપઇ—નીસાની એધાની સહુ મળી, મળ્યા અન્યો અન્ય પોતે વળી,તમને મળવાને તેડે છે તહી, વેગે કરીને ચાલો વહી.એવાં વચન સેવકનાં સુણી, ખુશાલી વાધી મનમા ઘણી, તે વિનતા નણું ઘણું દુઃખ, જાવા ચાલ્યાં મા પુત્રનું મુખ,વધામણીમાં આપ્યા શણુ-ગાર. સુખપાલ ઉપર બેઠા તે ઠાર. માતા પુત્રને મળ્યાં તહી શોભા જોતાં દીગમુઢ થઇ. રાજકુંવર જઇ નમીયો પાય.હું તો પુત્ર તું મારી માય.દીઠું મૂખ ને દુખ ગયું, વીસરી, ફેરેફેરે તેથી રાણી ઠરી,માતા પીતાને બીજા ભ્રાત, કરવા લાગ્યા ગુજરી વાત.

દોહરો—માતા પીતા મુખ બોલીયાં, કુળ તારણ તું તન. પ-રણાવીએ તુને પદમણી, વનીતા રૂપ રતન,સંસાર તણું સખ ભોગવો ઘણું દુખ પામ્યા રાય, એમ કહી રોઇ ઘણું,ભરે આંખ્ય તેની માય, અરે માતાજી ચિંતા તજો, બે પરણ્યો છું નાર, એતો દાસી તમ તણી કહોતો લાવું આ ઠાર, ત્યારે માત પીતા હરખ્યાં ઘણું, જોવા ઇચ્છું છું મુખ. દીકરા દેખાડો વહુ મુજને. તોતો જાએ દુઃખસજન સહુ ટોળે મળી. એમ કહે છે વારંવાર, વહુ જોવા ઇચ્છે સહુ.તે દે-ખાડો આ ઠાર રાજકુંવર ગયો મહેલમાં જ્યાં વીનતાનો વાસ.ચરણે લાગી બેઉ ચંતની. સનમુખ ઉભી બેઉ પાસ, માતાપીતા પાસે આવીયાં. મળવા કુટુંબ પરીવાર તમને મળવા તેડે તહીં.માટે ચાલો બંને નાર. ચક નાખીને બેસજો. નવ દેખાડશો કાય. ત્યારે તમને પુ-છશે. મારાં માત પીતાય હોજલ પડદો શો મુજ આગળે. તમો ફર, જન થયાં આજ. ખોળે બેસો આવી કરી. માબાપની શી લાજ તે વારે તમે બોલજો. અમારો સફળ અવતાર. તમારા દરસનની ઇચ્છા ઘણી. ચરણે નમું આ ઠાર. ગુલામ અમારા આર છે. તેને કેમ દેખાડું મુખ. એવું શીખવીને આવીયાં જ્યાં બેઠા માતપીતાય. રાણી જણુગાર આવ્યા તહીં. મેસુદા નાખા બે નાર.ચક નાખ્યોલાં

દાશીએ. એડી પડદે એ નાર. ત્યારે રાજા રાણી બોલીયાં. તે વેળા તે ઠાર. હાસ વચન મુખ બોલીયાં. શીદ ધરો છો લાજ. તમો મુજ પુત્ર સમાન છો. આવીને બેસો આજ આ કુટુમ મેળા છે સહી. નથી અપરાધી કોઈ અન્ય.માટે આડા નીરખે થઇ.એમ બોલ્યાં રાણી રાજન

ચોપઇ—ત્યારે દાસીબોલી તહી. તમે કહ્યું તેમાં સંદેહ નહી. માત પીતા તણી શી લાજ. પણ એક અચરજ સંભળાયું આજ. ફરે પુત્ર તમારી સનમુખ. તેને નહી દેખાડુ મુખ. મારા દેશમાં આવ્યા એહ.રમવાને મન આણી નેહ.હારજીતની પાડી હોડ રમવા માંડું તે ચારે કોડ. એ સરવશ હાર્યા મારે ધામ. છેલી બાજીએ થયા ગુલામ બાર વરસ મજુરી કરી. ચતુર વરનેતો હું વરી. કરજોડી ઉભા મુજ પાસ. માગી રજા આણી ઊલાસ.બાર વરસ ગયાં છે વહી. હવે રજા આપો ઘેર જઇએ સહી. જાણે દીધું જીવતદાન લાચાર થઇ બોલ્યા એમ વાણ. માત પિતાને મળીએ જઇ. કરજોડી એમ વાણી કહી. ગુલાગી કામ દીધા છે સહી, એ વાતમાં સંદેહ નહિ. નહિતર બોલાવી પુછો તાત. પછે માનજો સાચી વાત. જોઇને કહાડી મુકો તમો. તો તો આવી મળીએ અમો. એ વાતનું મોટું દુઃખ. ગુલામને કેમ દેખાડું સુખ, ઇશ્વરની આણ સાચી વાત. ના માનો તો જુઓ સાક્ષાત અચરજ પામી સજનને તાત. આતો અચરજ સરખી વાત, તે ચારે જણા શરમીંદા થયા. નીચું જોઇને ત્યાં ઉભા રહ્યા. માનભંગ થયા તે વાર. નીચું જોઇને નીસર્યા બહાર ભાગ્યો તેહ તણે હંકાર પછી ચકથી નીસર્યાં બહાર. જાણે વીજળી ઉતરી આકાશ તેથી રૂપ ઘણું પ્રકાશ. દેવરૂપ વેશ ધરી કરી બંને નારી ત્યાં વળી સાસુ સસરાને લાગી પાય.કરજોડી ઉભી તે ઠામ.અમો દાસી તમારં આ કામ જે ફરમાવો તો કરીયે કામ રાણીએ કર મુકયો શીર

અખંડ શોભા દીધી આકાશ, પદમણી સ્ત્રીમાં કાણુ માત્ર, ઘણું રૂપ ને ગોરૂ ગાત્ર, તૃપ્ત થયાં જોતામાં મન, ઘણી ખુશાલી વાધી તે દન. રાજા રાણીએ આપી રજાય. રાજ સભામાં જાઇ. બેઠા રાય પાંચમા પુત્રને પાસે લેઇ, પછે મહેલમાં વીનતા ગઇ. શું વીત્યુભાઇ તમારી કાય, તે સહુ વીસ્તારીને કહો આય. ત્યારે રાજકુંવરે સઘળી તીહાં કીધ, રાજાએ સુણી સરવ લીધ વાત સાંભળી અચરજથયા, પછે રાજાએ બોલજ કહ્યા, પછે ચાર પુત્રને બોલાવી કરી. ચતુરાઇ ભલી તહાં તમે કરી, ન આપત ફુલ તો વાતજ થાત, પછી તારે ઘસવા પડત હાથ,

દોહરો—હવે બચન કુંવરના સુણી, અચરજ પામ્યા મન, ધન ધન તારી બુધને, વળી પરમેશ્વર અસન તેં નામ વધાર્યું પુર વીશે. બોશીંગણુ શું થાઉં આજ. તેં દુખ વેઠયું કામ ઉપરે, ફુલ લાવ્યો મુજ કાજ શાબાશ કહે સઉ વરણુ અઢારેલોક માગી રજાને સરવર્યા. સમીયા સહુના શોક, પછે જલદ રાજા બોલીયો, પુત્રનીસાથે વચન. સીરકરતાન આવો તમો, તો હરખે મારૂં મન. રાજ પાટ આપું તમને, તેથી રહેશે મુજ નામ. માટે સાથે આવો તમો, એમ બોલ્યા તે ઠામ, ત્યારે રાજકુવરે વીનતી કરી. એમ કેમ થાએકાજ. તમ છતાં અમે બેશીએ. તો ચાય કુળને લાજ, નીત મળવાને આવશું ને રહેશું આણે ઠામ. એમ કહીને ચરણે નમ્યો પીતાને રાજકુંમાર, જલદ રીઝયા અતી ઘણું પુત્રનાં સુણી વચન રજા માગીને પરવર્યો, પુર વીશે ત્યાં રાજન ત્યાં નીરદોષ નિશાન ગડગડે ગગન વીશે સુર જાય, પુર વળાવી પરવર્યો. આનંદ અંગ ન માંય રાજપાટ રાજાજી કરે કુંવર રહ્યા તે ઠાર. એ વાતુ રહી એટલે બકાવળી શું કરે વિચાર વરચા તેણે સઘળી જોઇ લીધો સઘળોપાર.

ધન ધન છે એ નરને. એમ, મનમાં કરે વિચાર. એવાં પ્રાક્રમએ કર્યાં તે કરી ન શકે નિરધાર મરત લોકનું માનવી ઈંદ્રાસરખાંકા ચતુરાઈનો કાંઇ પાર નથી એવી જોડી નથી જુગ માંય વરત ભં માર કર્યું એનો ઝાલ્યો હાથ. વળી વીંટી મારી હરી ગયો, ધનધ એની જાત. મારે નર તેને હું વરૂ એવો નથી સંસાર. એમવિચા મની વીશે, કાગળ લખ્યો તે ઠાર. વીંટી રાજકુંવર તણી ઘાલીગ હતો જે હાથ. બન્ને વાનાં મોકલ્યાં સંગેપરૂ પરી સાથ આ આ કરી આવો તમો રાજકુંવર છે જયાંહી, પ્રતીઉતર લખાવી કરી,આવ હું છું અહીં.

ચોપાઇ—એમ કહી ચાલી તેણી વાર. જયાં પોતાનો હ ઠરાવ. જીવ રહ્યો રાજાની પાસ. કયારે પોચશે મનની આશ.દાસી સોંપી ગઇ કામ, તે તો ગઇ રાજાને ધામ, વીંટી કાગળ આપ તહી. એકાંત જોગ ભેદ. તે સહી. અચરજ પામ્યો મન મોજારવી દીઠી પોતાની તે વારે ત્યારે ગુલબંકાવળી સાંભળી તહી તેના કર ઘાલીતી લઇ, નખ શીખથી હરખ્યું અંગ. મોત પાંમ્યો થયો આન વીંટી જોઇને વ્યાકુળ થયો, તે વનીતા પ્રત્યે બોધજ કહ્યો કો મોકલીતુજને નાર. કયાંથી કાગળ લાવી આ ઠાર, ત્યારે તેણેજોડ હાથ, પ્રતી ઉતર કર્યા તે સાથ ગુલબંકાવળી પરીનું નામ.તેણે મે કહી આણે ઠામ. વીંટી નીશાની તમો કીજીએ. આ કાગળનો ઉત દીજીયે, એવાં વચત વીનતાનાં સુણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણ કાગળ લઇ રૂદીયાશુ ધરી. વાંચવા માંડયો હેતજ કરી.

દોહરા—પ્રતી ઉતર પાછો લખ્યે, તે સઘળી સાચી વાતકુ લીધું બગાનથી, જોયો બાગ સાક્ષાત સાતમે મહેલ હું ચડયો દીઠી તમને નાર. પગથી મેં શીખા સુધી, શોભા જોઇ અપા નીદ્રાવશ તુ તારૂણી. મે નીરખી તારી કાય. મોહ બાણુ વાગ્યું સ

મારા રૂદીયા માંય. આશકનું ચાલે નહિ, હામ કર્યું લગાર; દિલ નહિ રાજી એહનું. તો મારી નખાવે તે ઠાર. કદાપી આંશક રીઝીને, અપશે તન મન ધન, નમી ચિત્ત તમ આગળ ધરે, કરે તે મન પ્રસન આ કામ નિસ્ચે કરૂં, એક વાંટી બદલી મેં તજયો, તરત તમારો ઠામ. જો માસુક રીઝશે મનમાં, તો કરશે ભેટ અપાર જમીન ફોડીને પરતરે, તે નવ ડરે લગાર. એ વખત ત્યાં આવીયો, ઘણી ચતુરાઇનું કામ; હવે એ સહેલું નથી. મુસ્કેલ છે આ કામ. કૃપા દ્રષ્ટી હશે તમ તણી, લખીત પદાર્થ હોય; તો તો મળશું એકઠાં. તે કહી નહી શકે કોય એમ લખીને પત્ર આપીયો પત્ર પરીને હાથ; ગમતે તે ઉડીગઇ, ચાલી પોતાને સાથ પછી બંકાવળી કને ગઈ, ચરણે નમાયું શીશ; કાગળ મુખ આગળ ધર્યો તે વેળા તે દીશ પ્રસન થઇ મનમાં ઘણી ઉમેદ વાપ્યો મન, ઉકેલીને વાંચીયો . હરખ ધરીને તે દન. પ્રતીઉતર માગી કરી પ્રસન થઇ ઘણી નાર, ધન્ય એ પુરૂષની ચાતુરી ધન ધન તુજ અવતાર તે નરને તેડું અહી, બત્રીસ લક્ષણુ જોડ. પરણીને થાઉં પ્રેમદા, તો પોચે મનના કોડ આશકનું ચાલે નહિ, માશુક આગળ લગાર, માટે વીંટી મુકી ગયો, ધન ધન રાજકુમાર. હવે તેડાવું તે નરને, રસીક રૂપાળુ મુખ, હને જોયું એનું પારખુ, તેડીને ભોગવીશ સુખ.

ચોપાઇ—એવું મન વિચારી કરી, સાહેલી સાથે વાણી ઓચરી, અબોલાને લાવો અહી, તેથી કામ થવાનું સહી. સુણી. વચન ગઇ તે દાસ. આવી અબોલા કેરી પાસ, મુકી તેણે વાણી કહી, ગુલબં-કાવળી તેડે છે તહી માટે ચાલો મારી સાથ, એવી મુખથી કહી તે વાત, અબોલાં ધ્રુજવા લાગી મન, કંપ આવ્યું શીર વિધન. મનમાં

હીમત તેણે ધરી, ચાલી સાહેલી સાથે પરવરી; ગઈ બાગમાં વિનતા પાસ એક અબોલાને બીજીદાસ. રૂદન કરતાં દીઠી નાર, મુખ ઉતરી ગયું તે વાર, શું દુખ તમને થયું છે માત મુજને કહોને સાચી વાત જે ફરમાવો તે કીજીએ, હુકમ તમારો શીર લિજીએ; શી વાતનું તમને છે દુઃખ, વિસ્તારીને કહોને મુખ. ત્યારે બંકાવળીએ વાણી ઓચરી, તેં મુજને દુખીયારી કરી, અગની રૂવે રૂંવેથી બળુ છું અમો, તે સળગાવી તમો. જમાત કરીને રાખ્યો પાસ, તે નરને લઇ આવો અવાસ. તનમન તે માહારા પ્રાણ, તેને વિજોગે દુઃખીઆરી જાણ તે નરની તુજને વહની થઇ, એમ બંકાવળી બોલી તહી, ભોગવું તે નરની કાય. ત્યારે હઇડું શીતળ થાય, તેથી જાય સઘળું દુખ, શું વિસ્તારીને કહીએ મુખ, દુખ તજો તમે મનથી તાજ, લાવું ચાર ઘડીમાં રાજ, એવું કહી અબોલા ગઈ, મન વેગે જઇ ઉભી રહી, વાયુ રૂપ તેને શી વાર, જઇ કરી ઉભી તે ઠાર, રાજકુવરનું હરખ્યું મન, ચરણે નમી બોલ્યાં વચન, માતાજી પધાર્યા તમો પ્રસન્ન ઘણાં થયા છીએ અમો. ત્યારે હશીને અબોલા બોલી વાણ ખુશાલી લાવી ચતુર સુજાણ, પુર્વ જન્મનું તમારૂં પુન્ય બંકાવળી તુજ ઉપર થઇ પ્રસન, તન મનથી ભજે છે તુને, તેડવા કારણ મોકલી છે મુને, નેવનાં પાણી મોભે જશે, તે વિનતા તો તારી થશે, રાજકુવર તો થયો રળીયાત. એ તુજ પરતાપે મારી મા ગગન મારગે ચાલી ગઇ, ત્યાં તો વાત એક વિપરીત થઇ. તેની માતાએ જાણ્યું સહી તે મળવાને આવી તહી. દોહરો— પુત્રીપાસે તે જઇ કરી, બોલી મુખથી વાણ, ઘણા દિવસે તું દીકરી, ક્યાંથી આવી જાણ સુનો બાગ તમારો થયો મેં સાંભળી એવી વાત, તે કારણ આવી અહીં. સાચી કહેતે વાત. ક્યાં ગઇતી તું દીકરી, મુકીને આ ઠામ લાછન લાગે કુળને, તેં કિધું

એવું કામ. મૃત્ય લોકનું માનવી. તે ઉપર થઇ રળિયાત. તું ગઇ વસ્તીમા તારૂણી. મેં એવિ સાંભળી વાત, કુળને કલંક લગાડવા. તું અવતરી મારે પેટ. ધિક અવતાર તે તાહરો. માહારૂ જણુતર ઉઠયું વેઠ આપણુ અપસરા ઇંદ્રની. ગાંધર્વ લોક અવતાર. માનવ કશા લેખામાં નહિ. તેં નવ કર્યો વિચાર. કઠણુ વચન ઘણાં કહ્યાં, તે સર્વે સાંભળ્યાં કાન. હું તો કાંઇ નથી સુણતિ કોઇ પુરૂષની વાણુ પછે મુખથી ઓચરી. માતાને દઇ માન, જુઠું આળ મુકો મનેતો હું કરીશ દેહની ઘાત, જીવને કરાર હતો નહિ નવ ગમ્યું આ ઠાર. રમવા કારણુ પરવરી. સાહેલી સાથે બહાર જુઠું તોહોમત મુકો મને એમ કહી ભર્યાં લોચન સંદેહ ભાગ્યો મન તણો હરવી પોતે મન. એમ કરતાં નીશા પડિ. રહિ તે પુત્રી પાસ, અબોલા લાવિ તે સમે. તેને પાસે તેડી દાસ. મુખ થકી તેને કહ્યું. લાવી રાજકુમાર અરજ કરો જઇ માહારિ, એમ કહેવરાવ્યું તે ઠાર; ત્યારે સાનમાં સમજાવી કરી આવ્યો મન માન્યો આ ઠાર બંકાવળીએ ઇસારત કરી ઉતર્યો બાગ મોઝાર સારી જગ્યા એ બાગમાં તેની શોભા કહી નવ જાય. તાંહાં મુકામ આપ્યો રાટને. અબોલા થઇ વીદાય એમ કરતાં રજની પહોર થઇ. સુતી તેની માત બંકાવળી ઉઠી પછે, આનંદ અંગ ન માય.

ચોપાઇ—ઉમેદ વાધી અપરમપાર, સજ્યા તેણુ સોળ શણુગાર દીવ્ય વસ્ત્ર અંગ ઉપર ધરી. મદભરી ચલી સુંદરી તેના રૂપને કોણુજ કળે. જાણુ જોત સુરજમાં ભળે. રાજકુંવર બેઠો છે સાથ. રમઝમ કરતી આવિ ત્યાંહ દ્રષ્ટે દ્રષ્ટી મળી જેટલે કુંવર મોહ પામ્યોતેટલે વાગ્યાં તેને મોહનાં બાણુ, પડયા પ્રુથ્વી વશ થઇને પ્રાણુ.બંકાવળી ત્યાં અચરત થઇ નારી રૂપથી શુદ્ધ ના રહીખોળામાં લીધો તે વાર. જાણે ઇંદ્ર તણો અવતાર. જોતા અચરત થઇ. તે નારનીશુદ્ધીનારહી

દુઃખસબળુંજોતામાં ગયુંવિહ્વળ મન પોતાનું થયું. ખોળામાંથીઉઠયો જેટલે.વિનતા ચરણે નમી તેટલે. દ્રષ્ટે દ્રષ્ટી બન્યો અન્ય મળી. ગયાં ચિંત બન્યોના ગળી. કહે બંકાવળી હસીને વચન. સાંભળો રાજવંન સીના તન, ભલે પધાર્યા આણે ઠામ, હવે માન્યું છે મારૂ મન. વીંટી મારી બદલી સહિ, તે દિવસનિ નિંદ્રા નહીં, અબોલાને મોકલી અમો, તે શોધીને લાવી તમો, માહારા હૈડા કેરા હાર, પરમેશ્વરથી અદકા આ ઠાર, ગંધર્વ વિવાહ કર્યો તે વાર. પ્રેમ છુટયા ન લાગી વાર. ચુંબન વિનોદ કરે છે તહીં, એક એકનું મન ગયું છે મળી, પોહોતી બેઉના મનની રળી. ભોગ વિલાસ કરે છે નાર, સુખ પામ્યાં બન્યો તે ઠાર, સુખ સેજા ઉપર સુતાં બેઉ સાથ, એક એકની ભીડી ભુજ બાથ, નિંદ્રાવશ કાયા બેઉની થઇ, તન તણી શુધ નવ રહી ગધ નિશા ગઈ છે રાત, જાગી ઉઠી તેની માત, પુષ્પ વિમળપે નીકળી બહાર, આવી સુતા જ્યાં નરનેનાર, દ્રષ્ટે જોયું સુતાં છે નરનેનાર, કલેજું દાજ્યું અપરમપાર, પછી મન વિચારી કરી ત્યાં શુ કરે છે સુંદરી,

દોહરો—દ્રષ્ટે દીઠો માનવી, સુતો પુત્રીની સંગ. દ્રષ્ટે દેખી નવ શકે,જ્વાળા લાગી અંગ.ઝાલી પગને ખેંચીઓ, ઉરાડી દીધો આકાશ, જાણે ગોફણ ફેરવ્યો, તે રીતે તે ઠાર. બંકાવળીને ઝાલી તહી, માર્યા તમાચા દશ વીસ, લઈ ચાલી પોતાના શહેરમાં સ્વર્ગપુરી તે દિસ, ગંધર્વ નામે પિતા સહી, પોતાનો ભરથાર, હકીકત માંડી કહી. પુત્રીની તેણિવાર ક્રોધ કર્યો કાયા વિશે, કેદ કરી તે ઠાર;કેદમાં રાખી કામની પણ નરનું નવ મુકે નામ. ઘડી પલકના વિસરે, જુરે તને દિન. અન્ન જળ નિંદ્રા તજી. કરે ઘણું કલ્પાંત, હોલેદિલ તેનું થયું, તજ્યાં સઘળાં સુખ રાજકુંવર નવ વિસરે, લેહે લાગી તે મુખ. સોળે શણગાર તેણે સજ્યા, વિલાપ કરે અપાર બેહોશ થઇ અવની પડી,

વળી મુખે કરે પોકાર. દાસિએ જાહેર કરી, તેના દુઃખની વાત, તે નરના વિજોગથી. કરે છે દેહની ઘાત. ખાન પાન સર્વે તજી, રૂદન કરે છે અપાર. ત્યારે માત પિતા ઘણું કોપીયાં, બેડી જડી પગ મો, જાર. ગળામાં ઘાલ્યું વળી; બાંધી થંભ સુજાણ, કુળને કલંક લગાડિયું. ધિક ધિક જીવતર નિરવાણ. ધિક્કાર પડ્યો તુજ રૂપને. ચાતુરી તારી ધીક. તેં તો કુળ મુજ બોળિયું, હે પાપણી આ ઠાર, નફ્ટ થઇ નથી લાજતી, હજુ તે વતિનો ખ્યાલ. હત્યા ભાગી નવ ડરૂ. આણીશ તારો કાળ, કાપણું રૂપને ચાતુરી, તેમાં ઉડી આગ, કેમ નવ મુઇ તું દીકરી લજાવ્યું મારૂં કુળ. એમ કહીને કેદ કરી, નવ ચાલ્યું તે ઠાર, હવે રાજકુંવરને નાખીયો, તેનો કહુ વિસ્તાર.

ચોપાઇ—ક્રોધ કરી ફેંક્યો તે વાર, જાણે ગોફણુ ફેરવી તેણી વાર; સમુદ્ર મધે પડિયો જઇ ગયો ત્રણ જોજન ત્યાંથી સહી. પ્રભુની માયા અપરમપાર બચાવિ લિધો તેણીવાર; આવરદાની દોરી લાંબી સહિ, તે કોઇથી તોડાયે નહિ, સમુદરે છોળ મારી તે ઠાર, કહાડી નાંખ્યો જળથી બહાર; સત્રા પોહોરે થયો સાવધાન. આંખ ઉઘાડી જોયું તે ઠાર જુએ ત્યાં દરીઆના નીર, એક તરફ ઝાડી ગંભીર; વિચાર્યું પોતાના મન લખીત વાત થઇ તે દન હવે આશા જીવ્યા તણી નથી, એમ વિચાર્યું મનમાં કથી કરમે કંધું ભોગવશે દેહ, એ વાતમાં નહિ સંદેહ; એમ મનમાં વિચારજ કરી ત્યાંથી ચાલ્યો હિમત ધરી. એક કોશ ગયો જેટલે, વાડી એક દીઠી તેટલે ઘણી ખુશાલી મનમાં થઇ, અમરત ફળ વળી દીઠા તહિં; એમ વિચારી પેઠો તે માંહે અચરજ સરખું દિઠું તાંહે. જાણે માણુસ કેરાં શિશ, એવાં ફળ દિઠાં તે દિશ; હસવા લાગ્યો અપરમપાર તુટી પડયાં ધરતી મોઝાર. વજ.

રથી કઠણુકીધું મન, હિંમત રાખીને રાજન; મારી ઠોકર ને ચાલ્યો જાય હિમત રાખી મનડા માંહ વળીકાસ એક મુકી જાય ત્યા દિઠો બીજો બાગ, ઘડા જેવડા દીઠા અનાર, તેની શોભાનો નહિ પાર, ફળ મધે અનારનાં ઝાડ. બીજી ઝાહાડી ભાર અઢાર. રાજકુંવરનું હરખ્યું મન એક ફળ તોડયું તે દિન. ચીર્યું ફળ ત્યાં તેની વાર, નીકળ્યાં જનાવર અપરંમપાર. ઉડવાને લાગ્યાં ચોપાસ, તહાં શોભા તણો આભાસ મેવા તણો કાંઇ પારજ નથી ફુલે ફુલ શું કહું કથી, શીતળ નીલ સરોવર સાર, અમ્રત સરખું દીઠું તે વાર, આસ પાસ દરિયાનાં નીર, તે મધે રચના દિઠી તે તિર, પિધું નીર ફળ ખાધાં લઇ, પછે મનથી વિચાર્યું તહી.

દોહરો—ફળ જળ મળ્યાં સહી, સુખ પામ્યો તે રાય; કુદરતનો ખેલ દિઠો સહી, અકળીત કળ્યો ન જાય ચારે દિશાએ દરીઆ તણાં નીર નવ જવાનો ઠાર, ક્યારે વસ્તી દેખશું ક્યારે આવશે દુઃખનો પાર. વહાણુ તણો રસ્તો નથી. એ અલોલીક તે ઠાર; માટે હીમત હારવી નહી, એમ મન કીધો વિચાર. જ્યાં કષ્ટ પડયાં છે અતિ ઘણાં, ત્રાપો બાંધ્યો લાય, મુકયો સમુદ્રમાં તેહને, જેમ હરી કરે તેમ થાય. એક વાર મરવું સહિ. લખીત હશે તે થાય, આવરદા હશે, તો તો પામશું પાર. એમ કહી બેઠો સહી. અંદેશો કરતો જાય; તે છોળમાં જઇ પડયો, ત્રાપો તેણીવાર. મડા ગાંઠે જઇ વળગી પડયો, આધો તે અરણુવ માંહે દરીઆએ છોળ મારી કરી, કહાડી નાંખ્યો પેલે પાર રેત ઉપર ઠરીઓ જઇ તે કુંવર તેણે ઠાર, શાંત મનને ચાલ્યો, હીમત રાખી તે વાર નીશા પડી તેને સમે. મહા ભયાનક વન વાઘ વરૂ ઘણાં તહિં. શબ્દ કરે ચોપાસ; ઘણી ઝાડી વીકટ વાટ, અનેક જનાવરનો વાસ. તે ઠામે ધીરજ નવ રહી, ધ્રુજવા લાગ્યો હાડ ચતુરી કીધી ચાતુરી, ચઢી બેઠો એક ઝાડ. નીશા એમ

કરતાં ગઇ, થયું અજવાળુ ઉદ્યોત; જાણે દિવસ ઉગીઓ, ભાનુ કેરી જોત. રાય તો અચરત પામીયો, એટલે દિઠો એક નાગ; તેને માથે મણી સહી, ઉજેસ થયો તે જાગ એક ઝાડ હેઠળ આવી ઠરયો, મુકયો મણી તે ઠાર; પછે ચારો કરવા પરવર્યો, મછ તણો કરતો અહાર

ચોપાઇ—મછ તણો તેણે કિધો અહાર, નાગ તૃપ્ત થયો તે વાર; પાછો ફરીને આવ્યો સહી, જ્યાં મણી મુકયું તું તહી પાછું ચડાવી દીધું શીશ, સજી કામ છલ્યો તે દીશ; મણીના તેજથી મછ નાશી જાય માટે મણી મુકીને જાય રાજકુંવરે જોયો ખ્યાલ, એમ કરતાં થયો પ્રાતઃકાળ કંદમુળનો કીધો અહાર, પાછો ચડી બેઠો તે ઠાર, કાદવનો એક પીંડો કરી, જઇ બેઠો તે ઝાડે ચડી. વિત્યો દીવસને રજની પડી, આવી નાગ પોહોચ્યો તે ઘડી મછ નિશાની વેળા થઇ, તે સમે નાગ આવ્યો તહીં, જાણે સુરજ થયો પ્રકાશ, આવ્યો નિશ્ચે વૃક્ષની પાસ. મુકયો મણી નવ લાગી વાર, ચાલ્યો મછનો કરવા અહાર હરીઆ કાંઠે પોહોચ્યો જેટલે, ઉપરથી કાદવ નાંખ્યો તેટલે, મણી હતું તે ઢંકાઇ ગયું, અંધકાર તે વેળા થયું, ગતી ભંગ તે નાગની થઇ, પડી ફાળ શુદ્ધી નવ રહી, આંખે અંધ થયો તે વાર, મણી વિના ન સુઝે લગાર; પછાડા મારે ક્રોધજ કરી, ગયા પ્રાણ તેના નીસરી એમ કરતાં તે રજની ગઇ, નાગ પાછો તો આવ્યો નહી; રાજકુંવરે કર્યો વીચાર, હેઠો ઉતર્યો તેણીવાર મુતીકા ખણીને કતા- ડયું મણી, તેહ તણી શોભા છે ઘણી જતન કરીને બાંધી લીધ ત્યાંથી પંથ કર્યો પછી શીઘ્ર કોસ એક તે ચાલ્યો વળી નાગ મુઓ દિઠો તહી ગુણ ઓશીંગણુ તેનો થાઉં; એને દાગ દઇને જાઉં એમ વીચાર્યું તે ઠાર, ઘાસ તણો કીધો અંબાર તેમાં તેણે ધરીઓ નાગ. રાજકુંવરે દિધો દાગ; ત્યારે પછે તે ચાલ્યો વીર મન મધે રાખી બહુ ધિર એક

તરફ ઝાડી ગંભીર, એક તરફ દરીઆનું નીર. પાહાડ પર્વત ઘણી ગુફાય જખ જોળ ભણીને ત્યાંય તે મધે ઉતરે ને ચડે, મરણથી તે તો નવ ડરે. અજગર હેતા મોટી ફાળ, જણે આવી પહોંચ્યે કાળ, એ ભયાનક વન તે જાણ, કાયર તે હોડે પ્રાણ, તે પંથે તો ચાલ્યો જાય, વજર કલેજું કરીને રાય.

દોહરો—નિશા પડી તેને સમે હિમત નવ રહી મન, વિસરામા કર્યો જઇ ઝાડપર, તેણે સમે રાજન, તે ઉપર માળો હતો, એક મેનાનો સાર, બચ્ચાં ચાર છે તેહને, પાંચમી મેના નાર. તે જનાવર નથી જાણતાં, ઉપર છે માનવી જન, ઘડીક એક રજની ગઇ, ત્યારે બચ્ચાં બોલ્યાં વચન માતાજી કહો કાંઇ વારતા, વાકેફ કરોને આજ, હવે અમે મોટાં થયાં, જાશું ચરવા કાજ. આ જંગલની વારતા, માંડી કહો વાત, કઇ દીશાએ જઇએ અમો, ચરવા કારણ માત, એવાં વચન પુત્રનાં સુણી, મનમાં થઈ રળીયાત પ્રસન થઇ તે ઓચરી, પુત્રની સાથે વાત, ઉત્તર દિશા ભણી પહાડ અહીથી એક જોજન, હીરા તણો એ છે સહું સાંભળ તુ મુજ તન, તેની પાસે એક ઝાડ છે, તેના ગુણનો નહી પાર, તમ આગળ તે તો કહું, ઝાડ તણો ગુણ સાર સાંભળ સુત હેતે કરી માંડીને કહું આંય, પ્રથમ ગુણ કહુ પાંદડા તણો, વાગ્યા હોય શરીરે ઘાય, પાંદડાં તે ઉપર મુકતાં તરત રૂજાઇ જાય, ફુળ બાંધે કમરને વિશે, તે ઉડે ગગન મોઝાર, સો જોજન જાએ સહી, એક પલકમાં નીરધાણ ડાળી તણી જો લાકડી મારે વજરનીમાંય, કકડા થઇ અવની પડે તે વેળા તે ત્યાંય બાળ તણી ટોપી કરે, ધરે શિર આણી નેહ સર્ગ મૃત્યુ પાતાળ ફરે, પણ કોઇ નવ દેખે દેહ એવા ગુણ છે ઝાડના સાંભળ, મારા બાળ પણ

ત્યાં કોઈ જઈ શકતું નથી, ત્યાં રહ્યુ છે વિકરાળ ત્યાં રહીને જો તે કરે. ઝાહાક પહાડની જાણ, પશુ પક્ષી કે માનવી જાય તેના લે પ્રાણ

ચોપાઈ—માટે પુત્ર જશો તમે નહિ, એવી મેનાની વાણી કહી બાકી અમે તહાં ફરજો તમે, સાચી વાત કહુંછું અમે। એવાં વચન મેનાનાં સુણી, વળી બચ્ચાંએ વાણી ભણી, નવ જોઇએ આપણને ધરથ, નથી ઝાડ તણો કાંઇ અરથ, જે જાય તે જીવે નહી, સરપ તેને ડસે તહી, તે સરપને જીતનાર, માનવ જો આવે તે ઠાર ઝાડ પહાડને વળી ઠામ, સીધ કરે પોતાનાં કામ, એક એકના માથાનાં સહી, પરમેશ્વરે ઘડયાં હશે તહી પરમેશ્વરે રચના કરી નૌતમ વસ્તુ પૃથ્વીપર ધરી તે સઉ માનવી કેરાં કાજ એ વાતમાં શોસંદેહ આજ કોઈ બત્રીસ લક્ષણો હશે તે જશે અહંકાર નાગ તણો ભાગશે, આપણને તેનું નથી કાંઇ કામ સેજ વાત પુછું આ ઠામ, ત્યારે વળી બોલી મેના વાત, સાચી કહું છું માનો સાક્ષાત; કોઇ માનવી આવશે આ ઠાર, બતરીશ લક્ષણતણો આવાર. હીમત રાખી જશે એ ઠામ તો તો થાશે તેનું કામ, એક ઉપાયથી જીતે તે નાગ તે તમ આગળ કહુંછું આજ તે પહાડ નીચે કોતર સહી એક રૂષી તપ કરે છે તહી, તેના જપને સ્તુતી કરે, ત્યારે રૂષી વાણી ઓચરે, મસ્તક ઉપર હાથ મુકે જેટલે, કામ તેનું સિધ થાય તેટલે, એવી વાત મેનાએ કરી, રાજકુંવરે મનમાં ધરી. વીતીરાતને ઉગ્યો દન, રાજકુંવરનું હરખ્યું મન તેપહાડ જાઈને જોઉં, મારા મનનો સદેહ ખોઉં, મોત પોતાનું મુઠીમાં લઇ, ઉત્તર દિશા ભણી ચાલ્યો વહી, દુરથી પહાડ દીઠો જેટલે, નિશ્ચે વાત થઇ તેટલે દિશા ભણી ચાલ્યો વહી, દુરથી પાહાડ દીઠો જેટલે નિશ્ચે વાત થઇ તેટલે એકવાર મરવું છે સહીં, પાછું ડગલું ભરવું નહી એવી મનમાં રાખી ધીર, ઉંડાણમાં ઉતરી વિર પોતે મનમાં કર્યો વિચાર હું ક્યાં આવ્યો છું આણે ઠાર.

દોહરો—આ જગા ઉપર લાવીયા, લખ્યા લેખ મુજ શીશ, અન્ન જળ મળે નહિ, કરતા શ્રી જુગદીશ. જનમ બધો ભમતો ગયો વન વગડાની માંય, ઠરી ઠામ બેઠો નહિ, ધિક પડયો મુજ કાય. એ રચના પણ જોવી સહી અદ્દભુત સરખી વાત. મેનાની વાત સાચી પડી, ભાગી મનની ભ્રાંત એવું મન ધારી કરી, પાસ ગયો છે વીર, ઘણા વૃદ્ધ રૂશીને જોઇને, ચરણે નામ્યું શીર સ્તુતી ત્યાં કીધી ઘણી તલસવા લાગ્યો પાય, ત્રણ દીવસે રૂશી જાગીયા સમાધી ઉતરી ત્યાંય આંખ ઉઘાડી જોયું સહી, ત્યાં દીઠો માનવ જન, રાજકુંવર ચરણે નમ્યો સ્તુતી તે કરી તે દિન કર જોડી ઉભો રહ્યો ત્યારે બોલ્યા રૂશીરાય જાઓ કામ તમારૂં નિસ્ચે થશે, એમ કહીને રહ્યા તે ઠાર. તે પહાડ ઉપર ચઢીયો સહી હિમત રાખીને મન, જોતાં જોતાં આવીયો, ધિરજ ધરી રાજન દીઠી રચના તે પહાડની હિરા જોતઅપાર ચડયો છેક ઉપર લગી, ત્યાં દીઠું તળાવને ઝાડ નિશાની સાચી મળી સઘળી તેણે ઠાર, પાંદડાંને ફળ ખાધાં તહીં, ક્ષણું એ ન લાગીવાર. નજીક જઇ પહોંચ્યો તહી, દિઠો નાગ વીકાળ, દીઠો માનવી તેણે તહી રાજકુંવર તે વાર, ઝડપ ઉપર ચડયો સહી, ફળ ખાધાં તેનાં સાર મેનાનાં વચન સાચાં મળ્યાં સંદેહ નહીલગાર. છાલ કહાડી ટોપી કરી તે ધરી પોતાને શીશ,માગી લીધી એક જેડીકા, પછી તજ્યો તે ઠામ.

ચોપાઇ—મન મધે કર્યો વીચાર. નાગ મણી મુજ પાસે સાર. કોઇ મળશે તો લેશે નહિ એને રાખું જતને અહી ચીરી જાંગ નવ ધા રૂઝાયો તહી. પ્રસન્ન થયો પોતાને મન, વળી આગળ ચાલ્યો રાજન. મોહોટો ગુણ ટોપીમાં સહી કોઇ કહીએ દેખે નહિ નિરખે

થયો પોતાને મન, જોતાં ચાલ્યો ઝાઝાં વન, અમુલખ વસ્તુ આવી મુજ પાસ. તેથી મન થયું ઉલ્લાસ, લખ્યાં લેખ ટાળવાનાં નથી. ભવિષ્ય વાત સાચી સરવથી, તે કોઇથી ટળ્યા નવ જાય એમ મન વિચારે રાય પહાડ મુકી ચાલ્યો જેટલે એક ઉત્તમ વાત થઇ તેટલે દિઠું એક તળાવ રસાળ, આરસપાણીની ફરતી પાળ ઘણું નીર્મળ છે તેનું નીર, આસપાસ શોભે છે તિર, તેમાં ખાવા છે અપાર. જોતાં તૃપ્ત થયો તે ઠાર. ચાર ઘડી બેઠો રાજન. બેઠો બેઠો વિચારે મન જુદ્ધ થઇ છે માહારી કાયા, વળિ જળમાં નહાવું આય એવો મનમાં કર્યો વિચાર, મુકયો સામાન તેણે તેણીવાર તે મધે તે પડયો જઇ અથ રજ વાત એક એવી થઇ ડુબકી મારી તેણે જેટલે નર હિટિ નારી થઇ તેટલે, ધન પરમેશ્વર તારી ગતી, તેનો પાર ન પામે રતિ મેં શું કરમ કર્યું કિરતાર, નર ટાળીને કીધી નાર, અવતાર મારો મિથ્યા થયો સર્વ મનોરથ મનમાં રહ્યો, નવ પોહોચી મુજ મનની આશ, છેક થઇ બેઠો નિરાશ; ધિક ધિક મુજ પાપી પ્રાણ, શું બેઠો છે ઘટમાંહે જાણ હવે જીવવું તે ધિક્કાર, નિકળ પ્રાણ તું આણીવાર. હિમત હારીને રાજન, છાતી કાટતે કરે રૂદન એક જક્ષે સાંભળ્યું સાર. તે આવીને શું કરે વિચાર, તે સંભળાવું આણી વાર, સાંભળજો તમે આ ઠાર,

દોહરો—જક્ષ ધસી આવીયો શબ્દ સુણી તે ઠર, રૂપવંતી દીઠી તે કામની, શોભા અપરંપાર મુખ કમળ સરીખડું ભ્રમર ધનુષ કમાન, ઉદર અતીશે ઓપતું વસ તરંગી સમાન. ઘણી કોમળ તે કામની ઉરવંસીની જોડ દ્રષ્ટે દીઠી કામની પહોચ્યા મનના કોડ, પાસે જઇને ઉભો રહ્યો સુખે બોલ્યો વાણુ, કોણ તણી તું દીકરી હિસે ચતુર સુજાણ આ જંગલમાં એકલી, કેમ કરે રૂદન, સાચી વાત મુખથી કહો. તજ્યા સહોદર જન, ચતુરાઇ મનમાં ધરી, કહેવી વાત

તે ઠાર તુજ ખોળે તો શીશ છે તારે ગમે તો માર, ત્યાર જક્ષધા
હરખીયો, છાંટ્યું નીર તે ઠાર, મંત્રી ફેરી ને છાંટ્યું ફરી રૂપ થ
તે વાર.

ચોપાઇ—જળ પ્રવેશ થયો જેટલે હાથી સ્વરૂપ થયું તેટ
નારી હતી તે નરની કાય, રૂસનાઇ રૂપ થઇ તત્કાળ વાંકુ મુ
નાશીકા વિકરાળ, દાંત મોટા દીસે વીકરાળ એવી દેહ તે જળથી થ
પ્રભુની માયાનો પારજ નહી. જળથી કહાડી નાખ્યો બહાર, અફસો
ધરી બેઠો તે વાર મોત તો કંઇ આવ્યુ નહી. કદરૂપ કાજળથી કાળ
થઇ વળી સબુરી રાખી અપાર, નારી ફીટી નર થયો તે ઠાર.
ખુશાલી મોટી થઇ. વળી આગળ તે ચાલ્યો વહી. જોજન એક ગયે
જેટલે નારી એક મળી તેટલે રૂપે રંગીલી રૂશનાઇ, મેશ કરતાં શોભે
સવાઇ, દુરગંધ ઉડે છે દુરથી જાણુ, મોઢું મોહો દિસે નર્વાણુ, રી
સોળીયા સરખા છે વાળ, એવા દિઠા તે નારીના હાલ, જાણે કર
કાલ સ્વરૂપ, અચરત પામ્યો દેખી ભુપ પાસે આવીને ઉભી રહી
મુખ થકી તેણે વાણી કહી, ઘણા દિવસ જુયા સોધુ તુને, કયાં ગયાત
ચિંતા થઇ મુને, એવું કહિ પછે બોલી તહિં રાજકુંવર ત્યાં ઉભો છે સ

દોહરા—મન વિચાર કર્યો નહિ, કેમ રહેશે આ નાર, પુત્
મુકયા પરહરી, તજી પછી તારૂણી નાર, તેની દયા આવી નહિ ત
ગયા તે ઠાર; આમ કરવું ઘટે નહિ, ઝાલ્યો લઇને હાથ ચાલો ઘે
ઉતાવળા, વેગે સહુ મુજ સાથ, સુણી વચન દુખ પામીયો અ
વિધાત્રી માત, ભવિષ્યમાં એ કયાં લખ્યું. વિપરિત સરખી વાત, કોન
પુત્ર કોની કામની, વળાવું આ શું શોક, હવે હું છુટીશ કયાં થકી
બહુ પેરે આણે શોક, આવી અવસ્થા કરમેલખી શાં શાં કર્યા હશેપાપ
દુખનો પાર નથી આવતો, એ મોટો સંતાપ. વળી સબુરી મનમ
ધરી, આગળ ચાલ્યો રાય,

લઇ ચાલી તે ત્યાં થકી, આનંદ અંગ ન માય. મુકામ લઇ ગઇ, પોતા તણો ત્યાં દીઠા બે ચારેક બાળ. પીતા કહીને વળગીવાં કરવા લાગ્યાં વહાલ. પ્રીત બહુ કરી સાન કરી આવિ પાસ; રતુદાન આપો મુને, પહોચે મનની આશ. વિચાર ઘણો કરવો પડયો, તે વિનતાની સંગ, કબજ પડયો છુટાએ નહિ, માટે પડયો વંગ- ઘણા દિવસ એમ ત્યાં રહી, રાય કરમે વળી નાર, જંગલમાં તમો જઇ કરી, કાષ્ટ લાવો આ ઠાર. એમ સુણી મન રીઝીયો હવે આ- વ્યો દુઃખનો પાર, તે લઇ કુવાડો નિસર્યો પ્રસન્ન થયો તેણીવાર. જીવ લઇ ચાલ્યો ત્યાં થકી અઘોર વનની માંહી, પાછું ફરિ જોતો નથી, જેમ જવાયે, તેમ જાય, જોજન દશ નાશી ગયો, ત્યાં દીઠો એક બાગ, તે મધે વળી પરવર્યો. હિમત રાખી તે જાગ. મધ જગાએ ગયો સહી, દીઠો કુંડ વળી સાર, શીંગી મજમતી પાળ છે, અમરિત સરખુ તે વાર.

ચોપાઇ—તે ઠામ જોઇ ઊભો રહ્યો. શોભા જોતાં દિગમુઢ થયો; વળી કરમે દિધો હાથ વિચાર કરવા લાગ્યો મન સાથ, એક થયાં સ્ત્રી બીજા થયા આ હાલ ત્રીજું સ્થળ છે વળી આ સાર, એમ વિચાર કરે તે જાગ, પછે સમર્યા શ્રી જુગદાધાર; તમારી માયા અ- પરમાર નથી આવતો મારા દુઃખનો પાર, સાહાય કરો મુજને ભગવાન એમ કહી વળી ચાલ્યો ત્યાંહ નશિબ પોતાનું આગળ કરી. જે હિ- સમત બનશે તે ખરી, આ જળમાં પણ નહાવું સહી કર્યું પરમે- શ્વરનુ થાશે અહી એમ વિચર મન સાથે કરી પડયો જળમાં વળી હિમ્મત ધરી ડુબકી મારીવળી જળની માંય અચરત વાત બની એક ત્યાંય; દેવના સરખી કાયા થઇ, પ્રથમ કુડ તીહાં નીકળ્યા જઇજળ તજી નિકળ્યો બહાર, હવે કાય દીઠી ને પાય. જેણીકા ટોપી ને પ્રાહડાં

સહી, તે ઠાંમ વળી દીઠાં તહી; પ્રસન્ન થયો ઘણું પોતે મન, પ્રભુ મુજને થયા પ્રસન્ન ટાળી ખાંપણુ સઘળી ખોડ, પોત્યા મનના સઘળા કોડ; તરણીના મેરૂને તરણુ, તારી ગતી છે શરણા શરણુ, રાજકુંવરે મન વશ કર્યું જળમાં પાવ કદી નવ ધરૂં, નવ પીવું નવ ધોવું વદન, એવો નિમ ધર્યો રાજન; લીધી વસ્તુ સર્વે હેતજ કરી. ટોપી પાછી શીરપર ધરી વળી ત્યાંથી ચાલ્યો રાય, આનંદ તેના અંગ ન માય; અઘોર વન ભયાનક કહી, વાઘ વરૂનો પારજ નહી. અનેક જનાવર બીજાં કહેવાય, તે સર્વ મુખ આગળથી જાય; દ્રષ્ટે જુવે સર્વે રાજન કોઇના દેખે રાજાનો તન; નીરભે થઇને વનમાં જાય, એક પહાડ દીઠો છે ત્યાંય, તે ઉપર એક મહેલ છે સહી, તેની શોભાનો પારજ નહિ; ઉંચો મહેલ નવ ટુંકી બાસ જાણે શોભા ચંદ્ર પ્રકાસ ચંદ્રથી શોભા અપરંમપાર, ચડયા પહાડ નવ લાગી વાર મહેલ મધે પડયો જઈ ધશી. ઝમકે કામ જાણે શશી. પશુ પંખી કે માનવી નહી કોય. રાજકુંવર તો અચરત્ત હોય. સઘળે જોઇ વળ્યો સરવથી. કોઇ ભોગવનારૂં એમાં નથી; સાતમે માળ ચડયો જેટલે, શબ્દ એક સુણ્યો તેટલે, જાણે વિનતા કરે રૂદન, તે સાંભળ્યું પોતે રાજન.

દોહરો—ધીરજ રાખીને પરવર્યો, રોતું કોણુ આ ઠાર જોતો જોતો પરવર્યો. એક દીઠી ઉત્તમ નાર. પરી આકારે રૂપ છે ઘણું સુકોમળ અંગ; પગમાં બેડી તેહને, કરે રૂદન મન ભંગ તેની પાસે ઉભો રહ્યો, ટોપી ઉતારી શીશ; વિનતા પ્રત્યે બોલીઓ. તે વેળા તે દીશ. કોણુ તણી તું દીકરી, કોણુ તારો ભરથાર; શા કારણુ પડી કેદમાં; તારી શોભાનો નહી પાર સુકોમળ કાયા તાહરી, કમળ પુષ્પ પ્રમાણુ ; કો દુસ્મન તુજને દમે, બોલને સાચી વાણુ. એવાં વચન

શ્રવણે સુણી, લજ્યા પામી મયાન ઘુંઘટ તાણી તે ઘડી, બોલી મુખથી વચન. તું જાને તારે મારગે, કયાંથી આવ્યો આ ઠામ; માનવ રૂપ તમો કોણ છો, શું છે તમારૂં નામ. દેવ દાનવ કે માનવી, કે છો જમના દુત; માનવ રૂપ ધરી આવીયા, સ્વરૂપ શોભે અદભુત. કમોતે મરશો તમો, ઘડીમાં તજશો પ્રાણ; માટે જાઓ પાછા ફરી નીશ્ચે માનો વાણ. રાજકુંવર મુખ બોલીયો, તે વેળા તે સાથ; હું તો કોઇથી ડરતો નથી, નીશ્ચે માનો વાત જક્ષ કીનરને ગાંધરવી, રાક્ષસનું છેદુ શીશ; એટલી હિમત રાખું અમો, પ્રભુ પ્રતાપે આ દીશ તારે ગમેતો તાહરણી. તુંકર મારી ઘાત; બીજા કોઇથી બીતો નથી, નીસ્ચે માનજો વાત. માટે મન મુકીને કહો, તમ તણું જે દુઃખ; પરમેશ્વર પ્રતાપથી; શાંત પમાડીશ સુખ. ઇશ્વર આણુ એ વાતમાં. મુજ તુજ વચમાં શ્રી રાય, દુઃખ ભાગીશ સહું તાહરણી, ફેડીશ દુશ્મનનો ઠામ. એવા વચન શ્રવણે સુણી, તે વીનતા થઇ રળીઆત; હકીકત પોતાતણી, કહેવા લાગી વાત, ફીરસ્તા નામે છુંજીરો ત્યાં રાજા મજકુર નામ, ગાંધર્વ નામે રાજા સહી, મહારા પીતા તણો તે ભ્રાત ભત્રીજી હું તેહની, તે કાકો મારો થાય, તેના કુળમાં કલંક એક આવીયું, તે કહું તમને આંય, પુત્રી તેના પેટની, બંકાવળી તેનું નામ, અપસરા સર્વેમાં શીરોમણી, તેણે કીધું એક કામ. મરત લોકનો એક માનવી. કોઇ સુઘડ પુરૂપ સુજાણ આશક પડી તે ઉપરે, સોપ્યા તન મન પ્રાણ ઇચ્છા કરીને તે વરી, કરતી ભોગ વીલાસ, માતાની દ્રષ્ટીએ પડી, ચડ્યો તેને બહુ કાળ. તે નરને નાંખી દીધો સહી, સમુદ્ર કેરે માંય, પુત્રી ખાલી કેદમાં બેડી જડાવી પાય તેની વાત આવી મુને, હું મળવા ગઇ તે ઠાર, શીખામણ દીધી ઘણી, પણ નવ માને તે નાર. દીવાની તે તહાં થઇ, સ્હી નથી શુધ કાંઇ તન

તે નરનો નેહ લાગી રહ્યો, ભ્રષ્ટ થઈ તે મન પેર પેર વીનવી ન માન્યું એક લગાર, તે નરના વીજોગથી, તેના જાણે પ્રાણુ તે ઠાર. બળી બેટી સઉને જઇ, પાછી ઉડી આકાશ, તેવામાં પાપી એક આવીયો, રાક્ષસ મારી પાસ. ઔઢી કાયા તેણે કરી, બાંધી મુજને ત્યાંહ, આ ઠામે રાખી મુને, બેડી પહેરાવી આંય તેણે કુદ્રષ્ટી કરી ઘણી, સંભોગનું ઇચ્છે સુખ, માહારૂ મન રાજી નથી, એમ વીનતા બોલી મુખ. પરમેશ્વર લાજ રાખશે, કે કરવી પડશે ઘાત, તમો માનવી રૂપ કોણુ છો, તે વિસ્તારી કહો વાત.

ચોપાઈ—એવાં વિનતાનાં સુણી વચન, દિલગીર થયું રાજાનું મન, બંકાવળીનુ સાંભળી દુઃખ. ઉતરી ગયું તે વેળા મુખ આંખે આંસુ આવ્યાં તહીં. હકીકત પોતાની કહી. બંકાવળીનો આશક હું સત કરી માનજે તું. સાગરે મુજને કહાડયો બહાર. ભમતો આવ્યો હું જાણે ઠાર. તેની વાત વિસ્તારી તમો તેના દુખેથી દુખ પામું અમો. જાણે જખમ ઉપર છાંટે ખાર. તેવી ગતી મુજને આ ઠાર. લેખ લખ્યા હશે મુજ ભાગ્ય. તે તો પછી મળશે મુજ નાર એવાં તે નરનાં સુણી વચન, પ્રસન્ન થયું મોહી ધન ધન હીમત તારી જાણુ શું કરે પરવશ મુજ પ્રાણુ, અહિંથી છુટુ એકજ વાર. તો તો મેળવું પાછી નાર. લાચાર છું પરવશ હું આજ. તો ક્યાંથી સરસે મારૂ કાજ, રાજકુંવર મુખ બોલ્યો વાણુ, તારા શતરૂનો લેઈ પ્રાણુ, તુજને અહિથી મુકાવું નાર. સત વચન મારૂ આ ઠાર, ગઉ બ્રાહ્મણ સ્ત્રીની વારે ધાઉં, ખરા ક્ષત્રીકુળનો કહેવાઉં, મરૂ કે મારૂં અહી. તુને મુકીને જાવાનો નહિ, એમ કહી કર જેષ્ટીકા ધરી, મારી બેડીમાં કરી, કટકા થઇ ગયા દશવિશ, બંધ થકી છુટી તે દિશ વિનતા પ્રસન્ન થઇ તે જાગ્ય, ઓવારણાં લઇ લાગી પાય. ધન ધન

માનવી અવતાર, તારા પરાક્રમનો નહિ પાર. બંધનથી તો છુટી અહિ, વળી પુંઠ મુકાવનો નહિ, પહાડ સરખી તેની કાય, તે કેમ તમથી જીતી શકાય રાજકુંવર બોલ્યો તે સાથ, વિનતા પ્રત્યે બોલ્યો વાત; સિંહ જનાવર તે સુજાણ હાથી તણા લેશે પ્રાણ વજરના હથીયાર જે સાર. ને પહાડ ફાટી નીવરે બહાર, નાના ઉપર નવ જોશો લગાર પાપીને મારૂ આ ઠાર. જો હોય આ સમે હથીયાર તોસો કરૂ એનો સંહાર, પ્રસન વીનતા મનમાં થઇ આયુધ રાક્ષસનાં દેખડયાં સહી, તેમાંથી એક તેને લીધ. થયું કામ સૌ આપણું સીધ.

દોહરો—બાંધી તરવાર એક ત્યાં થકી, સાથે અપછરા નાર. બન્નેો જણ સાથે નીસર્યા, મહેલ થકી તે બહાર કોશ એક આવ્યો ત્યાં થકી શબ્દ થયો એક પહાડ, જાણે ગરજના મેઘની કંપવા લાગ્યું ઝાડ, પાછું ફરી જોયું તહી દોડતો આવ્યો પહાડ, નારી મન બીની ઘણું, ધ્રુજવા લાગ્યા હાડ રાજકુંવર શું આચરી, શા થાશે હવાલ, પાછળ આવે છે દોડતો. આણુશે બેઉના કાળ. રાજકુંવરે જોયું પાછું ફરી, દીઠો પહાડ શરીર, હીમત રાખી ઉભો રહ્યો, તે વેળા તે તીર. બીજી રોપી હતી કને. તે મુકી વીનતાને શીશ. નીરભે થઇ બેસો તમો. એમ બોલ્યો તે ઠીસ. સુજને કો દેખે નહી. જુઓ બેસીને નાર. સનમુખ ધાયો જાય. પાસે જઇ ઉભો રહ્યો વચન બોલે

તે નારના સનમુખ ધાયો જાય- પાસે જઇ ઉભો રહ્યો વચન બોલે

ત્યાંય અલ્યા કોણ છે માંનવી. કેમ આવ્યો આ ઠાર. ખાનું મારૂ તે તોડીયું. નવ બીનો તું લગાર સમુદ્ર આગળ ખાબકું, મેરૂ આગળ પથર જાણુ મારે મન નેવો સહી. પલકમા ખોઇશ પ્રાણ પણ સ્વરૂપ જોઇ તાહરૂ. મને દયા આવે છે મન. આ જંગલમાં આવીયો. બોલને સત વચન. મરજાદા લોપી કરી, કેમ ચોરી

તેં નાર. તે તો આપ તું મુજને નહિ તો ભક્ષ કરૂં આ ઠાર, તારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો. તારી પહાડ સરખા કાય. તેથી હું ડરતો નથી. નીસ્ચે માનો મનમાંય અમો મૃત્યુ લોકના માનવી. ગઉ સ્ત્રી પ્રતીપાળ મરતા લગી આપું નહી આણીશ તારો કાળ નંથરો નીસનક્ટ છું. નપુશક નર કહેવાય મારે મન તું તેવો સહી. તું નીશ્ચે માન મન માંય ફરતી નાસે જેમ સિંહ થકી. તેમ નાશીશ આણે ઠામ કડકે કડકા કરીશ હું. તું જોઇશ મારૂં નામ

ચોપાઈ—ત્યારે દઇતને મન ચડી છે રીસ. ગદા એક લીધી તે દીશ. ફેરવીને મારી જેટલે. રાજાએ ટોપી પહેરી તેટલે કામ અ. ગોચર પેઠા જઇ. એમ હાથ બચાવ્યો નહી હોશીયાર રાજા તે થયો. ઉતારી ટોપીને સનમુખ ગયો. કુસ બરાબરા મહારે મન; હશી કરી એમ બોલ્યો વચન તારે ગમે તો માર ઉચકી પહાડ. મારે મન તો તરૂ સમાન એવાં વચન તેનાં સુણી રીસ ચઢી રાક્ષસને ઘણી. સાંગ એક મારી વિક્રરાળ. સુસવાટા કરતી આવી તે ઠાર તારે ટોપી શીરૂપર ધરી; પેઠો ગહ્વામાં વેગે કરી. વળી વીચાર્યું ત્યાં રાય હીમત રાખી સનમુખ જાય. વળી મુખથી બોલ્યો તેવાર. બળ હોય તારૂં તે દેખાડ. સુણી વચન ચઢી ઘણી રીસ. માર્યો વૃક્ષ એક તેણે દીશ. તેં પળ ચુકવીયો તતકાળ. ત્યાંથી પછી દોડયો તે બાળ. પેટ મધે ભટકયો જઇ. મારી લાકડી પગમાં સહી. ભાગી ગયા તેનાં બે પાગ જુદા થઇને રહ્યા તે જાગ પ્રથ્વી ઉપર પડયો ગતી ભંગ. રાજકુંવર બોલ્યો તેની સંગ જેમ લાકડી ભાગી પાય. તેવું શીશ છેદીશ આંય. જીવતો આજ મેલવાનો નથી. એ વાત જાણજે સરવથી મહા પાપી તુંને હણીએ આજ, પરસ્ત્રી સાથે શું છે કાજ રાજકુંવરનાં સુણી વચન, ક્રોધ ચડયો રાક્ષસને મન, મુખથકી કરી પોકાર. રાક્ષસી આગા

થઈ તૈયાર, સહસ્ત્ર રાક્ષસ નીકળીયા સહિ, કાળ સરીખા દીઠા તહીં; કોઇની હાથીના સરખી સુંઢ, કોઇની કાયા મોટી પ્રૌઢ કોઇ ખરમુખના કહેવાય. કોઇ રૂંઢમુંઢ ઉભા થાય, કોઈ નાશીકા મોટી વીકરાળ કોઇની નાક જાણે વસમી ડાળ. કોઈના દંત જેવા હાથી સહી. વીકરાળ વદન દીસે છે તહી. કેટલાએક દીસે તે પહાડ. પાડે બરાડા કકડાવે હાડ. એવી માયા રાક્ષસે કરી, રાજકુંવરે હીમત ધરી.

દોહરા—કહાડી તરવાને દોડીયો. કોઇનવ દેખે કાયા, મારે હાથ ઉપરે તે કકડે કકડા થાય. માયા સહુ આર્જ કરી, પાપીનું છેદયું શીશ ભોમીનો ભાર ઉતારીયો. તે વેળા તે દીશ. રાજકુંવર ત્યાંથી ગયો, મુરછા આવી તેની કાય. અવની ઉપર જઇ પડયો રૂપવ્યા આવી ત્યાંય દીઠાં પરાક્રમ તેહનાં. તે મનમાં પામી સુખ, ઉપથી છેડા કહાડીને ઢોળવા લાગી વાય હાથ ફેરવ્યો તે ઉપરે. અમૃત કરી ત્યાંય. તરત બેહોશાત્ત થયો. વીનતા લાખી પાય કરજોડી કરી વીનતિ. તે વેળા તે આમ, જીવતદાન આપ્યું મને. રાખી મારી લાજ. પાપીને આજે કરી, સરીયું મારૂં કાજ, મારી બોલનાં કરાતું ખાસડાં. રહું તુંજ રણુની પાસ તોએ ઓશીંગણુ થાઉ નહી, એવી વિનતી કરે અપાર મુજથી જે બની આવશે, તે કરીશ તમારૂં કામ, બંકાવળીને મેળવી ચાલો મુજ સંગે આજ, એવાં વચન વિનતાએ કહ્યાં. વળી જોડયા બે હાથ વચન પ્રમાણ મારૂં કરો ચાલો મારી સાથ એવી વિનતી નારીએ કરી તારે માન્યું મન, મારગ ત્યારે ચાલીયાં. હરખ ધરી રાજન, મુકામે પોતે લઇ ગઈ તે પુરમાં તે નાર, દુખીયા લોક દીઠા સહુ રૂદન કરે છે અપાર માતા પીતા કલ્પાંત કરે. શોક કરે ચોપાસ, ખોળવા કારણ પરવર્યાં. એક સહસ્ત્ર પોતાના દાસ કોણે હરી મારી દીકરી શોધીને લાવો બાળ, શું સુખ લઇને અમો રહું, આણિશ હું મારો કાળ

એમ કલ્પાંત ત્યાં થઇ રહ્યું, એવામાં ગઇ તે નાર, સાથે દીઠો મનાવી તેની શોભા અપરંમપાર. માતા પીતા ઘણું હરખીયાં, જાણે અંધને આવ્યાં લોચન. ફરીયાશું દાખી દીકરી. કર્યા ગઇતી મુજ તન,

ચોપાઇ—પ્રસન થયું પોતાનું મન, મુખ થકી બોલી વચન, કોણ હરી ગયુતું તુને. પુત્રી સાચું કેને મને. તુજ વિજોગે તજંતાં પ્રાણ, માતા પીતા બોલ્યાં મુખ વાણ, પુત્રી કહે સુણો માતને તાત તમો આગળ સાચી કહું છુ વાત, બકાવળીને હું મળવા ગઇ. એક દિવસ હું પાસે રહી, મળી ભેટીને પાછી ફરી. ઘણો હરખ મન મહિ ધરી. ઉડીને મારગ ચાલી જેટલે. રાક્ષસ એક આવ્યો તેટલે, મુજને ઝાલી તેણીવાર. લઇ ગયો પોતાને ઠાર. બેડી પેહેરાવી મારે પાશ, નાંખી કાળાગ્રહ મોઝાર. સાત દિવસ હું કરૂં રૂદન, દયા ન આવે પાપીને મન. સાત દિવસને સાતજ રાત. ઘણું કષ્ટ વેઠયું મુજ માત. આ મનથી આવ્યોતે ઠાર. એના પરાક્રમ તણો નહિ પાર. રૂદન કરંતી દીઠી જાણ આવી કરી મુખ બોલ્યો વાણ, ભગની કહીને બોલ્યો મુખ, કોણે દીધું છે આવું દુઃખ મને આપ્યું જીવતદાન. ગણી પોતાની ભગની સમાન, એના ગુણનો પારજ નહિ. ઘણી વાત શું કરીએ અહીં જો ન માનો માત, ઉત્તર દિશા તરફ એક પહાડ. સો જોજન પહાથી ધાર. ત્યાં રાક્ષસ પડયા તે ઠાર. સહસ્ત્ર એક પડયા છે ધરણ, તે સરવેને પમાડયા મરણ. તેવાં પુત્રીનાં સુણી વચન, સરવે સભા થઇ પ્રસન. રાજકુંવરને દીધું માન. મુકયાં આગળ હોફળ પાન, આપ્યાં દીવ્ય વસ્ત્ર શણગાર. આગતાસ્વાગતા કીધી અપાર. મુજ પુત્રીને લાવ્યા તમો. ગુણઓશીગણ થઇશું અમો; અમારા ભાગ્ય તણો નહિ પાર; કયાંથી માણુસ આવે આ ઠાર બે અપસરા આવિ દાસ, રહેવા કારણ તેની પાસ; પુત્રીને કહે તારો બાગ, ત્યાં રહે.

વાને આ આપો જાગ્ય. તુજથી થાય તે કર ચાકરી. જીવતદાન આપ્યું હેતે કરી. આગતા સ્વાગતા એનિ કરો. જાએ તો એની સાથે પરવરો

દોહરો—જેવો બાગ ગુલબંકાવલી. તેથી સવાયું કામ.. અડકુ ઓછું એમાં નથી. અચરત પામ્યો તે ઠામ. સાભળ્યું દુઃખ પોતા તણું ઝુરવા લાગ્યો મન. કરિ ઠામ તેમાં રહ્યો. ધીર મન કરી રાજન અપસરા બે મુખ આગળે. સેવા કરે રાત દિન. વિજોગનિ વેદનાએ કરિ જુરે પોતાને મન. રૂબચ્યા આવી કરી દિવસમાંબેવાર અમરત ભોજન મુખ આગળ કરી ધીરજ આપે તે કાર. સ્વર્ગપુરીમાં કાગળ લખ્યો. મુખ આગળ સઘળી વાત. પુત્રી આવી ઘેર આપણી ચીંતા ન કરશો ભ્રાંત રાક્ષસ એક ત્યાં લઇ ગયો. તેની કહાડી ભાળ એ રીતે લખી આપીયો કાસદને તત્તકા તે કાગળ લઇને ચાલીયો વાયુ રૂપને શી વાર. લઇને પોતે ત્યા જઇ, સભામા નીરધાર કાગળ આપ્યો કર વીષે. વાચ્યો તેણીવાર. વાચીને ખુશી થયો. હરખ્યા મનમોઝાર રાણીને કહ્યું જઇ, તે પણ થઇ રીળીઆત, મળવાનેજાવું સહી, એમ બોલી મુખથી વાત. રજા લીધી રાજા તણી. મળવા કારણ જાય બંકાવળી. વાત સાંભળી. ત્યાં મળવા આવી માય હું પણ સાથે આવું ત્યાં. મળવા રૂબચ્યાની પાસ ઉદાસી ભાગે માહરી. થાએ જીવ ઉલ્લાસ. વચન સુણી કુંવરી તણાં. હરખી પોતાને મન. બેઠી તોગ ભગાવીએ. કહાડી પુત્રીને તે દન. ગગન મારગે બેઉ ચાલીયાં દાસી સાથે દસ વીસ જંજીરા ઉપર જઇ ઠરી. પોહોર બે ચડયો દીસ ખબર થઇ તે પુર વીષે. સામી ગઇ રૂબચ્યા કુમાર. કાકિ ને ચરણે નમી. બંકાવળી દિઠી તે વાર,

ચોપાઇ—નમી બેટીને આવી પાસ સહોદર સહુ બેઠા ચોપાસ.

પુત્રી પુછ્યા સમાચાર, સંક્ષેપે સૌ કહો વિસ્તાર, બંકાવળીને રૂપસ્યા નાર, પાસે બને બેઠી સાર, કાનમધે એક વાતજ કહી, તારે મારે દોસ્તી થવાની અહીં, વિજોગ છે તે સંજોગ થશે, દુઃખ દરિદ્ર તારા જશે, કાન મધે એક વાતજ કહી, બંકાવળીએ ચિતમાં નવ લહિ. આગતાસ્વાગતા કરી અપાર, એક દિવસ રહિ તે ઠાર. હૈડે દુખને મનમાં હસે. મન મધે ઉદાસી વસે. આગતાસ્વાતા કરી અપાર, એક દિવસ રહી તે ઠાર, બીજે દીવસે માગી રજાય, રૂપસ્યા બોલી તે ઠાર. બંકાવળીને મુકી જાઓ, અમો બને બેન રમીશું આય. એના મનની ઉદાશી જશે. મારૂં મન પણ શીતળ થશે. માટે રહેવા હોને અહિ, એવી મુખથી વાણી કહીસાત દીવસની આપી રજાય. મુકીને ગઇ તેની માય. બન્નેના મનની પોતી રળી. રમે જમે એક સાથે મળી; રમવા કારણ નીસર્યા બહાર, હાસ વીનોદ કરે અપાર. એક સમે બેઉ બેઠી એકાંત. ભાગવા કારણ મનની ભ્રાંત; સાંભળ બેની ચતુરસુજાણ, રૂપસ્યા મુખથી બોલી વાણ; એક વાતનો સંદેહ મુને. તે પુછું હું મુખથી તુને. રીસ નવ કરે તો કહું. નહીતો મનમાં સમજી રહું; બંકાવળી કહે નવ કરૂં રીસ. શું સંદેહ કહો આ દિશ, કેવો નર હતો કહોનિ નાર, એટલું પૂછવું છે આ ઠાર. પુરૂષ તણું તે કેવું સુખ વિસ્તારી કહો તે સુખ. એ વાતની ખબર છે તુને. વિસ્તારીને કહોને મુને બંકાવળીને ચડી છે રીસ. કરોધ કરી બોલી તે દિશ. તેં શું મુજને લંપટ ગણિ, મુખથી એવી વાણી ભણી. નર તણી શી કરવી વાત. નથી પરણાવી આપણે તાત. રાક્ષસને ઘેર જઇને રહિ. ભ્રષ્ટ થઇ તારી બુદ્ધિ ગઇ, એમ રીસ કરીને વાણી ઓચરી, ત્યારે રૂપસ્યા બોલી સુંદરી સહેજ વાત પુછુંછું અમો. રીસ. શાને કરો છો તમો

દોહરો—એમ કહીને હસી પડી, ફેરવી નાખી વાત; મન કરિ આપીઙ નહી, વિચારસું મન સાથ તે વાત સો ઉડાવી તહી, વિનોદ કરે અપાર; રજની વિતિ રંગમાં. ઉદે થયો પરભાત. કંત ખાવનને કારણે બેઠાં બાગની માંહી; પુષ્પ વિભાગ ખીલી રહી, ફરવા નીકળ્યા ત્યાંહી. રમતાં રમતાં આવીયાં, જ્યાં બેઠા રાજકુમાર; ત્યાં શોભા છે અતી ઘણી. લઇ આવી તે ઠાર. પંખી નાહના પ્રકારનાં, મેના પોપટ સાર; તુતી લોહા બોહની બુલબુલ બોલે ઓકાર. શબ્દ નાંહના પ્રકારના, બોલે મધુરી વાણ; રાજકુંવર ભણાવે તે સમે, કઠીન શબ્દ પ્રમાણ, મધુરી વાણીએ ભણાવતો, સાંભળ્યો આકાશે સાદ; અલોકીક વાણી સાંભળી, પામી મન ઉલાસ રૂખમ્યા સુખે ઓચરી. એક પંખી ગુણ ભંડાર; તેની શોભાનો પાર જ નથી. એમ બોલી તેને ઠાર બંકાવળી રીઝી .ઘણું.આપણથી શબ્દ વિશાળ; જોવાને તે પંખીને. લાગ્યો મનમાં ખ્યાલ. એવાં વહન સુણી કરી, લેઈ આવ્યો તે ઠાર; જુવે તે મનનો માન્યો તહી બત્રિસ ગુણ ભંડાર રાજકુંવરને ઓળખી, બંકાવળીએ ઓળખ્યો રાય; મોહબાણ વાગ્યાં તેને, ધરણિ ઢળી અવની માંહ્ય. ચાર ઘડીએ શાંત થઇ ઉઠયાં બેઉ જણ ત્યાંય; હરી મુખ જોયું તહી, આણંદ અંગ ન માય, ખુશાલી વાધી અતી ઘણી, મળીયાં બન્યો સાથ; ચુંબન દેઇ કરી ચાંપી રૂદે; ભિડિ ભુજની બાથ. હરખનાં આંસુ આવીયાં. ગયું નરનારીનું દુખ. રૂખમ્યાતે જોઇને, બોલી પોતાને મુખ

ચોપાઇ:—રૂખમ્યા મુખ બોલી વાણ. સુણ બંકાવળી ચતુર સુજાણ; તેં તો કુળને લગાડી લાજ આ નર સાથે શું તારે કાજ, કરે વળગી બેઠી પાસ કરે બન્યો હાસ્યવિલાસ, આતો તુને ઘટતું

નથી; સત્ય માનજે મનમાં કથી સેજ વાત પુછી તે દીસ, તે ઉપર તુજને ચડીતી રીસ; આ ઠામે તુ ભ્રષ્ટ થઇ, ચાતુરી સઘળી તારી ગઈ, નીચું જોઇને લજ્યા કરી, મુખ થકી વાણી ઓચરી;એ મન ભાવતો મારો પતી,સત કરી માનજે વિનતીતી. પરમેશ્વરે મેળવ્યા આજ, ઓલવાઇ મારા મનની દાઝ; તેં મેળવીઓ મારો નાથ, સરવે આભાર તારે હાથ ત્યારે રૂબચ્યાનું ઘણું રીઝયું મન, માંડી વાત વીગતની તે દન એ નરની પણ હું છું દાસ;પ્રીત કરી રાખ્યો મેં પાસજીવત દાન આપ્યું મુને, તે સરવે માંડી કહું તુને; દુખની વારતા વીસ્તારી કહી,તે શુણતામાં અચરત થઇ. ભાઇ બેનની પરઠી પેર, તેડી લાવી હું મારે ઘેર, તારા પક્ષકથી ભાગીશ તાહરૂ દુખ, તે વચન પાળીયું આ ઠાર, મેળવીયાં બેઉ નરને નાર. આમ કહીને બેઠી પાસ કરે વિનોદ આણી ઉલાસ; એમ કરતાં તે રજની થઇ બન્યો બેન ઉઠીને ગઇ પાછી ફરી તે લાવી મુકામ. બંકાવલી બોલી તે ઠામ, ગયું રતન આવ્યું છે હાથ, કઇ પેરે લઈ જાશો સાથ; વળી કદાપીચાશે વીઘન, તો તો નીશ્ચે પડશે તન, એ નાર પાખી દેવ નર ધરૂં આપ ઘાત કરીને મરૂં. એમ કહીને રોઇ તે નાર, રૂબચ્યા બોલી તે ઠાર હિમત રાખી મનમાં રહે તું, એ નરને પરણાવીશ હું, એમ કહીને આપ્યું વચન, ત્યારે ધીરજ આવી મન, ખાન પાન કીધા અપાર વીતી રજની તેવી વાર. દંતધાવન સ્નાનજ કરી; રાજકુંવર પાસે પરવરી. ખાન પાન રંગને, રાગ, ત્રણ જણાં બેઠાં સંગાથ.

દોહરા—સાત દિવસ એમ વહી ગયા, અવધ પુરી થઈ જાણ રૂબચ્યા મુખ ઓચરી, બંકાવળી પ્રત્યે વાણ,સ્વર્ગપુરીમાં જાઓ તમો,

મળો જઈ માતને તાત; કદાપી કોઇ આવશે, વીપરીત થાશે વાત, હિંમત રાખી રહેજે તહી, જાણે તે મુજ પાસ, થોડા દિવસે પોહો-ચાડશું, તારા મનની આસ. ચાકરી કરશું એહની; થઇ રેહેવાનીદાસ, એની ચીંતા કરતી રખે, માહારો પરમેશ્વર ખાસ પકડી મોહોબતની પ્રીતશું નિશ્ચે માનજે વાણ; ભ્રાત તાત સરખા સહી, મારે મન એ આજ. જો ન પરણાવું રાયને, ઇશ્વર કેરી આણ; સત વચન છે માહારૂં. તારા કર મોજાર. એવાં વચન શ્રવણેસુણી ત્યારે આણ્યો વિશ્વાસ; ઉઠી કરીને પરવરી, માત પિતાની પાસ, દ્રષ્ટે દીઠી દિકરી, હસતું દિઠું મુખ; પ્રસન થઇ મનડા વિશે, સમ્યા સઘળાંદુઃખ હાસ્ય વિનોદ કરે તહીં, તેની માતા થઇ રળિયાત; રાજકુંવર મન દુઃખ ધરે, તેવિસ્તારી કહુંવાત. બંકાવળી ગઇ ત્યાં થકી, કુંવર મનઉદાસ; સાત દિવસ ઝુરે ઘણું, બેઠો થઇ નિરાશ. આસુની ધારા પડે,કરદઇ બેઠો કપાળ. રૂપચ્યા આવી તહી, તે લેવા છે કાળ, અમરત વસ્તુ આગળ ધરી, દુખે ઉતરિયું મુખ જાણે રાહુએ ઘેર્યો ચંદ્રમા જોઇને પામી દુખ હું તમને નથી દુભતી જીવથી વલભ જાણ; કેમદિલગિર બેઠા તમો, ભાઇ સાચી બોલો વાણ એવાં વચન સુણી નારના, બોલ્યો ચતુરસુજાણ. મોહોટું દુખ વિજોગનું જશે અમારા પ્રાણ.

ચોપાઇ—એવાં વચન રાજાનાં સુણી રૂપચ્યાએ વાણી ભણી. ફરી ફરી તમો આવો કહી, મારાથી ચાકરિ થઇ નહિ. તમારી સો વસા કરૂં, જીવ્યું સફળ તે મારૂં કરૂં, માટે રહો તમો એકમાસ પો હોચાડીશ તમ કેરી આશ;હિમત મુકે કાંઇ સિધી નથી, ચતુર છો વિચારો સર્વથી, માટે સ્થીર રાખોની મન વનિતા હશી બોલી વચન, એ વચન મિથ્યા નવ જાય, બંકાવળી પરણાવિશ રાય. જીવ ચયેના મુકું નામ, કરૂં સર્વથી તમારૂં કામ, એમ કહી આપીયું વચન,રાજ-

કુંવરે પાછું વાળીયું મન. હાસ્યવિનોદપર ચિત્ત કરી, રૂબક્યાત્યાંથી પાછી ફરિ. જઇ પહોંચી માતાની પાસ, મળી કરીને બેઠીપાસ,આણે વાદળમાંથી ઉગ્યો સુર ઉતરી ગયું વિનતાનું નુર કમળ પુષ્પકરમાયું જેમ, પુત્રીનું મુખ શોભે તેમ. શું દુખ છેરે દિકરી, સાચીવાતકહો વેગે કરી, માતાજી કહેતા આવે છે લાજ, કહ્યા વિના નવ સરેકાજ, રિસ નવ કરો મારી માત વો તો કહું માંડીને વાત, એમ કહીને બીડી બાથ ત્યારે માતા બોલિ પુત્રીની સથ; વાંક ગુનો મેં બક્ષ્યો તુને સાચી વાત કહોને સુને, ત્યારે રૂબક્યા બોલિ વાણ. સાંભળોમાતા ચતુરસુજાણ, ક્રરમ તણો જે છે મુજ ભ્રાત, જેણે જીવતદાન આપ્યું માત, રાજવંશી રઢીયાળું રૂપ, સિરકરતાન તણો છે ભુપ, મહાબળીયો ને ચતુરસુજાણ એન કહિ બોલે છે વાણ. બંકાવળિ, આશક એહ, તેના વિજોગથી તજે છે દેહ, પુછી કરી મેં લિધો પાડ, તમ આગળ સાચુ કહું:આ ઠાર, મુજને જીવાડી એણે માત, નહિ તો રાક્ષસકરતો ઘાત તે ઉપકારી:પામે દુખ, ધિક્કાર પડયું આ માહારૂ સુખ ગુણ. આશીખણ થાઉ જાણ, તો જીવવું મારૂં પ્રમાણ દિન વચને વાણીકહિ માતા મનમાં સમજીને રહિ.

દોહરો—પુત્રી ત્યાં બોલી રહી, પછી બોલી તેની માત,પુત્રીતેં તો કહી સુને, તે વિપરીત સરખી વાત. એ કામ કઇ પેરે થશે,આપણુ અપસરા અવતાર, ઇંદ્રાસન જવાની ગતી દેહ રહેરૂતે ઠાર. માનવ સાથે સંબંધ નહિ દ્રષ્ટે નવ જોવું વદન, અડેથી અભડાઇએ,વીચારી જોને મન. તે પ્રપંચનું પુતળું, આપણુ અગ્નિ કાય, તેજ તણા. અંબારથી. બળીને પ્રલે થાય. અવળી ગંગા કઇ પેરે વહે પશ્ચિમદિગે જાણ, તેમનાં પાણી કેમ મોભે ચડે પુત્રી ચતુરસુજાણ આળસુનેગંગા આઇ પરે ગઇ,સિંહને કેમ મળે શિયાળ હારદુલને શ્વાન કેમ ચઢે?

વિચારી જો તતકાળ. કોટી ઉપાય એ નર કરે પણ નવ પામે આશ, પણ જીવતદાન તુને આપીશું, તેને કેમ કરીએ નિરાશ ઉપકાર તો એણે કીધા, મુકાવી તુજને તહીં, પાપીને આજે કર્યો ગુણ કેમ ભુલું અહીં, માટે પુત્રી માહરી, કરીશ એનું કામ. ચિંતા તજ તું દીકરી કહું તે કર આ ઠામ, છબી ઉતારી એ નર તણી તું લાવની મારી પાસ. તે લઈ જઊ સ્વર્ગપુર વીશે, પીનોજશાની પાસ. રાજા રાણીને રીજવું. વિચાર કરીશ તે જાણું મારૂં ચાલશે તે જઈ કરીશ, તે પછી એનું ભાગ્ય. એવાં વચનસુણી માતનાં, પુત્રી થઇ પ્રસન્ન ત્યાંથી પાછી ફરી ગઇ, જ્યાં બેઠો છે રાજન કાગળ પોતો કહાડીયો લખીયો પટમાં રુપ, નખથી તે શીખા લગી, શોભે દેવ સ્વરૂપ. દેવ વસ્ત્ર શોભી રહ્યાં. આભુષણનો નહિ પાર. જાણે ઇંદ્રસભાનો રાજીયો શોભા અપરમપાર.રચ્યા લાવી સહી, માતા કેરી પાસ, જોઇ છબી તે નર તણી, શોભા સુરજ પ્રકાશ.

ચોપાઇ—દીઠી છબી તે હરખી મન, ઉઠી તે વેળા તે દીન, દીઠી કરીને ચાલી ગઈ, સ્વર્ગપુરીમાં વેગે વહી, રાજા રાણીએ જાણી વાત, મળી બેઠી થઈ રળીયાત, ઇચ્છા મળવા કેરી થઇ, તે કારણ હું આવી અહીં, ભલે પધાર્યા આણે ઠામ, વિનોદ વાત કરી તે ઠામ. હૈસણી જેઠાણી બેઠી પાસ. કરે વાત. આણી ઉલ્લાસ, હોશના આશા બોલી ત્યાં વાણ. સાંભળ વિનતા ચતુરસુજાણ તે વીનતા બોલી તે દીન, સાંભળ સેયર મારી બેન, તમો કહી તે સાચી વાત કુંવરીએ માંડ્યો ઉતપાત કુળને લગાડવા બેઠી લાજ, તમ આગળ કહુંછું સાચી વાત. કહે છે તે માનવીને વરૂ નહી તો હું કુંવારી મરૂં ગાંધર્વ સાથે પરણાવતી નથી, સમ ખાઇ કહું સર્વથી, કારણ ગાયતી બહાર જો માનવીને નીરખી આ ઠાર, તે દેખીને હરખી મન, અંતર

વરવાનું એનું મન, તેવી હઠ લઇને રહી, કુળ બોળવાને બેઠી અહી, કુળનું બોળવાને અહીં નામ, તમ આગળ કહું છું આ ઠામ, એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, હોશનાએ વાણી ભણી, તમે કહ્યું તે પર દ્રષ્ટાંત. ભાગી મારા મનની ભ્રાંત,

દોહરો—દયા ધરમને ચાતુરી ગુણ લક્ષણને બુધ, ઉમેદવાર સહુથી ઘણી, સઘળી વાતનું સુખ. હોંશીયારી સઘળી વાતમાં.દીલગીર નહી એનું મન, પરગજુ પરમારથી, કરે દાન ને પુન્ય ભક્તિ ઘણી ભગવાનની. હરી કથા ઘેર થાય, અસત્યથી અળગાં રહે, અધર્મ ઉર નવ ધાય, ખાન પાન મન મનતાં. ઘેર ઘેર ઓછવ રંગ, સત્ય ધર્મ પાળે સહી, આનંદ સૌને અંગ રૂપવંત પુરૂષ ઘણાં શુંકરૂં મુખે વખાણુ, જોતાં આંખ ઠરે આપણી. વાગે મોહનાં બાણુ. વળી પર સ્વાર્થ પાળે ઘણાં. ભક્ત આધીન ભગવાન દયા દ્રષ્ટી સહુ ઉપર સહી. અક્કલ ચતુરસુજાણ અંતરજામી મન વીશે. તેનેછે સર્વ સમાન અવર પુરૂષ સર્વે તજ્યાં સમ આઇને બેઠી જાણુ. કદાપી કોઇ નર પરણાવશે. તો તજશે પોતાનું તન. બાળહત્યા શિર બેસશે. વળીજાશે પેટની તન. એક હાની બીજી હાંસી થશે. વળી વિચારી જુવોને મન. એવાં વચન શ્રવણે સુણી. વિનતા થઇ પ્રસન તમો કહો તે બીજીએ સાચી કહી તમે વાત, ત્યારે છે પેલો કાગળ ધર્યો. એ સીરકસ્તાનનો રાય છબી છે તે નર તણી. શોભા અપરમપાર. આપણુ કરતાં નાજુક એ કાગળ મધે સાર તે નર કદી એહીં આવશે, તો સઘળું થાશે કામ. જોઇ છબી તે નર તણી. પ્રસન થઇ તે ઠામ વળી હો-શના પ્રતે કહી તે વીનતાએ વાત. એ નર કેઈ પેરે આવશે. કેમ થાશે રળીયાત માન્યું મન માનવ ઉપરે. તો પરણાવું આ ઠામ પી-

મળીને પાણી થઇ. કબુલ કરયું તે કામ. હોશનાઅસ બોલી તહીં, તે વેળા તે સાથ. તેવી વાત હું તમને કહું, તે સાંભળો એ વાત

ચોપાઇ—એ નરને શોધી લાવીશું અમો. એની ચીંતા નવ કરશો તમો; સીરકસ્તાન છે એનો મુકામ. માણસ મોકલી તેણે ઠામ મારે ઘેર તેડાવીશ રાય, નીશ્ચે માનજે મારી સાય, ધવળમંગળ ગવરાવો ગીત. હરખ આણીને પુરી પ્રીત. સામઇયાં કરાવો તઇયાર. મંડપ રચાવો અપરંમપાર; સાતમે દિવસે લેઇ આવું જાન, દેવતાઇ હોશે રાજાન. લાખેણોલાવોલીજીએ. કન્યાદાન કોડે દીજીએ. તે સજ્જ તે માટે થઇ સાતમે દિવસે આવશું અહીં હોશે વાર ગઇ હુલાસણી. તે રાણી ગઇ રાજાની ભણી; સઘળી વાત વીસ્તારી કહી. હોસના પોતાને ઘેર ગઇ. શણગાર્યું ત્યાં નગ્ર વિશાળ, કહ્યું વરને પરણાવા બાળ. પરમેશ્વરને ઉચ નીચ ન કોય. સરવે સમાનજ તેને હોય કુંવરી તણું તે ભાગે દુઃખ; નીત નીસાસા નાખે મુખ. માટે કુંવરી પરણાવો સહી મારૂ મન તો રાજી અહી ; કન્યાદાન કોડે દીજીએ,લાખેણો લાવો લીજીએ, એમ રાણી મુખ બોલી વાણ. છબી આપી કરમાં તે જાણ. સાત દિવસમાં આવું લઇ માટે સામાન કરોને સહી. દેવતાઇ રૂપ છે, તેની દેહ દેખી છબીને ઉપન્યો સ્નેહ તવ મતથી થયાં રળીયાત, રાણી પ્રત્યે બોલ્યાં વાત એ ઉપર રાજી સહુ તમે. હવોને પરણાવીએ પુત્રી અમે. પુત્રી મનથશે રળીઆત તો સાં કરૂં વીવાહની વાત એમ કહી તેડાવી દાસ, લઇ જાઓ બંકાવળીની પાસ. એ છબી દેખાડ જઇ તું રાજી થાય તો પરણાવું હું. પોચાડુ તારા મનની રળી. એમ કહી દાસી મોકલી આવી તે બંકાવળીની પાસ. આપી છબી પામી હુલાસ, દીઠો મન માનતો હરખ્યું મન,ધન ઘડી તે આજનો દન. રૂદીયા સાથે દાબી ક્રરી, સખી પ્રત્યે વાણી ઊચરી, આજતો ભળીયું મારૂં ભાગ્ય; આશક મ-

ભ્યો આણી જાગ. તુજને કંઇ અજાણ્યું નથી, તે નર જોવા પ્રમાણ સરવથી વચન બંકાવળીનાં સુણી, સમેદપરીએ વાણી ભણી.

દોહરો—સમેદપરી ત્યાં ઓચરી બેહેન પોહોતી મનની આશ, તુ-જ પીતાએ છબી મોકલી પ્રીતે તમારી પાસ એને પરણાવું હેતથી. માને કુંવરીનુ મન, સભા વીશે એમ બોલીઆ. રાજા મુખે બોલ્યા વચન. મનનો માન્યોમળ્યો તુંને, પહોંચ્યા મનના કોડ, વીજોગના સંજોગ થશે. પરણશે જુગતે જોડ પ્રસન્ન થઇ તે પ્રેમદા. એ બન્યાનું કામ, તે તણી કીરપારથકી, પોતી મનની હામ. એમ વીચાર્યું મન વીશે. આનંદ મલ્યા અંગ, હરી વચન મુખ ઓચરી સાહેલી કેરે સંગ પ્રતી ઉત્તર ત્યાં કહાવીયો, તમે પીતા હું તન, તમને ગમે તે મુજને ગમે, હરખ્યું મારૂં મન એક ગાય બીજી દીકરી, જ્યાં આપે ત્યાં જાય. લખ્યા લેખ કરમે સહી, તે મીથ્યા નવ થાય. માહરૂં મનરાજી સહી. તમે પરી તે વાત, એ રીતે પ્રહાં કહાવીયું, દાસી સાથે વાત. સમેદપરીએ જઇ કહ્યું, તમ પુત્રીનું રીજ્યું મન, એ નરને પરણાવો મુને, એમ બોલી મુખ વચન ત્યારે રાજા રીઝીઓ, ખુશાલી વાધી ઘેર ઘેર, મંડપ રચાવ્યો મોકળો, સામાન કર્યો બહુ પેર, હોંસે નાર ત્યાંથી ગઇ, ચતુરાઇ થકી તે ઠાર શીરકસ્તાનનો રાજીઓ, આવ્યો છે આપણે ગામ, જીવતદાન આપ્યું પુત્રીને, રાક્ષસનો ફેડ્યો કામ. તેના ગુણનો પારજ નથી શું ઓશીંગણ થશો રામ. એક ગુણ આપણ કીજીએ, તો જશ વધે પુર માંય, બંકાવલી આવી અહીં, તેણે દીઠું રાયનું મુખ, આશક પડીને તે વરે. તજીને બેઠી સુખ, માત તાત રાજી થયાં, પુત્રીનું રીજ્યું મન. પિશાજશાએ એમ કહ્યું પ્રસન્ન થયું મુજ મન જાન લઇ આવો તમો, એવું કહ્યું મુખ ત્યાંશ માટે કામએ

કીજીએ. તો જશ વાધે જુગમાંય. ગુણુ ઓશીંગણુ થાઓ એહનો હરખે મારૂં મન. હસી કરી એમ બોલીયાં, સ્વામી સાથે વચન

ચોપાઇ—ત્યારે મુશાફરરશાહ બોલ્યા વાણુ સાંભળ રાંણી ચતુર સુજાણુ. નવ કહેલી તે કોહો છો વાત. ક્યાં ગાંધર્વ ક્યાં માનવજાત. દેવતાને દુલભ છે વસ્ત. તે માનવી કેમ ઝાલે હસ્ત. કુંવરી કેરૂં રાજી છે મન વળી માતપીતા છે પ્રસન, વળી તાહરી સંપુર્ણ મેહેર. કરો કામ એ રૂડીપેર. જો જાણો તો કરો એ કાજ ઓશીંગણુ થાઓની આજ, કરવું આપણે એવુ કાજ, એવો સવાલ કર્યો તે જાગ;કાસદ એક આવ્યો તેટલે, બોલાવ્યા રાયને એટલે; કાગળ કરમાં આપ્યો જાણુ, મુખ થકી તે બોલ્યો વાણુ; પિરોજશાએ મોકલ્યા આંય, લખ્યા પ્રમાણે કરજો ત્યાંય. શ્રી જીંજીરા છે એક ગામ, મુજફ્ફરશી રાજાનું નામ લખિતંગ સરઅપુરી શુભ નામ, પિરોજશાના દંડવત પ્રણામ લખી વિનતી એ છે સાર, બંકાવલી છે મારી કુમાર; તેનો જાય છે કન્યાકાળ, નથી ગમતો ગંધર્વનો બાળ ઇચ્છાવર વરેકેસહિ, એમાં આપણું કાંઇ જોર નહિ;કેહે છે માનવી સાથે વરૂ નહિતર દેહ પાડીને મરૂં, એવી હોડ પાડીને રહી. માટે એને શું કરીએ અહીં; સિરકસ્તાન તણો જે ભુપ તેનું પટ માંહે દીઠું રૂપ, તેની ખોળકરી લાવજો,જાન લઇ વહેલા આવજો, અહિયાં સામાન કરીએ તઇયાર, સાત દિવસમાં આવજો આ ઠાર. એવું પત્ર વાંચ્યું તે દન, મુસાફર-શાનું હરખ્યું મન; વેહેચ્યા ગોળ ધાણાને પાન, સજન તેડાવી બોલ્યા વાણુ તેડયો કુંવરને આણી ઉલાસ, મુજફ્ફરશાએ બેસાડયોપાસ; ગાંધવ મળ્યાં છે અપાર, તે સરવેમાં વધારે ભાર. એના બળઆક્રમનો પારજ નથી, સહુ રાક્ષસ મારી સરવથી; મુકાવી મારી દીકરી, તે

ગુણ કેમ જાઊં વિસરી. મુજ પુત્રીને તો ભગની કહી. તે વચનનો લોપીએ નહિ. નહિતો કરત તમારી દાસા. સેવ કારણ આપત તમ પાસ. માટે ભાઇની દીકરી જાણુ. તેને કબુલ કરો નીરવાણ. એમ કહિને તિલક કરયું શ્રીફળ સોપારી કરમાં ધરયુ. જાણે તારા મધે જેમ શશી, એવું રૂપ રહ્યું છે હશી. ગાંધર્વ સરખા ગોરા ગાત્ર.રાએ કુંવર આગળ ત્રણ માત્ર. જોઇ કાંતિને હરખ્યું મન, નરનારી સહુ થયાં પ્રસન, દુબઆ ઘણી હરખી કાયા પીઠી ચોળી રાજાને ત્યાંય. દિવ્ય વસ્ત્ર સોળે શણગાર નાટારંગ થયા અપાર.

દોહરો—પુરમાં ખુશાલી થઇ રહી. ચિત્ર વિચિત્રનાં કામ.ચંદરવા ઘેરે ઘેર જરી તણા. અમુલખ બીછાનાં સાર રોશનાઇ ઘણી થઇ રહી ઉદ્યોત ઠ.રો ઠાર. રાગ તાન વાજે ઘરે ઘરે, છત્રોવાજાં માંય. નરનારીની સહુ મગન છે. કરે ખુશાલી ત્યાં. ભક્ષ ભોજન ભલી ભાતમાં. અમરત વસ્તુ અહાર. નગર ભોજન નિત્યે કરે શોભા અપરંપાર રાજમંડપ તણી રચના કહેતાં કહી નવ જાય વીશકરમા ભલા ભમે, તેથી બહુ રચનાય.રતનમણી જડાવ સહુલીલમ માણેક લાલ સુવરણ સ્થંભ સોભી રહ્યા. શોભે પરળવાળ. તકીયા મલેચા જડાવામાં રંગબેરંગીઘાટ. જળહળ જોત ઝળકી રહીનવજાણે દિવસ કે રાત. ઇંદ્રપુરી કોણ માત્ર છે, એવી મંડપ રચનાય પીરોજ શાહ હરખીયો ઘણું. આનંદ અંગ ન માય. બંકાવળી તે ખુશીઘણી પીઠી ચોળી છે કાય. આભુષણની ગણતરી નથી ત્યાં સો દાસીર-ક્ષાય. અપસરાને સઘળી શુંદરી. સહુ ઉદેકાર ઉદ્યોગ અભુષણ વસ્ત્ર શોભી રહ્યાં જાણે વિજળી જ્યોત રંગ રાગ બેઠા કરે બંકા-વળીની પાસ. હાસવીનોદ ને ચાતુરી સહુ મનમાંહુલ્લાસ લગનદિવસ

આવ્યો અહી. મુજફ્ફરશા લાવ્યા જાન ઉતારો આપ્યો સહી દીધાં ઝાઝાં માન. રૂપવંત્યા સાથ નાર બે, અવર બિજી સહુ નાર; પુરૂષ પ્રતાપી પ્રાક્રમી. ગાંધર્વના કુમાર. જાનની પાસે સહુ ઉતારયા વરરાય; તારા મધ્યે જેમ ચંદ્રમા, તેમ શોભે કુંવરનીકાય, એવું રૂપ શોભી રહ્યું. જોતાં હરખ્યા સહુનાં મન આંખ ટાઢી સહુની થઈ. નગર-વાસી સહુ જન.

ચોપાઇ—આવી બેઠાં અન્યો અન્ય ત્યાંય, આનંદ સહુને અંગ ન માય; સહુ સજ્જન સહોદર જોડ, પોહોચ્યા સૌના મનના કોડ; ખાન પાન કર્યાં તહી લગન તણી વેળા તો થઇ; બંકાવળીને શણુંગારી તહીં,તેની ઉપમા નવ્જાયે કહી;વાળે વાળેમોતીની લહેરપહેરીને બેઠી છે વેર; નેત્ર અણીયાળી અંજન સાર કંઠે આભુષણનો પાર કાને ઝાલની ઝળકે જાત, જાણે ભાન થાય ઉદ્યોત; લલાયચાંદલો લપકે સાર; જાણે વીજળીનો ચમકાર દંત મધે શોભે રેખાય, જાણે તારા ઝળકે માંહ્ય અધુર મધે શોભે પરવાલ. નારંગી સરખા શોભે ગાલ. કુચ ઉપર કંચુકી તંગ. તે મધે જડાવછે નંગ; તે ઉપર છુટી છે વેણુ, જાણે મણીધર કેરી રેણુ; વસ્ત્ર કસુંબીની શોભાનોનહીપાર દેખીને મનડું હસે, આભુષણ રતન જડાવ તેની શોભાના નહી પાર, કટીમેખલા શોભે લંક, તેને વળીઓ આરો આક જેવો જાણે કદળીનો છોડ, તે માટે લખ્યું નહી ખોડ; પગની પાની કુમ કુમ વરણુ ઠમકમ કરતી ધરેછે ચરણુ કલાં કાંબી લંગરને હાર તેનો નાદ થાય ધમ કાર મદભરી હાથીણી હોય જેમ. ચાલ તેની શોભે છે તેમ સજ્યા વસ્ત્ર સોળે શણુગાર, મુખ જપે છે રાજકુમાર. સ્વામી સ્વામી જપેછે મુખ ક્યારે પામીશું તેનું સુખ;રાજકુંવરને હરખ ન માય, તેની સોભા

શી વરણવું આય મુખ સોભે જાણે કમલ સમાન, રૂપે જાણે ઉગ્યો ભાણુ, નેત્ર જાણે મોહીનીનો ફંદ, ભ્રગુટી જાણે પુનમનો ચંદ્ર;કપાલ શોભે શીષ આકાર નાશીકા જાણે તેલની ધાર, એવું રૂપ કરથુ છે વથી, જાણે આભમાં સુરજ શશી.કાને કુંડળ શોભે છે લાલ, મુગટ માથે શોભે છે લાલ, સોભી રહી છે વાંકી પાઘ શીરપેચ જડીત બાંધ્યો તે જાગ. ફરતી મોતીની ત્યા ઝુલ, શોભી રહયાં તે માંહિફુલ. હીરા દંત સોભે છે વિલાસ, વાણી સુણવામાં આવે ખાસ. કંઠે છે મોતીની માળ, શુભ તીલક કરયું છે લાલ, જરીનો વાઘો સોભે ઉદ્યોત જાણે તે ઝગમગતી જોત જોતાં આંખ સહુની ઠરી, ગુલબંકાવળી હરખી ઘણી, જાણે ઈંદ્ર સભાનો રાય, તેવી સોભે માનત્રનીકાય

દોહરો—લગ્ન સમો થયો નહી. વરઘોડો થયો તઇયાર, સ્વાર ઘણા સોભી રહ્યા, તેની શોભા અપરમપાર દીવ્ય વસ્ત્ર સોભી રહ્યાં, ઘોડે થયા અસ્વાર, બીજાં વાહન શોભી રહ્યાં,કેટલો કહું વીસ્તારહસ્તી ઘણા કલોલમાં રતન જડીતછે સહુ સાજ પગમાં તોડા સોના તણા, શોભી રહ્યા જગરાય ધજા નેજા ઝળકી રહ્યા, થાય છત્રીસે નાદઢોલ ઢમકે વાગી રહ્યા, કાને ન પડેસાદ રૂશનાઇ શોભા કહેવાતી નથી,અપરંપાર અપાર, મેતાબ છુટે ત્યાં બહુ ઉદ્યોતકાર તે ઠાર,અપસરા નજર ત્યાં કરે. તેની શોભા કહી નવ જાય મુજફરશાહ જાણેસહી, હરખ અંગ ન માય જારકણી પાછળ થઇ રૂબચ્યા પોસનહાર. અત્ર અપસરા અતીઘણી, તેની સોભા અપરંપાર વાસી સ્વર્ગપુરી તણી, જાણે સઘળા લોક મુખ જુવે વરરાયનું સમી જાય છે શોક છજાં જરૂખાં અટારીએ, કોઇ જાળીમાં કોઇ બહાર. જોવા કારણ સહુ નીસર્યા, નાનાં મોટાં નરનાર ઈંદ્ર તણી સહું અપસરા તે સોભા કહી નવ જાય તે જોઇ મુખ રાયનું, મન મગન થઇ છે કાય.

કામદેવથી અધીક છે ઇંદ્ર રાજા કોણુ માત્ર, દીવ્ય વસ્ત્ર ઝળકી રહ્યાં ઘણી શોભા છે ગાત્ર ઘેર ઘેર ને બહાર બહાર વરનું વખાણેછેરૂપ, ધન ધન એ માનવી મૃત્ય લોકનો ભુપ ધન ભાગ્ય બંકાવળીતણું, એ નરનો ઝાલસે હાથ; જનમ સફળ એનો થશે એમ કરે સહુવાત ફેરવ્યો વરઘોડો શહેરમાં પછે ગયા મંડપ દ્વાર. ત્યાં જાઇ ઉભા રહ્યા વરત્યો જેજેકાર રાણીએ લીધો પોંખીને બેસાડયો મોહેરા માંય અંતર પટ વચમાં ધરી. કન્યા પધરાવી ત્યાં વેદની ધુન બ્રાહ્મણ મગનકુળ રીતે તો ત્યાં કરી પોહોત્યા મનના કોડ, નરનારી પર ણીને ઉઠીયાં બેઉજણા જુગતે જોડ,

ચોપાઇ—કુળ આચારની રીતે કરી, રાજકુંવરને કન્યા વરી, પોતીસૌના મનની આશ થયા પ્રસન આણી ઉલાસ, ફરયા મંગળ ખાધો કંસાર જેજેકાર વરત્યો તે ઠાર; કન્યાદાન આપ્યું તે રાય, આણંદ તેને અંગ ન માય. આપ્યાં ગણી મુગતાની માળ, વાહન અશ્વ અને સુખપાલ, દીવ્ય વસ્ત્ર આભુષણ સહી, તેની સોભા નવ જાએ કહી આપ્યા મોટા મહેલ અવાસ. સેવા કારણ આપી દાસ, અષ્ટમાસિદ્ધિ નવ નીધી સહી, કશી વાતની ઉનત નવ રહી. વાજતે ગાજતે કર્યાં વીદાય, સજ્જન સરવે મળવાને જાય. મેહેલમાં ઉતર્યાં નરને નાર, રાજકુવરને કર્યો જુહાર મળી બેટી સહુ ગયા મુકામ. પોતી મનડા કેરી હામ. બંકાવલી બેઠી સ્વામીની પાસ, કંઠ ચાહે ઘાલીને હાથ, પ્રેમે પ્રેમ ગયો છે ત્યાં મળી પોતી બેઉના મનની રળી સુખ સજ્યા ઉપર સુતાં જઇ અમુલ મોતી વીંધાયું તહી વિનતાં પોત્યો અભીલાખ, કંઠે વળગી સુતી પાસ. ચાર પોહોર રજનીરે રમી, વીરહની વેદના સઘળી સમી; પ્રાતઃકાળ થયો જેટલે.સાદ કરે મળી તેટલે. બંકાવળી કહી દીધો સાદ, ઉઠો બેહેન આણી ઉલાર

નીરખે સુતાં નરને નાર કામ થયાં હવે મનમાં સાર. એવાં વચન સુણી તે ઠાર ઝડપ કરીને ઉઠી નાર; વસ્ત્ર સજીને ઉભી થઇ. રૂબ ચ્યાની પાસે ગઇ; બેઠી બેહેન તે બંને પાસ અન્યો અન્યકરે છેહાસ્ય

દોહરો—રૂબચ્યા મુખ ઓચરી, તારિ પોચી મનની આશ;સુખ સાગર તે ભોગવ્યું સુતી સ્વામીની પાસ, બેહેન તુજ પ્રતાપથી. પોચ્યા મનના કોડ; લાહાવો લાખેણો લીધો સહી, સુખ ભોગવ્યું જુગતે જોડ, હાસ વચન મુખ ઓચરી, કોઇ આશુક માશુકની થાય; સુઘડ નરની સંગે રમેતો સંદેહ મનનો જાય અસ્ત્રીને સુખ સ્વામિ તણું. ઝાઝું નથી એમાં સાર; એ વાતનો સંદેહ ભાગશે જ્યારે તુ પરણુશે નાર, એવાં વિનોદ કીધાં મળી, પછી માગી રજાય, માતપીત પુત્રી ત્યાં થકી જઝીરા ગઢ જાય રાજા રાણીને મળ્યા રાજકુંવરને કર્યાં જુહાર રત્નજડીત મહેલને માળીયાં ઉમરાવતનો વાસ વઇભવ ભોગવ્યો ભલી ભાતનો નર નારી બેઉ પાસ; કનક સીંહાસન બેઠાં સહી, શીરપર ચમર ઢોળાય; હઇડે હરખ ન થાય, ઇંદ્ર મંડપ અતી રળીઆમણો; તેની શોભા શી કહું મુખ; ત્યાં અપસરા નૃત્ય કરે સહુ; લેશ માત્ર નહી દુખ, ગાન સહુ કરે તારૂણી. ઉમેદ આણીને અંગ, બંકાવળી બેસે નહિ. સ્વામી કેરે સંગ દેવાંગના સહુ દેવની તે માનવને દેશે માન, બંકાવળીની દાસી છે. માટે કર શહુઅ ગાન અપસરા અનેક ત્યાં સહી, એક એકથી રૂપ અપાર; તે સરવથી સરદાર છે, બંકાવળી ગુણ ભંડાર માટે સહું આધિન છે સરવે રહિ છે હજુર; સુખ ભોગવે છે નર તણું, દિન દિન પામે નુર.

ચોપાઇ—ઘણા દિવસ એમ ભોગવ્યું સુખ, રાજકુંવર પછે બો લો મુખ; બંકાવલી પ્રત્યે બોલ્યો વાણુ. સાંભળ વિનતા ચતુર સુજાણુ,

માત પીતા સહોદર જન. તેને મળવા મારૂં મન; લાખી મનમાં ધરતી હશે દુખ, તજી બેઠી હશે સરવે સુખ, મારે વજોગે તજસે પ્રાણ, તેની હત્યા મુજ શિર જાણ; ત્યાં પણ બાગ બગીચા મહેલ, ત્યાં જઇને કરશું બહુસહેલ, જો તારા મનને ગમે નાર, તો ચાલીએ કુટુંબ પરીવાર, એવાં સ્વામીનાં સુણી વચન પરસન થયું વિનતાનું મન, તમને ગમતું હોય ભરથાર, તો વાણે જઇયે તે ઠાર; માતપિતાની માગુ રજાય, કાલે કુચ કરીશું રાય. એમ કહી તઇયાર કયો રમ, માગી શિખ લિધો પછી પંથ જ્યાં છે પોતા કેરી માત. પીતા ને મળ્યાનું છે કામ, હું પણ સ્વામિની સાથે પળું, સગાં સહોદરને જઇ મળું; માટે માતાજી રજા દીજીએ, વહાણું વાતે સીખ કીજીએ; એવાં પુત્રીનાં શુંણી વચન, હરખ્યું તે નારીનું મન. તેણે સ્વામિને વિનવ્યો જઇ, હકિકત પુત્રીની કહિ, જમાઇ માગે છે રજાય. આપો તો પોતાને દેશ જાય, માટે વિદાય કરો નરને નાર. મળે જઇ કુટુંબ પરિવાર, ત્યારે રાજા થયો રળિઆત, રાણી પ્રત્યે બોલ્યો વાત, કાલે સવારે કરશું કામ, પહોચાડિશું પુત્રીની હામ. બંકાવળીને કહ્યું તેઠાર કાલે વિદાય કરશું નાર; તારા બાપે કહ્યું છે મુખ, પુત્રી કેરાં ટાળશું દુઃખ; આપીશું ગજ રથ તોખાર, વિદાય કરશું રાજકુંવર ઘણો હરખ તે મનમાં ધરિ, સ્વામિ પાસે તે પરવરિ, સઘળી વાત વિસ્તારી કહિ, સુખસજ્યાપર સુતી તહી, અમરત મેવા કિધા અહાર, હવે તેડ્યો રાજકુંવાર.

દોહરા—પિરૂથા મન રીજીઓ, તેડાવ્યો રાજકુમાર, પાસે લેઇ બેસાડીયો, સભા મધે સાડી. સરપાવ લાખોનો આપીયો. આભુશણ અમુલ; વસ્ત્ર આપ્યાં ભલી ભાતનાં શોભા શી કહું અતુલ [illegible] લાલ લિલમ સહિ, મુકતામણી મહા મોટ, ભરી પેટીઓ ત્યાં સહી, તેને શાની ખોટ, અશ્વ આપ્યા એકસો તહીં, પાંખાળા તાન જાત.

ગગન ચારગે પરવરે, અરમુખી પાટોળી ભાત. હસ્તી એક એરાવતી, અંગે શોભે શુભ સાજ; પલાણે ફરતાં મોતિ સહિ, મધ જડિ પમ- વાળ વાહન બીજા અતિ ઘણાં, તેનિ સોભાનો નહિ પાર; કવિ કહે શું વરણવું, એ રચના એ ઠાર. એક સો દાસિ આપી સહી, એક એકથી અદકુ રૂપ, સો રાક્ષસ આપ્યા સાથમાં, તે સાથે બોલ્યો ભુપ. સીરકસ્થાન મુકીને આવજો, પાછા આપણે મુકામ; કુલની પ્રમાણે મુકજો; એમ બોલે તે ઠામ બંકાવલીને સાસરવાસો કરયો, અપરમપાર અપાર; આભુષણ ભાત ભાતનાં વીદાય કરયાં તે ઠાર, નર નારિને વિદાય કરયાં. સજનને મળવા જાય મળી ભેટી પાછા ફરયાં આણંદ અંગ ન માય. રાજા રાણી પાછાં ફરયાં. મળી ભેટી તે દિશ, રાજ- કુંવર ત્યાં નીસરયાં, સસરાને નામી શીશ, વાજતે ગાજતે પરવરયા. કુચ મુકામ જાય; રાક્ષસ સાથે ઝડપમાં આણંદ અંગ ન માય થોડા દિવસમાં આવીયાં, સિરકસ્થાન મુકામ, પોતીકા બાગમાં ઊતરયા. પોહોતિ મનની હામ. ખબર રાણીને થઇ તહીં આપી પ્રેમદા નાર દુખ ગયું દિલડા તણું, તેણે સજ્યા સોળ સણગાર, આવીને ચરણે નમી, આલીંગન દિધું તે ઠાર; સુખના સાગર ઉલટયા, મળિયો રાજ- કુંમાર બંકાવળી બેઠી જઇ, તે પણ રાખી પાસ; ત્રીજી નાર. હું તમ તણી, એમ કહી જોડયા હાથ એમ મળી ભેટી સહી ત્રણે નાર તે ઠાર; ઇંદ્ર તણી શોભા સવિ, સંધ કરે ત્રણ નાર.

ચોપાઇ—પછે રાજકુંવરે વિચારયુ તહીં, પિતાને કાગળ લખાવો અહી, ત્રણ નારિ હું પરણ્યો આપ તે પિતા તણો પ્રતાપ એવું મનમાં ધારયું તે વાર. ત્રણે રાણીને પુછ્યા સમાચાર પિતા માતાને કહાવ્યું મહિ બંકાવળીને મળવા આવો અહિ, ત્યારે રાણિ કહે સાંભળો સજન તમને ગમે તે કરો આ દિન, સાસુ સસરાને મળીશું આજ, તો તો

સરશે મનમાં કાજ. એવી વાણી સાંભળી તે તણી, કાગળ લખવા બેઠા સહિ, પોતે મન આણી ઉલાસ, લખ્યો કાગળ ચિત્ત રાખી પાસ સ્વતશ્રી સીરકસ્તાન ગામ; રાજાજી જયસંગ નામ લખીતંગ તાજલ મુખ ગુલામ. કરજોડીને દંડ પ્રણામ, કાગળમાં લખી છે વિનતિ લખ્યા પ્રમાણે કરજો ભુપતિ, તમ પ્રતાપ પામ્યો બહુ, રાક્ષસિ માયા જીત્યા સહુ. ગાંધરવ લોકને વશ કર્યા, તે સરવે તમારી દયા, આપ સરા નારી પરણિ લાવીયો, તે સાથે બાગમાં આવીયો. તે માટે લખી મેં વિનતિ, મળવા આવજો પ્રથ્વીપતિ. તમો મળશો ત્યારે મારીમુખ સત માનજો કહુ છું સુખ. માટે કાગળ લખી મોકલ્યો સહિ. કાશદ સાથે મોકલ્યો તહી; એનો પ્રતિઉત્તર કાવજો, મળવાને વેહેલા આવજો

દોહરો—લખિ કાગળને આપયો, કાસદને તેણી વાર. સીરકસ્તાનમાં પરવરો, મારા પિતા તણું જ્યાં દ્વાર કાગળ જઇને આપજો સભાતણો જ્યાં સાથ, બીજા હાથે જાએ નહિ, આપજો હાથો હાથ એવું કહીને મોકલ્યો, સિરકસ્તાન તેણીવાર જઇ કરીને પોહોચીયો, ચાર ઘડી મોઝાર, સભા ભરી બેઠા સહુ, કચેરીમાં તેણીવાર, ત્યાં કાસદે જઇ કરી, નમીને કરયો જુહાર મહારાજ કાગળ લાવીઓ, એમ કહી આપ્યો હાથ, રાજાએ કાગળ જોઇ કરી, ચાંપ્યો હૈયા સાથ ઉકેલીને વાંચીયો. ખુશી થયો મનમાંહ્ય, ધન ધન દહાડો આજનો ઉગ્યો શોભાથી ત્યાહે, વજીર વજીર તેડી વાણી કહી, કાગળ આવ્યો ગાંધર્વ લોકને વશ કરી, કન્યા લાવ્યો વીખ્યાત. માટે ત્યાં જવું સહી લાવ્યો પદમણી નાર. અપસરા સહીત તે આવીયો, તેડે રાજકુંમાર, પછી જનાનો તઇયાર કરયો, જઇને કહ્યા સમાચાર, પછે કાસદને આપી આગના, તે ગયો બાગ મોઝાર, હકીકત સહુ માંડી કહી, મળવા આવે રાજા આ ઠાર, રાજકુંવરે વસ્ત્ર ધરયાં, નારીએ સજ

કુમાર. સજ થઇ બેઠાં સહુ. જુવે ઘાટ નીરધાર. ત્યાં જનાનો સજ કરી. થયો રાય તઇયાર. ત્યારે ચાર. પુત્ર કહે. અમે આવીએ. મળવા ત્યાંય. રાજા કહે ચાલો સહી. અકલહીણુા સાર જુવો આ દેવકન્યા લાવીયે. તમે રમ્યા ગુણકાને દ્વાર. અસ્વાર થઇને આવજો. મુજ પછવાડે રાજકુમાર જુવો ચતુરાઈ કુંવરની પછે કરજો મન વિચાર

ચોપાઇ—આવ્યાં માબાપ મળવાને કાજ. મળી ભેટીને બેઠા આજ, પોતાને વિતિ જે તહી. માબાપ આગળ માંડી કહિ બંકાવળી આવીને ચરણે નમી સાસુ સસરાને મનમાં ગમી. ઘણું ખુશી થયાંતેણી વાર, મસ્તક હાથ મુક્યો તે વાર સભા સહુ અચરત થઇ ખુશાલી સહુને વાધી તહી, ખાનપાન કરાવ્યાં મુખવાસ. મન મલે કરી ઉલાસ પછી પીતાએ માગી રજાય સભા સહુને કહ્યું છે ત્યાંય ચાલો અસવારી કરો તઇયાર બંકાવળીને આશીશ દીધી સાર, મળી કરીને ઘેરજ ગયા રાજકુંવર તે ઠામે. રહ્યા, એમ કરતાં ગયા બહુ દન. ત્યારે પછે શું વીત્યું મન. સરવે સાથે રંગે રમે. ભોજન મન ભાવતાં જમે. પછે નારીને ગરભ રહ્યો. બંકાવળીને પુત્રજ થયો. ઘણા દિવસ એમ કરતાં ગયા, રાજકુંવર ત્યાં મોટા થયા વરસ સાતનો થયો જેટલે. રાજરીત સમજ્યો તેટલે. બંકાવળી ઘણું હરખી મન. સ્વામી પ્રત્યે બોલી વચન એનો જનમ લ માવો અહી, રાજકુંવરે સાંભળ્યું છે તહિ, જોશી તેડાવી કીધુ કામ, જોશી બોલ્યો તેણે ઠામ નામ બળવંત પાડોજી તમો, લેખ પ્રમાણે કહું છું અમો. એવું સાંભળી થયો રળીઆત. પાડયું નામ મળી સહુ સાથ. વળી જોશી બોલ્યો તે ઠાર રાજકુંવર પ્રત્યે નીરધાર. ઘણો ભાગ્યશાળી છે એહ. સત્ય કરીને માનજો તેહ. આવું સાંભળ્યું જોશીવાર. હરખ્યા ઘણું તે રાજકુમાર નીહાં ખુશી થયા જન

સહુ. જોશીને ધન આપ્યું બહુ; જોશી પોતાને ઘેરજ ગયા. દ્રવ્ય લેઇને સુખીયા થયા. એમ કરત વીસા બહુ દન, રાજકુંવરે વિચાર્યું મન; પુત્ર આપણો મોટો થયો, હેત ધરીને બોલજ કહયો. ત્યારે પુત્ર બોલ્યો તે વાણુ, સાંભળો માતાજી ચતુરસુજાણુ. દાદાજીને મળવાના કોડ નમીને કહુ છું કરજોડ. માટે જવા દોની તમો. ખુશી થઇને કહું છું અમો ત્યારે વીચાર્યું પોતે મન, સાંભળી વચન બોલ્યો રાજન પુત્રજી તમે કહ્યું નીરવાણુ, ઇયાદ આવ્યું જલંદપુર જાણુ. તેને તેડવા મોકલ્યા છે દાસ, પુત્રનું મુખ જોવાને કાજ.

દોહરો—રાજકુંવર એમ બોલીયા, સાંભળ બળવંત તન જાઓ મળીને આવજો,આજથી ચોથે દન, માણુસ દાદાજીનું આવીયું. તમને તેડવા કાજ, તેની સાથે પરવરો, ઘોડે ચડીને આજ ત્યાંથી પુત્ર પરવર્યો. ગયો સીરકસતાન મોઝાર, રાજ સભામાં આવી કરી, ચરણે લાગ્યો તેણીવાર, જલદસંગ ઘણું રીઝીઓ, તેડયો પુત્રને પાસ, ખોળામાં બેસાડી કરી, ચુંબન દીધું ગાલ પુત્ર દેખીને ઘણું હરખીયો, ઉલટ અંગ ન માય; ચતુરાઇ દીઠી ચોગણી, ખુશી થયા મનમાંય. રાજાએ વીચાર્યું મન વીષે. ભાગ્યશાળી છે એહ, હવે હું તો વરધ થયો. :વિચાર કર્યો પછી તેહ. વજીર તેડયો પોતા તણો, વિચાર કર્યો તે સાથ; વજીરને કહ્યું મુખ થકી. એને પાટે બેસાડું આજ. જોશી બોલાવીને પુછયું સુભ મહુરત નીરધાર, તે બતાવો મુજને નીશ્ચે કરી આ વાર સભા ભરાઇ બેઠી સહી ઉલટ સહુને મન. ગોળ ધાણા વેંચે કરી. બોલ્યો વચન. સભા. સહુજ ખુશી રાજાએ કરયું એ કામ. બળવંતને તેડી કરી, બેસાડયો તેણે ઠામ. રાજ્યાસન બેસાડીયા, વાગ્યાં ઢોલ નિશાન જેજેકાર સભામાં થયો. ખુસી થયા સઉ જન. રાજાએ સાંભળ્યું, હરખ્યા ઘણાં મન માંહ. પુત્રનો પુત્ર રાજ પામીયો, આનંદ અંગન

ગાય. રાજ ચલાવે આનંદથી, રાજા રીઝ્યો મન. ખબર થઇ કાકા આ· રને, તે ઉદાસ થાય મન. અમ છતાં રાજ એ કરે કોના ઘરનો ન્યાય મુજ પીતાએ વીપરીત કરયું, એ તો શું કહેવાય. તેવું વિચારી નીસર્યા ગયા પીતાની પાસ, ત્યાં જઇને વીનતી કરી, એ શું કીધું વાત ત્યાંને પીતા કહે પુત્ર સંગ યોગ્ય નહી તુમ રાજ, સૌકો તરસે એ થકી. માટે સોપીયું રાજનું કાજ. તમો રાજ ચલાવું શીખ્યા નથી. તો શું કરીએ કામ ગુલામી ડામ દેવડાવીયા. રમીયા. જુગટું તે ઠામ મોટી એબ તમને સહી. સઉ હરખ્યા પુરના લોક, તમે ખાઓપીઓ ખુશી કરો અલખ ભોગવો અપાર. હુકમ કરે બળવંતજી તે પ્રમાણે રહો આ વાર એવું કરીને મોકલ્યા. પુત્ર પેલા ચાર, નીચુ જોઇને તે ગયા, આવ્યા પોતાને દ્વાર.

છપ્પો—જુઠું કેહમાં દુઃખ સુખ પણ તેથી ભુંડી; જુઠું દેહનું કામ ઉખાડવું કાસદુ પણ કરવું જુડાથી ભુંડુ કહે રાજ ગયા તણું.

દોહરો— તે ખબર ગઇ છે બાગમાં, હરખ્યો ઘણું તે રાય રાણીએ જઇને કહ્યું તમ પુત્ર પામીયો રાજ. બંકાવળી ઘણું રીઝયાં બીજી રીજી નાર; મુજ સઇયરનો પુત્ર તે પામ્યો રાજ. કારભાર ઘણો હરખ તાંહાં થઇ રહયો. વધામણું ઘેર ઘેર હવે કાગળ આપીયો. રાજ પામો તેની પેર. પુત્ર રાજ પીતાનું કરે. પોતે ચલાવે ઘેર બાગબગીચા જોઇ કરી, હરખે છે બહુ પેર. ખાવ પીવે આનંદમાં, ઓછવ થાય ઘેર ઘેર; એ વાત રહી એટલે, કહું ચારે ભાઇની પેર,

ચોપાઇ—ચાર જણા વિચારજ કરે. સાનમાં ઘાટ પીતાનો વડે ઘણી ચતુરાઇ કરે છે સહી. પણ બળવંત સાથે ચાલે નહી એમ ગઇ

ગયા બહુ દન, કાયદી થયા પોતે રાજન આ આકુળવ્યાકુળપોતાનેમન બોલ્યા બળવંત મુખ વચન દાદાજી એક કહું વીનતી, તે સંભળાવી કાને કથી હું બળવંત વાહાલો છું ઘણું ન ચાલે ચાર કાકા તણું અતુલ્ય બળ મારૂં છે જાણુ ચાર કાકનું નવ ચાલે વાણુ ત્યારેરાજકેમ ન સોંપ્યું એહને,સત કરી માની લીધો મને આપ અખત્યારઆપીએ, સંદેહ મનનો ભાગીએ,એવી મોહોર કરી આપીએ સહી બળવંતનિ- શ્ચિંત બેઠા તહી નવ ચાલ્યું ચારનું તહી. મનમાં સમજીને રહયાસહી, હવે વાત એક નવી થઇ દાદાજી મરણ પામ્યા સહી બળવંતરાજ પોતાનું કરે, કાકાનું મનમાં નવ ધરે. ખાય પિયે ને ખુબી કરે.બીજી વાત મનમાં નવ ધરે એ વાત અહિંયાથી રહી બંકાવળી એ સાંભ- ળ્યું તહિ તેણે બળવંતને કહાવ્યું સહી, તમો કાકાને છેહ દેતા નહિ તમો ડાહ્યાને શું કહિએ કથી તમને શિખામણ દેતા નથી, તમો છો ચઉદ વિદ્યા ગુણ જાણ, તેમાં ઝાઝું શું કહીએ વાણ, વેદ પુરાણ કહીએ કથી, પિતા કાકામાં અંતર નથી. પીતાનું રાજ તે પુત્રજકરે ધરમ આપણો તેથી ફરે એવું કાગળમાં લખ્યું છે સહી, એકકાસદને મોકલ્યો તહી; જઇ કાસદે કર્યા પ્રણામ કાગળ કરમાં આપોતેઠામ, વાચી હરખ્યું અંતકરણ માત પીતાના પામું ચરણ માતા વચન મિથ્યા નવ કરૂં, રઉરવ નરકમાં નહી સાંચરૂ.

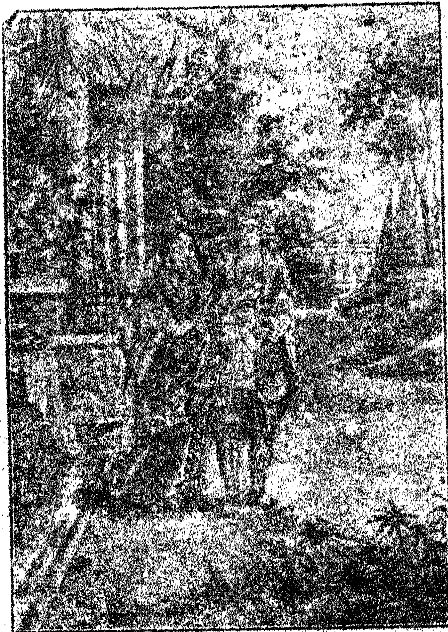
દોહરો—બળવંત બુધી આગળો; વાંચ્યો માતાનો પત્ર;કાકાને શરણે નમ્યો આપી એ નો છત્ર, અમલ પટો આપીયો વળી આપ્યો કરનો કટાર, રાજ્યાસન આપ્યું વળી, દીધો બહુ મનુ હાર. માત પિતાએ તેડાવીયો. અમો જઇશું અમારે ગામ, ખાઓ પિયો ને ખુબી કરો રાખજો પિતાનું નામ ચારે ચિ-

તમાં હરખીઆ દિધી બહુ આશીશ માત પિતાની ભક્તિ કરે. તેનો સનમુખ શ્રી જુગદીશ પછી આજ્ઞા માગી સંચર્યા,ઉલટઅંગ નમાય. પ્રદક્ષણા કરી પ્રણમીયો. માતપિતાને પાય રૂપ દેખી રીઝી ઘણું કરી એવું શુભ કાજ. આપણે જઈએ બંકાપુરી. આપી પુત્રને રાજ. જોશી તેડયા જુગતશું આદર દીધાં માન લગ્નલાખોકહો તમો રાજતમેજેમ ભાણુ. ત્યારે જુગતે જોશી બોલીયા ગુરૂ ઘરૂ પ્રયોગ છે સાર. સાઝ બેસાડો રિઝમાં. તપશે તેજ અપાર. વચન સુણી હરખ્યા ઘાપ્યું કિધાં સઘળાં કાજ. દાન પુન્ય કીધાં ઘણાં બલવંતને સોપ્યું રાજવિમાને બેસી બેઉ જણા. બંકાવલી મોઝાર માનવી રૂપ મટી ગયું, પામ્યા દેવાંશી અવતાર સુખ ભોગવે રવરગનું પામ્યા સુરપદ ધામ પ્રાક્રમ કીધાં અતિ ઘણાં જુગમાં રહે એક નામ.

ચોપાઇ—જેણે મુખે સમરયા શ્રી રામ, જુગમાં રહે એક એનું નામ અભદાવ કીધા બહુ ઠામ કરયું જેણે પરમાથનું કામ. એ પામે વઇકુંઠ ધામ, જુગતે જશ વાધે પુર ગામ. જુગ જશ મનમાં જેહનો, કહે કવી તેને જીવતો જાણવો.

દોહરો—એવા પ્રાક્રમજે કરે રાખી હઇડામાં ધીર નામ રહે નવ ખંડમાં. જેવો વીક્રમવીર એ કથા જે સાંભળે કરે જે પુન્યને દાન આ લોકમાં જશ પામશે. પરલોકે બહુ માન બુદ્ધિ પ્રમાણે ચાતુરી ધરીને મન ઉલ્લાસ તે ગાય શીખેને. સાંભળે, તેનો વઇકુંઠ વાસ. શ્રોતા વક્તા સાંભળે પોહોચે મનમાં કોડ. સામળ કહે સહુ બોલજો જય જય શ્રી રણછોડ.

સમાપ્ત.

આ બુક સૂર્યપ્રકાશ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં સુણાવાદ ચીમનલાલે છાપી
ઠે. કાળપુર ટંકશાળ—અમદાવાદ.